

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin çalışmalarını değerlendirme görüşmelerinin sonuçları hakkında

BİLDİRİ

24–27 Kasım 1981 günlerinde, Prag'da, komünist ve işçi partilerinin uluslararası dergisi olan «Barış ve Sosyalizm Sorunları»nın çalışmalarını değerlendirme görüşmeleri yapıldı. Görüşmelere 90 partiden delegeler katıldılar: ABD Komünist Partisi, Afganistan Demokratik Halk Partisi, Alman Komünist Partisi, Alman Sosyalist Birlik Partisi, Arjantin Komünist Partisi, Avustralya Sosyalist Partisi, Avusturya Komünist Partisi, Bahreyn Ulusal Kurtuluş Cephesi, Bangladeş Komünist Partisi, Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi, Belçika Komünist Partisi, Benin Halk Devrim Partisi, Bolivya Komünist Partisi, Brezilya Komünist Partisi, Bulgaristan Komünist Partisi, Büyük Britanya Komünist Partisi, Cezayir Sosyalist Öncü Partisi, Çekoslovakya Komünist Partisi, Danimarka Komünist Partisi, Dominik Komünist Partisi, Endonezya Komünist Partisi, Etyopya Emekçiler Partisi Örgütlenme Komisyonu-KOPE, Fas İlerleme ve Sosyalizm Partisi, Filipin Komünist Partisi, Finlândiya Komünist Partisi, Fransız Komünist Partisi, Guadelup Komünist Partisi, Guatemala Emek Partisi, Güney Afrika Komünist Partisi, Güyana İlerici Halk Partisi, Haiti Komünistler Birleşik Partisi, Hindistan Komünist Partisi, Honduras Komünist Partisi, Irak Komünist Partisi, İran Halk Partisi, İrlanda Komünist Partisi, İspanya Komünist Partisi, İsrail Komünist Partisi, İsveç Sol Komünistler Partisi, İsviçre Emek Partisi, İtalyan Komünist Partisi, Jamayka İşçi Partisi, Japonya Komünist Partisi, Kampuçya Devrimci Halk Partisi, Kanada Komünist Partisi, Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi – AKEL, Kolombiya Komünist Partisi, Kongo Emek Partisi, Kosta Rika Öncü Halk Partisi, Küba Komünist Partisi, Laos Devrimci Halk Partisi, Lesoto Komünist Partisi, Lübnan Komünist Partisi, Lüksemburg Komünist Partisi, Macaristan Sosyalist İşçi Partisi, Madagaskar Bağımsızlık Kongre Partisi, Malta Komünist Partisi, Martinik Komünist

Partisi, Meksika Birleşik Sosyalist Partisi, Mısır Komünist Partisi, Moğolistan Devrimci Halk Partisi, MPLA-Emek Partisi (Angola), Mozambik FRELIMO Partisi, Nepal Komünist Partisi, Nijerya Sosyalist Emekçi Partisi, Pakistan Komünist Partisi, Panama Halk Partisi, Paraguay Komünist Partisi, Peru Komünist Partisi, Polonya Birleşik İşçi Partisi, Portekiz Komünist Partisi, Romanya Komünist Partisi, Salvador Komünist Partisi, San Marino Komünist Partisi, Senegal Bağımsızlık ve Emek Partisi, Sovyetler Birliği Komünist Partisi, Sudan Komünist Partisi, Suriye Komünist Partisi, Suudi Arabistan Komünist Partisi, Şili Komünist Partisi, Sri Lanka Komünist Partisi, Tunus Komünist Partisi, Türkiye Komünist Partisi, Uruguay Komünist Partisi, Ürdün Komünist Partisi, Venezüela Komünist Partisi, Vietnam Komünist Partisi, Yemen Sosyalist Partisi, Yeni Zelânda Sosyalist Partisi, Yunanistan Komünist Partisi.

Görüşmeye katılanlara, önceden gözden geçirebilmeleri için, derginin son görüşmenin yapıldığı 1977 Nisan ile 1981 Ekimi arasındaki dönemde çalışmalarını özetleyen Yazı Kurulu ve Yazı Konseyi raporu sunuldu.

Partilerin delegeleri, sunulan çalışma raporunu ve derginin bundan böyle yapacağı ödevleri ayrıntılıyla görüştüler. Söz alanlar, kendi partileri adına, olumlu değerlendirmeler yaptılar ve derginin kollektif yayını daha da iyileştirme düşüncesiyle eleştiri ve öneriler getirdiler. Partilerin temsilcileri, dile getirdikleri isteklerin Yazı Kurulu ve Yazı Konseyi tarafından dikkate alınmasını tavsiye ettiler.

Dergide, partilerin temsilcilerinden oluşan uluslararası grubun barış, demokrasi, ulusal kurtuluş, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm yönünde hak eşitliği ve işbirliği ruhu içinde çalışması gerektiği belirtildi.

Görüşmeler içtenlikli, yapıcı nitelikte ve arkadaşlık havası içinde geçti.

Gelişmiş sosyalizm koşullarında ekonomik ve sosyal politikanın birliği

Nikolay Tihonov

SBKP MK Politik Büro üyesi ve SSCB Bakanlar Kurulu Başkanı

Halkımızın, ülkemizde dünyanın ilk çokuluslu sosyalist devleti olarak Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin 60. kuruluş yıldönümünü kutlayacağı yıl başladı. Uzun ve şanlı bir yol geçilmiş bulunuyor. Ülkemiz, toplumumuzun önemli bir tarihsel durağa, olgun sosyalizm evresine ulaştığı jübile yılına giriyor.

Gelişmiş sosyalizm, Sovyet toplumunu yöneten ve yönlendiren gücün, Komünist Partisi'nin izlediği Leninci ekonomik ve sosyal politikanın başarısı, utkusudur. Bu evrede parti ve devlet politikasına yönelik istemler, bu politikadan beklenenler de önemli derecede artıyor, çünkü ekonomik ve sosyal ilerleme, komünizm kuruluşu alanında tarihsel öz ve anlamıyla çok büyük boyutlu, kapsamlı ve karmaşık sorunlar çözüme kavuşturuluyor. Partimiz, sorumluluk bilinciyle hareket ederek, Marksist-Leninist teoriyi yaratıcı biçimde geliştirme, pratik deneyimi genelleme ve somut gerçekliği bilimsellikle çözümleme temeli üzerinde, sosyalizmin yapıcı güçlerinin daha dolgun biçimde ortaya çıkarılması, tüm toplumun ve her insanın yararına bu güçlerden etkinlikle yararlanılması için yeni olanaklar araştırıyor ve gerekli koşulları yaratıyor.

SBKP'nin 26. Kongresinde kabul edilen, ülkenin daha öte ekonomik ve sosyal gelişmesini öngören program işte böyle bir temele dayanıyor. SBKP MK Genel Sekreteri ve SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı L. İ. Brejnev yoldaşın Kongre'de okuduğu SBKP MK Çalışma Raporu'nda, bu program, teorik ve politik açıdan etraflı biçimde temellendirildi, bunu gerçekleştirme yolları belirlendi. Ve program, Kongrenin onayladığı «SSCB'nin 1981–1985 yılları ve 1990 yılına kadarki dönem ekonomik ve sosyal gelişme ana doğrultuları»nda, SSCB Yüksek Sovyeti tarafından kabul edilen Onbirinci Beşyıllık Plân'da somut olarak gövdelendi. Bu program, şimdiki evrede ekonomik ve sosyal süreçlerin etkileşme özelliklerini gözönünde bulunduruyor, ekonomik ve sosyal politikanın birliğini simgeliyor.

1.

Yönetimdeki Komünist Partisinin izlediği ekonomik ve sosyal politikanın birliği ilkesi, yasal olarak, sosyalizmde toplumsal üretimin amacı konusundaki Markist-Leninist anlayıştan kaynaklanıyor. Daha devrimden çok

önce, ilk Parti Programı hazırlanırken, V. İ. Lenin, bu amacın, toplumda *bütün* üyelerin *tam* genliğini ve özgür *çokyanlı* gelişmesini sağlamayı kapsadığını yazdı. (1) Bununla birlikte, sosyal hedeflerin öncelliği, üstünlüğü, üretim araçları üzerinde toplumsal iyelik ve emeğe göre dağıtım koşullarında sosyal sorunları başarıyla çözümenin başlıbaşına amaç değil, üretimi geliştirme yönünde isteklendirme olduğu, bunun önemli bir etkeni olduğu anlamını içeren nesnel yasa gücündedir.

Sosyalizm koşullarında halk ekonomisinin uzun süreli temel sorunlarını dile getiren sosyal hedeflerin önceliğine ilişkin ilkesel hüküm, daima, partimizin ve Sovyet devletinin ekonomik politikasına yön vermiş, sosyalist üretimi geliştirme strateji ve taktiğini peşinen belirlemiştir. L. İ. Brejnev şunları belirtiyor: «Her şey insan adına, her şey insanın genliği için diyerek tanımladığımız program artık istem, ekonomi konusuna partisel ve politik yaklaşımın daima çıkış noktası oldu ve oluyor.» (2) Ne ki, somut tarihsel koşullarda, sosyalizm kuruluşunun çeşitli evrelerinde bu genel yasallık farklı biçimde belirleniyor. Pratikte, ekonomik ve sosyal ödevler arasındaki karşılıklı bağlantı sorunu daima somut biçimde ortaya çıkıyor. Ve her şeyden önce, ulusal gelirin nasıl dağıtılacağı, birikim ve tüketim arasındaki orantının nasıl olacağı vb. sorunu olarak kendini gösteriyor.

Sovyet erkinin başlangıcında, sosyalizmin temellerinin kurulduğu ilk yıllarda, hem ekonomik, hem de sosyal sorunlar birbirine öyle sınıksız örülüyor, öyle ciddi ve ertelenmez bir nitelik taşıyordu ki, çoğu kez aralarındaki sınırı farketmenin olanağı yoktu. Parti ve devlet, ekonomik yıkımı giderme çabaları içinde, işsizliği ortadan kaldırma ve bütün emekçilere iş alanı sağlama, sanayice gelişmiş ülkelere bakarak teknik gerikalmışlığımızı aşma, halkın büyük bölümü içinde okuma-yazma bilmezlikle savaşım yürütme, Rusya'nın merkez kesimleri ile eski ulusal yöreler arasındaki derin sosyal-ekonomik ve kültürel düzey ayrımlarını giderme gibi çok önemli sorunlara çözüm getiriyorlardı.

Beş yıllık plân dönemlerimizin her biri, ekonominin geliştirilmesinde ve sosyal sorunları plânlı biçimde çözüme kavuşturmada önemli bir evre oldu. Ama partinin, halkın yaşam düzeyini yükseltme alanında program hedeflerini gerçekleştirme olanakları, birçok iç ve uluslararası koşullar yüzünden, uzun süre sınırlı kaldı. Ülkeyi sanayileştirmek, tarımı kolektifleştirmek ve devletin savunma yeteneğini artırmak için büyük maddesel ve parasal kaynaklar ve harcamalar gerekiyordu. Emperyalist ülkeler, genç Sovyet cumhuriyetini ekonomik abluka ile boğmaya, yüksek gelişimli ulusal endüstrisini, modern tekniğe dayalı kolektif tarımını yaratmasına engel olmaya çalışıyorlardı. Sosyalist devletimizin tüm varoluş süresinin yaklaşık üçte biri, emperyalistlerin askersel saldırısını püskürt-

(1) Bak. V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 6, s. 232.

(2) L. İ. Brejnev, Lenin'in yolunda, c. 8, Moskova, 1981, s. 668.

mekle, halk ekonomisini kalkındırmakla geçti. Bu durum, sosyal sorunlara bir an önce çözüm getirme olanaklarımızı azaltıyordu. Örneğin, yalnız faşist Almanya'nın giriştiği saldırının, Sovyetler Birliği ulusal servetinin $\frac{0}{10}$ 30'u kadarının heba olmasına, 20 milyondan fazla can kaybına yol açtığı biliniyor. Böyle yaraların ne kadar zor sarıldığını da her namuslu kişi, önyargıdan azat her insan anlamaktadır.

Ne var ki, o zor zamanlarda da, toplumumuzda ekonomik ve sosyal gelişme arasında tehlikeli çelişkiler belirmede, çünkü partinin politikasında *her zaman halkın temel çıkarlarına uygunluk gözetiliyordu*. Sovyet yurttaşları, ilkönce gerçekten yaşamsal önemli sorunların çözüme kavuşturulduğunu ve halkın yaşam koşullarını iyileştirmek için partinin elinden geleni yaptığını biliyor ve anlıyorlardı. Ülkede moral-politik birlik, yığınların partiye ve komünistlere güvenci buna dayanıyordu. Deneyim, bize bunda ilkesel önemli bir şey olduğunu gösteriyor. Öyle ki, sorun, yalnız politikada işin şu veya bu yanını – ekonomik veya sosyal – gelişigüzel yeğlemeye göz yumulamıyacağından ibaret kalmıyor; partinin ve devletin politikasının, işin şu veya bu yanının önceliklerine ilişkin kararlarının halk tarafından anlaşılması ve desteklenmesi de aynı derecede önem taşıyor. Bunu kavramıyanlar, kaçınılmaz olarak, hem ekonomik, hem politik güçlüklerle karşılaşılıyorlar.

Partimiz, sosyalizmin üstünlüklerinden ardıcıl biçimde yararlanarak, ülkeyi, ekonomik ve sosyal ilerlemenin ön hatlarına çıkarmaya, toplumsal yaşamın bütün alanlarında büyük başarılarla ulaşmaya muvaffak oldu. Ülke, hem ölçülemeyecek kadar artan ekonomik potansiyel bakımından birçok yeni olanaklarla, hem çözülmesi gereken sorunların yeni boyutlarıyla kendini gösteren gelişmiş sosyalizm dönemine girdi. SSCB'de sosyalizmin temellerinin kurulduğu 30'lu yıllar ikinci yarısına kıyasla, ulusal gelir şimdi hemen hemen 21 defa, endüstri üretimi de yaklaşık 34 defa artmış bulunuyor. Sovyetler Birliği nice önemli ürün türleri – petrol ve çelik, çimento ve mineral gübreler, buğday ve pamuk, uzun yol elektrik ve dizel lokomotifleri – üretiminde dünyada birinci yeri alıyor. Ülkenin toplumsal gelişmesinde 70'li yıllardaki sosyal-ekonomik ulaşımın özellikle büyük bir rol oynadı.

Sovyet halkının başardığı işlerin önemini yalnız nicel göstergeler değil, halkın toplumsal-ekonomik yaşamındaki köklü nitel değişimler de belirliyor. Bu nitel değişimlerin etkisiyle, gelişmiş sosyalizm koşullarında ekonomik ve sosyal ilerlemeler arasındaki karşılıklı bağlantının kendine özgülüğünü belirleyen birçok yeni ilkesel etken ortaya çıktı. Bu etkenleri somut olarak sıralayalım:

Birincisi, güçlü ekonomik potansiyel, olgun sosyalizmin yüksek gelişimli üretim güçleri, geniş kapsamlı ekonomik ve sosyal sorunların bir arada çözülmesine olanak vermekle kalmıyor, aynı zamanda insanların çok

çeşitli maddesel ve kültürel gereksinimlerini daha dolgun biçimde giderme sorununa partinin pratik politikasında merkezsiz bir yer verilmesine olanak yaratıyor. Bir başka deyişle, olgun sosyalizm evresinde, halk ekonomisinin gelişmesinde sosyal eğilim belirginleşiyor, ekonomide halkın genliğini artırmaya ilişkin sorunların çözümü yönünde önemli bir dönüm sağlanıyor.

İkincisi, sosyal ilerleme, amaca yönelik bir doğrultu ve toplumsal üretim artışından genelleyici sonuç, aynı zamanda ekonominin daha öte gelişmesi için gitgide daha önemli bir önkoşul oluyor; bu ters bağlantı, yani insanların yaşam düzeyi, öğrenim ve tinsel gelişkinlik dereceleri, karşılıklı toplumsal ilişkiler gibi sosyal etkenlerin ekonomik gelişme üzerindeki etkisi ölçülemeyecek kadar artıyor.

Üçüncüsü, toplumsal yaşamda Komünist Parti'sinin rolünün artırılması, proletarya diktatörlüğü devletinin tüm halkın sosyalist devleti haline gelmesi, sosyalist demokrasinin bütün yönleriyle gelişmesi ve derinleşmesi sonucu olarak gelişmiş sosyalizm politik sistemi oluştu; bu politik sistem, sosyal ve ekonomik sorunların çözümü için yeni ve daha elverişli koşullar yaratıyor. Ve daha öteye, ekonomik ve sosyal ilerleme sürecine en geniş emekçi yığınlarının yaratıcı bir biçimde candan bir ilgiyle katılımını garanti ediyor.

Ne ki, bu saydığımız etkenler otomatik olarak işlemez; bunlar, ancak, halk ekonomisinde boyutların ve bu ekonomiyi oluşturan halkalar arasındaki karşılıklı bağımlılığın dev ölçülerde büyüdüğü koşullarda, bütün toplumsal süreçler ile sorunların gitgide artan karmaşıklığı arasındaki karşılıklı bağlantının daha sıkı bir nitelik aldığı koşullarda, parti ve devlet tarafından amaca yönelik biçimde kullanıldığı takdirde olumlu sonuçlar verebilirler. Ekonomik artış ile sosyal ilerleme arasında, birikim ile tüketim arasında, tüm devlet çıkarları ile yerel çıkarlar arasında çelişkiler belirmesine yol vermiyecek, bu çelişkilerden alakoyacak bir politik yönetim ve yönleme sağlamanın büyük bir önemi vardır. Buna da, politikanın bilimsel temellere dayanması ile geniş emekçi yığınlarının bu politikanın oluşturulması, saptanması, kararlar alınması, yönetim ve yönleme sürecine çekilmeleri arasında bir bağdaşma sağlanarak ulaşılır. Halk ekonomisi plânlarımızın en geniş ölçüde görüşme konusu yapılarak demokratik biçimde oluşturulması, bu süreç içinde uzmanların, eksperlerin yaptıkları önerilerin yoklanması ve bunların yığınlarca beklentilere ne derece uygun düştüğünün saptanması, yalnızca isabetli kararlar alınmasına ve plânların yetkinleştirilmesine yardım etmekle kalmıyor, aynı zamanda halkın bu kararlardaki isabeti anlamasına, artık neyin yapılabileceğini ve nelerin henüz yapılamıyacağını kavramasına, tüm politikanın emekçilerin çıkarlarına uygunluk gözetilerek oluşturulduğunun bilincine varmasına olanak veriyor.

İşte bunu, yani sosyal-ekonomik ilişkiler alanında demokratizmi ardıcıl biçimde geliştirmeyi ve halk ekonomisinin yönetiminde yığınların rolünü artırmayı, partimiz, ekonomik etkenler ile sosyal etkenler arasında çelişkiler belirmesinden alakoyacak sağlam bir garanti sayıyor. Ve biz, bu temel üzerinde, Lenin'in deyişiyle, bilinçli işçinin kendini yalnız çalıştığı fabrikanın sahibi olarak değil, ülkenin temsilcisi olarak hissetmesini, sorumluluk duygusu taşımasını sağlamaya çalışıyoruz. (3)

Partinin ve Sovyet devletinin izlediği sosyal-ekonomik politika, yığınların yaratıcılığı, girişkenlik ve enerjisiyle birleşip bütünleşerek toplumumuzun ilerlemesini sağlamaktadır.

2.

Sosyal sorunları başarıyla çözüme kavuşturmanın, parti tarafından 80'li yıllar için belirlenen ve halkın genliğini artırmayı amaçlayan geniş programı gerçekleştirmenin temeli sosyalist üretimin daha öte artırılması ve yetkinleştirilmesidir. Bilindiği üzere, üretilmeyen bir şeyin sosyal gereksinimler için kullanılması, dağıtılması sözkonusu olamaz, ve boyutları birbirinden büyük, birbirinden daha karmaşık sosyal sorunlar gündeme getirildiğine göre, bunların başarıyla çözümü için ekonomide gereken adımlar atılmalıdır. İşte bu nedenle, gelişmiş sosyalizm koşullarında, halk ekonomisini yönetme işi partinin ve devletin tüm eyleminin aslını ve özünü oluşturur.

Şimdi, içinde bulunduğumuz beşyılıktaki uygulanmakta olan stratejimizin ana doğrultularını görelim.

Her şeyden önce, 80'li yıllarda, halk ekonomimizi entansif gelişme raylarına aktarmayı tamamlamamız, emek verimliliğini daha öte artırmayı sağlamamız gerekiyor.

Yeni beşyillik plân, halk ekonomisinde üretimin son sonuçlarında emek ve materyal harcamaları artışını aşan bir büyüme sağlanmasını öngörüyor. Geçmişte, ekonomide artış ve büyüme daha çok sermaye yatırımları yüksek tempolarına, ekstansif (yaygın) etkenlere dayanıyordu; o zamanlarda materyal ve emek kaynakları harcamaları ulusal gelirden daha çabuk büyüyordu. Şimdi harcamalar ve sonuçlar arasında ilkesel olarak başka bir bağıntı görülüyor. Öyle ki, onbirinci beşyılıktaki sermaye yatırımları %10,4 artacak, ulusal gelirden ise %18 artış sağlanacaktır. Bir başka deyişle, toplumun rezervleri, materyal ve emek kaynakları, SBKP'nin 26. Kongresinde L. İ. Brejnev yoldaşın formüle ettiği «ekonomi ekonomik olmalıdır» ilkesine göre kullanılacaktır.

Bu doğrultuda ilerlemede, emeğin ekonomik, tutumlu kullanılmasının, emek üretkenliğini artırma hızının yükseltilmesinin ana etkenini oluştur-

(3) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 36, s. 369–370.

ması gerekiyor. Bunun sonucu olarak, onbirinci beşyillik plânda, ulusal gelir artışının % 90'ı kadarının, endüstri üretimi artışının yaklaşık % 90'ının ve tarım ürünlerinde tüm artış tutarının elde edilmesi öngörülüyor. Bununla birlikte, hemen belirtmeliyiz ki, sosyalizm koşullarında, emekte tasarruf ile emeğin ödenmesinde tasarruf bir ve aynı şeyler değildir. Ekonomik yararın ve daha iyi sonucun, iş ücretini azaltmakla sağlanması, sosyal gereksinimlerde kısıtlamalarla sağlanması düşünülemez. Emek üretkenliği ve üretimde etkinlik, emeğin yoğunlaştırılmasıyla, emekte hız ve şiddetin artırılmasıyla değil, üretimin entansifleştirilmesiyle, yani emeğin daha iyi örgütlenmesiyle, bilim ve teknolojinin ulaşımlarının uygulanmasıyla, işlerin makineleştirilmesi ve otomasyonuyla sağlanmalıdır.

Onbirinci beşyillik döneminde, halk ekonomisinde, bu saydığımız önlemlerin sonucu olarak – ki bunlara kapitalist Batı'da «rasyonelleşme» deniliyor –, 17 milyon emekçinin serbest kalması sağlanacak, yani bizdeki geçerli deyimle «koşullu olarak serbest» kalacak, çünkü bunlar elbette ki işsizler yedek ordusuna dönüşmeyecek, önlemlerimizin kapitalist «rasyonelleşme»den temel farkı olarak, işgücünün yetmediği üretim kollarındaki işyerlerini dolduracaklardır.

Şimdi *hammadde, yakıt-enerji ve diğer materyaller rezervlerinin rasyonel biçimde kullanılması* halk ekonomisi bakımından özel bir önem kazanıyor. Bugünkü boyutlarıyla üretimde, hammadde ve yakıt çıkarımını ulaşılan düzeyde sürdürmek ve daha öteye artırmak gitgide daha pahalıya mal oluyor. Endüstrinin çıkarım kolları maddesel-teknik temelini kuzeyin ve doğunun az nüfuslu ulaşılması zor kesimlerine aktarma işi harcamalarda önemlice bir artışla atbaşı gidiyor. Bundan ötürü, petrolün, kömürün ve metalin her tonunda tasarrufun etkisi ve sonucu gitgide büyüyor. Şunu da belirtmeliyiz ki, biz, şimdilik, en iyi dünya göstergelerine kıyasla, bir birim ulusal gelir için daha çok hammadde ve enerji harcıyoruz. Ekonomiyi, tutumlu olma rejimini keskinleştirmek amacıyla öngörülen önlemler, gerek üretim yönetmenleri arasında, gerekse geniş emekçi yığınları arasında, toplumsal iyelik konusunda ülkenin gerçek sahipleri olanlara yaraşır bir titizlikle davranışın yerleşip pekişmesine yardım ediyor.

Temel üretim fonlarının daha iyi kullanılması üretimin entansifleşmesinin önemli bir doğrultusudur. SSCB'de bu fonlar yüksek tempolarla çoğalıyor; bunların kullanılmasındaki yetersizlik ve kusurların daha çabuk giderilmesi, büyük kuruculuk işlerinde endüstrileşmenin ve eylem halindeki kuruluşları strüktür bakımından yenilemenin geliştirilmesi, yeni üretim kapasiteleri hizmete koşmanın ve yerleştirmenin çabuklaştırılması daha büyük önem kazanıyor. Üretimi artırma, konut yapımı ve kültürel-töresel kuruluşlar yapıcılığı programlarının yerine getirilmesi, yeni kadrolar yetiştirilmesi de aynı derecede önem taşıyor. Elverişli ve modern çalışma ve yaşam koşulları yaratılması için, kuruluşların, kentlerin ve

köylerin sosyal gelişmesine ayrılan ödenek ve olanakların tam yerinde, belirlenen vadeler içinde ve bütünüyle kullanılması için gayet dikkatli davranılıyor. Bu konuda ekonomik ve sosyal hedefler pratik olarak birleşiyor, bütünleşiyor.

Aynı şey, ürünlerde yüksek kalite sağlanması için, bunların kullanımı ve teknik-ekonomik özelliklerinin iyileştirilmesi için de söylenebilir. Bu yüksek kalite sağlama ve özellikleri daha da iyileştirme, hem üretimin etkinliğini yükseltme etkeni, hem de topyekun malların kalitesinin yükseltilmesinde yararı olan halkın gereksinimlerini daha iyi karşılama aracı olarak değerlendiriliyor. Üretilen ürünün yenilenmesi tempolarının 1981–1985 yılları döneminde artırılması öngörüülüyor.

Üretimde etkinliği ve ürünlerin kalitesini yükseltmeye ilişkin boyutlu ve karmaşık sorunların çözümü, *bilimsel-teknik ilerlemenin hızlandırılması gerekliliğini* ortaya koyuyor. Bu alanda, ödevi, Partinin 26. Kongresi, bütün halk ekonomisi kollarının bilim ve tekniğin ön hatlarına çıkarılması olarak formüle etmiş bulunuyor. Burada başlıca doğrultu, üretim araçlarını geliştirme ve yetkinleştirmeye doğru, modern teknolojiyi yerleştirmeye doğru yönelmedir. Makineler ve teknik donatılar sistem ve komplekslerinin yaratılması ve üretiminin örgütlenmesi, endüstride, tarımda, yapıcılıkta ve ulaşırmada en önemli üretici süreçlerin en yüksek derecede makineleştirilmesine ve otomasyonuna, el emeğinin, düşük vasıflı ve ağır fiziksel emeğin ortadan kaldırılmasına olanak verecektir. Gitgide daha geniş ölçüde uygulanan minyatür elektronik yönleme aygıtları ve endüstriyel robotlar üretimi gerçekten devrimci olanaklar açmaktadır.

Partinin, halk ekonomisinde orantılı, tüketim malları üretimini sağlayan kollar yararına değiştirmeyi öngören stratejik uygulama hattının sürdürülmesi kararı da, yeni beşyılığın önemli bir özelliği sayılabilir. İşte «B» grubundan endüstri kolları ürünlerinde artışın bir yere kadar «A» grubundan kolların ürünlerindeki artışı geçmekte olması bununla açıklanıyor. Halkın gereksindiği mallar üretiminin genişlemesi ve bunların kalitece bir hayli iyileştirilmesi, ekonomide sosyal yönlendirmenin keskinleşmekte olduğunun önemli belirtileridir. Onbirinci beşyılıktaki, besin endüstrisi kollarında ürünlerin %22, hafif endüstride %19 oranında, kültürel-töresel ve ekonomik gereksinim malları üretiminin 1,4 defa artırılması öngörüülüyor. Bununla birlikte, halk ekonomisinin gelişmesinde ve yüksek sonuçlar elde edilmesinde, şimdiye kadar olduğu gibi, elektro-enerjetik, metalürji, kimya, makine yapımı gibi temel endüstri kolları belirleyici bir rol oynayacaktır.

Sovyet ekonomisinin sosyal yöneliminin keskinleşmekte olması, ülkede birleşik tarım-endüstri kompleksinin yoğun biçimde oluşmasında da deyimini buluyor. L. İ. Brejnev'in girişimiyle hazırlanan SSCB gıda malları sağlama programı halkın besin maddeleri gereksiniminin daha iyi karşı-

lanmasını amaçlıyor. Gıda malları sağlama sorunu, L. I. Brejnev'in SBKP MK 1981 Kasım Plenumu'nda belirttiği gibi, hem ekonomik, hem politik plânda tüm beşyıllığın ana sorunudur.

Birleşik tarım-endüstri kompleksinin geliştirilmesi ve yetkinleştirilmesi işlerine, halk ekonomisindeki tüm sermaye yatırımlarının hemen hemen üçte biri ayrılıyor. Ve bunların büyük bir bölümü doğrudan doğruya tarım ürünleri üretiminde yükseliş sağlanması için kullanılıyor. Sonuç olarak, 1981–1985 yılları döneminde bu üretim kolunun geliştirilmesi için tüm 1918–1970 yılları döneminde harcadığı kadar ödenek ayrılacaktır. Bu önlem, tarım ürünleri artış tempolarını hızlandırmaya, beşyıllık dönemde yıllık ortalama hububat üretimini yaklaşık 35 milyon ton, et üretimini de 2 milyon tondan fazla artırmaya olanak verecektir.

Özcesi, 80'li yıllarda köklü sosyal dönüşümler gerçekleştirme programı sağlam bir ekonomik temele dayanmakta, programın yerine getirilmesi öngördüğü önlemlerin boyutlarına uygun olarak üretimde yapılacak köklü değişimlerle güvence altına alınmaktadır.

Partimiz, Sovyet halkının gerçekten tarihsel etkinliklerine yaraştığı gibi önem verir ve daha öte ekonomik ve sosyal ilerleme olanaklarına yüksek bir değer biçerken, güçlükleri de, yetersizlikleri de, henüz çözülmemiş sorunları da açıkça görüyor. Öngörülen her şeyi başarabilmiş değiliz. Endüstrinin bütün kollarının gereken etkinlikle çalıştığı söylenemez. Halk ekonomisinde yine de dar bağazlar ve oransızlıklar vardır. Bunun nedenleri de çeşitlidir. Bunların kimi, bizim irademize bağlı olmanın nesnel durumların etkisinden, kimi plânlama ve yönlendirme kusurlarından, birçok parti organları ve ekonomi yöneticilerinin yeterince ısrarlı ve titiz davranmayışlarından, disipline aykırı tutumlardan, sorumsuzluk belirtilerinden kaynaklanıyor. Ama, SBKP'nin 26. Kongresi'nde belirtildiği gibi, belki de en önemli neden, koşulların başkaldığı, olanaklarımızın yetersizliği yüzünden nitelikten daha çok niceliğe önem verildiği dönemde yerleşen hareketsizlik, gelenekçilik ve alışkanlıklardan henüz tamamen kurtulmamış olmamızdır.

Bizim ekonomimiz bunalımlar geçirmeden geliyor, kapitalist üretime özgü illet ve bozukluklar tanımıyor, ama yönetimde ve yönlendirmede, nesnel ekonomik yasaların etkinliğiyle uyumlu aralıksız yetkinleştirme önlemleri gereksiniyor, iradeciliğe de, denetimsiz kendiliğindenlik süreçlerine de tahammül etmiyor. Şimdi parti ve devlet tarafından ortaya konulan ödevlerin özü, niteliği, sosyalist ekonomi sisteminin üstünlüklerinden, çok büyük ekonomik olanaklardan ve rezervlerden en iyi biçimde yararlanmaktan ibarettir. Bu beceri, onbirinci beşyıllıkta ve bu dönemi sonralıyacak olan yıllarda, önümüzdeki büyük boyutlu ve kapsamlı sosyal-ekonomik gelişme sorunlarının başarıyla çözülmesine olanak verecektir.

3.

Olgun sosyalizm döneminde sosyalist ekonominin sürekli gelişmesi temeli üzerinde çözülen sosyal sorunların yeni düzeyinden ve yeni boyutlarından söz ederken, sorunu sırf tüketimci «ideal»ler ruhunda irdeleme gibi sınırlı bir anlayıştan değil, Sovyet halkının tüm yaşam tarzında olumlu değişiklikler yapma ödevinden yola çıkıyoruz.

Ekonomik yükseliş amaçlı önlemlerin gerçekleştirilmesi sonucu olarak, parti ve devlet, *emekçilerin reel gelirlerinin sürekli ve kesintisiz biçimde artmasını* sağlıyorlar. Halkın yaşam düzeyini yükseltmek üzere devletin yedinci ve sekizinci beşyılıklar dönemlerinde merkezsiz olarak harcadığı ödenekler 16,5 milyar rubleyi, dokuzuncu ve onuncu beşyılıklarda ise 32 milyar rubleyi buldu (işçilerin ve hizmet personelinin ücretlerini yükseltme önlemleri giderleri olan – aynı sırayla – 12,8 ve 22,5 milyar ruble de içinde). Kaldı ki, işçilerin ve hizmet personelinin aylıkları ve kolhoz üyelerinin gelirleri, her emekçinin kalifikasyonu ve emek üretkenliğinin yükseltilmesi sonucu olarak da artıyordu. Sonuç olarak, son on yıl içinde insan başına reel gelirler yaklaşık 1,5 defa çoğaldı. Yeni beşyılık içinde reel gelirlerin daha öte – insan başına ortalama % 16,5 – artırılması öngörülüyor. Emekçilerin ücretlerine sağlam bir ek oluşturan toplumsal tüketim fonlarında % 23 artış sağlanması düşünülüyor. Bütün bunların, artık birkaç onyıldan beri başlıca yığınsal tüketim mallarında fiyatların değişmeden sürdürüldüğü, ev kiralalarının ve kent taşıt araçları ücretlerinin de değişmediği koşullar içinde yapılmakta olduğunu da belirtmemiz gerekiyor.

Halkın gelirlerinin genel olarak yükseltilmesiyle birlikte, *aynı düzeye getirilmesi* süreci de devam ediyor. Bunu, en az aylıkların daha fazla yükseltilmesi ve toplumsal fonların çeşitli halk katmanları arasında gelir farkları ile en önemli sosyal gereksinimlerin karşılanması koşullarındaki farkların azaltılmasına olanak verecek biçimde dağıtılması garantiliyor (parasız eğitim, sağlık yardımları, emekli aylıkları, burslar vb. gibi). Olgun sosyalizm evresinde bölgesel plânda sosyal koşulların aynı düzeye getirilmesi daha da artan bir önem kazanıyor. Bu amaçla, özel olarak, yeni beşyılık dönemde Sibiryâ'da, Uzakdoğu'da ve kuzey bölgelerinde daha yüksek bir tempoyla konutlar yapılması, tümel sosyal-kültürel kompleksler meydana getirilmesi, halka yığınsal tüketim malları sağlama işlerinin iyileştirilmesi öngörülüyor.

Partinin ve devletin politikası, *Sovyet yurttaşlarının sosyal-ekonomik haklarını durmaksızın genişletmeye doğru götürüyor*. Gelişmiş sosyalizm koşullarında sosyalist demokrasinin ekonomik temeli genişledi, yurttaşların hakları daha sağlam maddesel içerikle pekiştirildi, SSCB yeni Anayasasında saptanmış olan bu hakların garantileri daha belirgin bir nitelik kazandı. Örneğin, devlet, çalışma hakkını garantiye cümlesinden

olarak, parasız mesleki eğitim örgütlemekte, emek kalifikasyonunu iyileştirme ve yeni uzmanlıklar kazandırma yönünde çabalar harcamakta, mesleki yönelim ve mesleğinde çalıştırma sistemini geliştirmekte, emeğin örgütlenmesinde ve ödenmesinde ilerici biçimler uygulamaktadır. Bütün bunlar, emekçinin çıkarları ile kolektifin ve toplumun çıkarlarının organik biçimde birleştirilmesine, sosyalist emek potansiyelinin içerdiği olanakların daha dolgun biçimde kullanılmasına olanak vermektedir.

SSCB Anayasası, ilk defa olarak, *konut hakkını* tanıyor. Ülkemizde çok geniş ölçüler alan konut kuruculuğu bu hakkın güvenilir garantisidir. Bütün ülkede yapılan % 85'i devlet eli ve parasıyla kuruluyor. Geçen beş yıllık döneminde 50 milyondan fazla Sovyet yurttaşı (her beş kişiden biri) daha iyi barınma koşullarına kavuştu. Şunu da belirtmeliyiz ki, ülkemizde, kapitalist ülkelerde sık sık görüldüğü gibi, içinde kimsenin barınmadığı ev, çok pahalı olduğu için sıradan insanların erişemedikleri boş evler yoktur. SSCB'de ev kiralari ailenin aylık gelirinin yüzde 3'ünü geçmez. Evlerin bakımına ilişkin temel harcamaları devlet üstlenir (örneğin, 1980 yılında devlet bu amaçla yaklaşık 7 milyar ruble harcadı). SSCB'de, artık 50 yıldan fazla bir zamandır, yukarıda da belirttiğimiz gibi, yurttaşların gelirleri düzara arttığı ve devletin konut yapımı ve bakımı harcamaları büyüdüğü halde, ev kiralari değişmeden kalıyor (konutlar da git-gide daha konforlu oluyor).

Partinin ve devletin sosyal politikası *derinden derine insancılığını* ağır bastığı bir nitelik taşıyor. Bu insancılık her şeyden önce partinin ve devletin aileye, çocuklara, emeklilere, sakatlara gösterdikleri özendeliyor. Onbirinci beş yıllıkta ve daha sonraki yıllarda, ülkede, anne-kadınların ve yeni kuşağın yaşamını iyileştirme ve bu amaçla çocuklu ailelere ve genç evlilere devlet yardımlarını artırma yönünde bir yeni önlemler sisteminin gerçekleştirilmesi öngörülüyor. Daha somut olarak, çocuklu ailelerin gelirinin artırılması, bunların ve özellikle genç ailelerin barınma yaşam koşullarının iyileştirilmesi, okul çağı öncesi çocuklar için ana okullar örgüsünün her ailenin yararlanabileceği biçimde daha öte geliştirilmesi, anne-kadınların serbest vakitlerinin artırılması ve çocuklarının eğitimiyle uğraşmaları için daha iyi koşullar yaratılması kararlaştırılmış bulunuyor. Çalışma yaşamında uzun bir hizmetten sonra, haklı olarak dinlenmeye çekilen, emekliye ayrılan emektarların yaşama koşulları iyileştiriliyor. İşçilerin, hizmet personelinin, kolhoz üyelerinin, çalışma sürelerini doldurduktan sonra ve sakatlanma sonucu olarak aldıkları emekli aylıklarının artırılması, aile başının ölümünden sonra emekli aylıklarının yükseltilmesi, Büyük Anayurt Savaşı'na katılanların geçim ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi yönünde yeni önlemler alınması öngörülüyor. Ön hesapların gösterdiğine göre, bu önlemler sayesinde yaklaşık 50 milyon Sovyet yurttaşının gelirlerinde artış olacaktır.

Söz konusu önlemlerin her biri, amacı ne olursa olsun – parasal gelir-

leri artırma, toplumsal yardımları yetkinleştirme, konut sorununu çözüme vb. —, *insanın heryönlü ve uyumlu gelişmesine* yöneltilmiş bulunuyor. SBKP'nin 26. Kongresinin kapanış konuşmasında L. İ. Brejnev şöyle dedi: «Olgun sosyalizm, her yurttaşın yeteneklerinin ortaya çıkarılmasında çok geniş olanaklar sağlıyor. İş bu olanakların gerçekleştirilmesine kalıyor.»⁽¹⁾

Sovyetler Birliği'nde *toplumun bütün sınıf ve sosyal gruplarının yakınlaştırılması* süreci gelişiyor. Kent ile köy arasında sosyal ayrılıkları giderme süreci devam ediyor. Milyonlarca çalışan insanın üretimsel eyleminde kol ve kafa emeği gitgide daha sıkı biçimde birbirine örülüyor. SBKP'nin 26. Kongresi, bu sosyal değişiklikleri derinden derine bir kez daha çözümledikten sonra, toplumun sınıfsız yapısının ana hatlarıyla hehalde gelişmiş sosyalizmin tarihsel çerçevesi içinde kurulacağı tezini kabul etti. Bu sürecin yönetici gücü çağdaş işçi sınıfıdır; bu sınıfın devrimci ideolojisi ve morali, çıkarları ve idealleri artık Sovyet toplumunun bütün katmanlarının edinimi haline gelmektedir.

Kongre'de, sınıflar — arası ayrımları ortadan kaldırmanın, sosyal politikaya yeni ödevler yüklediğini belirtti. Bu politika, gitgide daha büyük ölçüde, tek tek sınıfların sınırları dışına taşan ayrımların giderilmesi üzerinde, toplumun her zümresinin özelliklerini ve çıkarlarını en büyük dikkatle gözetmeyi gerektiren sorunların çözümü üzerinde yoğunlaşıyor.

Rusya'nın merkezi ile eski ulusal kenar bölgeler arasındaki gelişme düzeyleri tutarsızlığının tamamen giderilmiş olması, sosyalizmin tarihsel başarısıdır. Şimdi bütün Sovyet cumhuriyetleri dengeli ve dinamik biçimde gelişiyor. Bu sonuçlar, SBKP'nin Leninci ulusal politikasının isabet ve verimliliğinin, gelişmiş sosyalizm evresinde çokuluslu Sovyetler Birliği'nin bütün halkları arasında kardeşçe dostluğun pekiştirilmesine temel olan eşitlik, kardeşçe işbirliği ve gönüllülük ilkelerinin, yaşamın sınavından geçen bu ilkelerin inandırıcı kanıtlarıdır. Bu eğilim, ülkenin tüm uluslarının ve halk gruplarının her bakımdan yakınlaşmaları sürecinin hızlanmasında, yeni tarihsel topluluk olarak Sovyet halkının gelişmesinde deyimini bulmaktadır.

Sosyalist yaşam tarzının belirgin çizgileri — kolektivizm ve arkadaşlık, ülkenin bütün uluslararası ve halk grupları arasında dostluk, ahlâksal sağlık ve sosyal iyimserlik —, komünizmi kurma süreci boyunca biçimlenmekle kalmıyor, aynı zamanda toplumun tüm dönüştürücü eyleminde esin kaynağı ve temel oluyor.

4.

Parti ve hükümet, uluslararası alanda elverişli olguların ve gidişin ülkenin ekonomik ve sosyal gelişmesi bakımından ne kadar önemli oldu-

(1) L. İ. Brejnev, Lenin'in yolunda, c. 8, Moskova, 1981, s. 734–735.

ğunu daima gözönünde tutuyor. SBKP'nin ve Sovyet devletinin dışışlere, uluslararası duruma yaklaşımları içişlere yaklaşımlarından ilkece farklı değildir; bu yaklaşım emekçi halkın çıkarlarını ve ümitlerini dile getirmektedir. Bu nedenle, partinin ve devletin iç ve dış politikası sosyal içerik bakımından tektir; bu içerik, ülkede, komünizmi kurmakta olan Sovyet halkının yapıcı çalışmalarında, uluslararası alanda da SSCB'nin barışı güçlendirme yönlü ardıcıl savaşımında kendini göstermektedir.

L. İ. Brejnev'in SBKP'nin 26. Kongresinde dile getirdiğı düşünce yarın-lara götüren yolun, halkları olanca maddesel ve tinsel servetlerini bir savaş hazırlığı için anlamsızca harcamaya yöneltmekten değil, barışı güçlendirmekten ve kalıcı yapmaktan geçmesi gerektiğı düşüncesi Sov-yet *insanlarının yüreklerinde derin yankılar uyandırmış* bulunuyor. Sov-yetler Birliğı, emperyalizmin saldırgan çevrelerinin yarattıkları açık savaş tehlikesi karşısında, bütçe ödeneklerinin barışçı kuruluş giderlerinden ayırdığı belirli bir bölümünü savunma gücünü artırmak için harcamak zorunda kalıyor. Bu tehlike olmasaydı, ülke ekonomisi daha başarılı biçim-de gelişecek, yurttaşlarımız daha iyi yaşıyacaklardı. Bizim bu yöndeki istek ve çabalarımız, Barış Programı'nda açıkça dile getirilmiş olup, so-mut önerilerimiz herkesçe bilinmektedir.

Sovyetler Birliğı'nin uzun vadeli planlarında, diğer halklarla geniş ve çokyanlı işbirliğini, öncelikle karşılıklı yarara dayalı ekonomik işbirliğini açındırma ilkeleri yer alıyor. Biz, bu konuda, Sovyet halk ekonomisinin dünya ekonomisi içinde bileşen bir bölüm oluşturduğu, ekonomimizi, dün-ya ekonomisiyle, tüm halkların yararına güçlendirilmesi gereken çeşitli ilişkilerin bağladığı düşüncesinden yola çıkıyoruz.

Sovyetler Birliğı, doğal olarak, ilkönce sosyalist topluluk ülkeleriyle her-yönlü ilişkilerini geliştiriyor. Aynı sosyal-ekonomik düzene sahip oluşu-muz, sosyalizmi kurma ve savunmada eylembirliğimiz bizleri sımsıkı bir-leştiriyor. Bu sarsılmaz temeli koruma eylemlerinde, edimsel işbirliği mekanizmaları durmaksızın yetkinleşiyor. Son yıllarda kabul edilen ve uygulanan uzun vadeli programlar, sosyalist ekonomik entegrasyonun derinleştirilmesine yardımcı oldu. Pratik olarak, ekonominin, bilim ve tekniğin bütün kollarında, üretimde uzmanlaşmaya gitmenin olumlu sonuçları görülüyor. EYK ülkelerinin uzun vadeli halk ekonomisi plân-larında eşgüdüm sağlanıyor. Şimdi, kardeş ülkeler, 80'li yılları, sosyalist ülkeler arasında yoğun bir üretimsel ve bilimsel-tekni işbirliği dönemine dönüştürme yolunu tutuyorlar. Bu cümleden olarak, işletme mekanizma-larını yapısal bakımdan yakınlaştırma, işbirliğine katılan bakanlıklar, birlikler ve kuruluşlar arasında dolaysız ilişkileri daha öte geliştirme, or-tak firmalar oluşturma gibi sorunlar gündeme getiriliyor. Ana doğrultu-larda, üretimi entansifleştirme sorunlarının ortak çabalarla çözülmesi ve ek mal üretimi kaynakları yaratılması için, sosyalist topluluk ülkelerinin

bilimsel-teknik ve üretimsel potansiyelinin, materyal, finans ve emek kaynaklarının rasyonel biçimde kullanılması amacıyla aralarında işbirliğini açındırma yönünde yeni olanaklar araştırılması ödevi ortaya konuluyor.

EYK üyesi ülkeler arasında işbirliğinden edinilen deneyim, bu ülkelerde, üretimin etkinlik ve niteliğini artırmaya ilişkin olarak ön plâna alınan sorunların, edimsel ilişkilerde ekonomi örgütlerimizin karşılıklı titizlik ve dikkatinin yüksekliği ölçüsünde daha başarılı biçimde çözüme kavuşturulduğunu gösteriyor. Devletler arasında dayanışma ve kardeşçe yardımlaşma ilkeleri temeli üzerinde kurulan ekonomik ilişkiler, karşılıklı yarara açık olan inceden inceye hesaplarla bütünleşmelidir. Biz, kardeş ülkelerle çokyanlı işbirliğini daha öte derinleştirme ve yetkinleştirmede, yalnız ortak ekonomik ve sosyal ilerlemenin önemli etkenini değil, aynı zamanda dünya ekonomisinde sosyalizmin konumlarını güçlendirmenin, dünya kapitalist işletmeciliğinde beliren olumsuz eğilimlerin etkisinden sosyalist ülkeleri korumanın etkin aracını görüyoruz.

SSCB, bu eğilimleri dikkate alarak, bir yandan, kapitalist devletlerle karşılıklı yarara dayalı sağlam ilişkiler kurma, çeşitli biçimlerde edimsel ilişkileri genişletme yönünde ardıcıl çabalar harcıyor. Bununla ilgili olarak, SSCB'nin ve diğer sosyalist topluluk ülkelerinin dünya pazarları ve genel işletmecilik konjonktürü üzerinde istikrara yöneltici bir etki yaptıklarını da belirtmek yerinde olur. Sosyalist devletlerin dışsatım siparişleri yalnız Batı Avrupa'da yaklaşık 2 milyon kişiye iş sağlıyor. Bu nedenle, işbirliğinin karşılıklı yarar getirdiğini hiç kimse inkâr edemez. Ve asıl önemlisi, edimsel işbirliği, bugün, insan uygarlığını koruma ve geliştirme bakımından barışın ekonomik temeli, halklar arasında iyi ilişkilerin önemli etkenidir.

Sovyetler Birliği'nin geniş ve çok yanlı uluslararası işbirliği yapma doğrultusu, SBKP'nin ve Sovyet hükümetinin savaşa yol vermemeye, yumuşamayı derinleştirmeye, bütün uluslardan ve halk gruplarından insanlar arasında karşılıklı anlayışı geliştirmeye, dünya ölçüsünde sosyal ilerleme için gerekli koşulları sağlamaya yönelik politikasını yansıtan ilkesel hareket hattımızdır.

Biz, SBKP'nin 26. Kongresinin kabul ettiği programı, yani Sovyet toplumunun ekonomik ve sosyal gelişmesi programını gerçekleştirmenin çok büyük çabalar gerektirdiğini, ülkede ve uluslararası alanda birçok karmaşık soruna çözüm getirilmesini gerektirdiğini gayet iyi anlıyoruz.

Partimizin Merkez Komitesi ve Sovyet hükümeti, şimdi, olanca dikkatini, 26. Kongrenin aldığı tarihsel kararları yerine getirmeye ilişkin pratik

önlemleri gerçekleştirme üzerinde yoğunlaştırıyor. 1981 Kasımında toplanan SBKP MK Plenumu yeni bir önemli adım attı; Kongrede kabul edilen 80'li yıllar ekonomi politikasına dayanarak, «SSCB'nin 1981–1985 yılları ekonomik ve sosyal gelişme devlet planı» tasarısını etraflı biçimde inceledi ve genel hatlarıyla onayladı. Bu plânda, SBKP'nin 26. Kongresinin 80'li yılların ilk yarısını öngören direktifleri somutlandırılıyor.

Büyük örgütsel çalışmalar içindeyiz. Ekonomiyi yönetmeyi yetkinleştirme işi üzerinde, olgun sosyalizm toplumunun çok büyük potansiyel olanaklarının daha dolgun biçimde ortaya çıkarılmasına ve kullanılmasına yardımcı olması bakımından ekonomi mekanizmasını daha öte geliştirme üzerinde özel bir dikkatle duruyoruz.

Partimizin 26. Kongresinde L. İ. Brejnev'in dediği üzere, bizler, iyimseriz, geleceğe güvenle bakıyoruz, çünkü emeğin gücüne, ülkemize, halkımıza inanıyoruz, partimize inanıyoruz ve gösterdiği yolun biricik doğru yol olduğunu biliyoruz. Bu yol komünist ideallerin gerçekleştirilmesine doğru götürmektedir.

ABD emperyalizmi ve çağımızın gerçeklikleri

Gus Hall

ABD Komünist Partisi Genel Sekreteri

Amerika Birleşik Devletleri'nin çağdaş politik ve ekonomik gelişmesini özel tarihsel koşulların prizmasından bakarak değerlendirmek gerekiyor. Ülke bugün eşi görülmedik, özgül durum ve koşullar içinde bulunuyor. Öyle ki, ülke, hiç bir zaman bugün olduğu kadar çeşitli ve büyük sorunlarla yüzyüze gelmiş değildir.

ABD İkinci Dünya Savaşından kapitalist dünyanın egemen devleti olarak çıktı. Bunun birçok nedenleri var. Her şeyden önce, savaş, ülkeyi yıkıma uğratmadı, tam tersine, yüzlerce milyar kâr getirdi. Amerikan bankaları ve korporasyonları, savaş yüzünden zayıflayan ve yıkıma uğrayan kapitalist devletlerin ekonomilerine sokuldular. Savaş sırasında hem dostlarının, hem de düşmanlarının kaynaklarına el koydular ve pazarlarına yerleştirdiler. Atom bombası üzerindeki tekel bir başka önemli etkeni oluşturuyordu. Amerikan emperyalistleri dünyaya egemen olmayı ve çok büyük aşırı kârlar sağlamayı düşünüyorlardı. İzledikleri politikanın omurgası Dulles'in plânıydı, yani sosyalizmin «kuşatılması» ve konularından «itilmesi»ydi.

ABD emperyalizmi, artık açıkça konuşmasa bile, «Amerika yüzyılı»nı oluşturma savlarından şimdiye kadar da vazgeçmiş değildir. Sosyalizmin sınırlarını «daraltma» yolları arama, Washington'un uluslararası alanda izlediği siyaset hattının ana içeriğini oluşturuyor. Bundan ötürüdür ki, Polonya'daki olaylar emperyalist çevreler tarafından büyük bir sevinçle karşılandı. Sosyalizmi «iteleme» düşüncesi böylece âdeta yeni bir anlam ve çok sürmiyeceği besbelli olsa da, yeni bir «yaşam» kazandı.

Hiç kuşkusuz, savaş sonrası sonralıyan ilk dönemde, ABD, kendi egemenlik alanını genişletme plânları kalıplamakla kalmadı, aynı zamanda yeryüvarlığının nice önemli kesimlerinin ekonomisi üzerinde, tarihinin bütün geçmiş dönemlerinde görülmedik ölçüde ve diğer her devletten fazla olarak kontrol kurmayı başardı. Bu bakımdan, İkinci Dünya Savaşından sonra ABD emperyalizminin ulaştığına Hitler bile ulaşabilmiş değildi.

Ama, denildiği gibi, tüm plânlar, tüm tasarılar gerçekleşmez. Amerikan emperyalizminin planları da böyle oldu. 10–15 yıl önce, «Amerika yüzyılı» efsanesi çökmeye, sönüp gitmeye yüz tuttu. Ülke yönetici çevrelerinin «düşen domino» etkinliği dedikleri eğilim kendine yol açmaya başladı. Vaktiyle Eisenhower, dünyada Amerikan emperyalizminin çıkarlarına dokunan değişimleri böyle niteliyordu.

ABD'nin dünya egemenliği sağlama özentisinin yolunda karşılaştığı engellerden biri, atom bombası üzerindeki Amerikan tekeline Sovyetler Birliği tarafından son verilmesidir. Bu olağanüstü bir olay niteliği taşır. şimdi, gerilere doğru bir göz atarak, dünya tarihinin gidilişini bu olayın değiştirdiğini söyleyebiliriz. Amerikan emperyalistleri atom bombası üzerinde tekeli korumuş olsalardı, dünyanın halinin nice olacağı kestirilemezdi.

Bu soruna değinmişken, başkasının değil, ABD hükümetinin hiçbir vicdan azabı çekmeden atom bombasını sivil halka karşı kullandığını anımsatmak yerinde olur. Washington, o zamandan beri, otuz defa, bu silâhı kullanmayı düşündü veya kullanma tehdidi savurdu. Ve besbelli ki, ABD, nükleer silâh üzerindeki tekelinden yoksun edilmemiş olsaydı, yeni yeni Hiroşima ve Nagazaki faciaları doğabilirdi.

Sosyalist ülkeler topluluğunun ortaya çıkması ve güçlenmesi emperyalizme karşı bir denge ağırlığı oluşturdu ve dünya gelişmesinde ana etken oldu. Bu olgu, dünyada yeni güçler dengesine yol açtı. Ve yine belirtelim ki, bu sosyalist «karşı-güç» meydana gelmemiş olsaydı, bugün bezenimiz kimbilir ne hale gelirdi! Gerçek odur ki, yeni sosyalist dünya devletleri topluluğu, tarihsel bakımdan gerekli olduğu anda ortaya çıktı ve yüksek bir ekonomik ve askersel potansiyele ulaştı. Bu olgu, dünya egemenliği düşleri ve plânları peşinde olanlar üzerinde uyarıcı bir etki yaptı.

Bundan başka, «eski» sömürge imparatorlukları alanında bulunan ülkeler ABD'nin yörüngesine girmediler. Amerikan emperyalizmi, kuşkusuz, bu imparatorlukların boyunduruğundan kurtulan halkları kendi hükmü altına almaya çalışıyordu. Ama ulusal bağımsızlıklarını elde eden çoğu devletler, başlıbaşına, bağımsız gelişme yolunu seçtiler. Bunların birçoğu, sosyalist ülkelerle yakın ilişkiler kurdu. Bu değişimler de, ABD emperyalizmi için büyük güçlükler yaratarak, dünya durumu üzerinde belirli bir etki yaptı. ABD emperyalizmi bugüne kadar da yeni uluslararası gerçekliğe kendini tamamen uyarlıyabilmiş değildir.

Vietnam'a saldırı, uzun süren ve yenilgiyle sona eren bu savaş da ülkeye çok büyük zararlar verdi. ABD, tarihinde ilk defa olarak, savaşta yenilgiye uğradı, ve bu olgu, yalnız tekelci çevrelerde ve militaristler arasında değil, genellikle halkın bilincinde derin izler bıraktı. Milyonlarca Amerikalı, ülkelerinin en büyük, en güçlü ve yenilmez ülke olduğuna inanıyorlardı. Ama Vietnam, bu hayalleri suya düşürdü, ve yenilginin neden olduğu çok bugüne kadar da geçmiş değildir.

Ve ensonu, şunu da belirtmeliyiz ki, İkinci Dünya Savaşında büyük ölçüde yıkıma uğrayan nice ülkeler, yaraları sarma ve kalkınma çabalarıyla ekonomilerini kendilerine göre düzelttiler ve dünya pazarında ABD'-

r. «Amerika yüzyılı» düşü, gerçekliğin içinde bir kez
n ve olgular Birleşik Amerika için böyle bir nitelik

anlamda, ABD emperyalizmine ağır bir darbe indirdi.
ını gitgide genişleten ve dünya egemenliğine yol ara-
evleti olmaktan çıkarak, ekonomik, politik ve askersel
ıtmekte olan bir ülkeye dönüştü. Bu, ABD gibi bir dev-
kaydadeğer bir değişmedir. Evet, Amerikan emperya-
talist dünyanın en güçlü devletidir, ama artık söz götür-

ışamın birçok alanında, özellikle ekonomide yansımsı
ABD, hemen hemen 100 yıl boyunca, çelik üretiminde
eliyordu. Şimdiyse, üçüncü yerdedir. Bu da çok önemli-
çelik endüstrisi daima ülke ekonomik potansiyelinin
muştur.

başlıca türlerden bazı demir-çelik işkolları yavaş ya-
Demir cevherinin işlenmesine ilişkin süreçler çokuluslu
ın Tayvan'a, Meksiko'ya, Venezüela'ya vb. aktarılıyor.
ik Amerika'da yalnız pek büyük olmiyan, ama yüksek
emirden çelik üreten işletmeler kalabilir. Ülkenin birçok
şartta artık nice yüksek fırınlar hizmetten çıkarılıyor, kuru-
çelik döküm kentleri ıssızlaşıyor. Bu kentler artık «iske-
dönüşüyor; süregen işsizlik eşi görülmedik ölçülere

omobil üretiminde ikinci, makine yapımında üçüncü
Makine yapımında, teknoloji bakımından, bir Japonya'-
Almanya'dan ve diğer ülkelerden çok geride kaldığı

tekelci sermaye çevreleri içinde ciddi görüş ayrılıklarına
er için sorun, yeni gerçekliği tanıma ve buna kendini
ından kaçınma sorunudur. Yeni gerçekliği tanımama,
tutarında askersel harcamalara yöneliyor. Ama tekelci
ırı arasında, ülkenin böylesine ağır bir yükü taşıması
abileceği düşüncesinde olmayanlar da vardır. Askersel
rası bütçede açığın büyümesine yol açıyor, ve bu da
aizlerin ve enflasyon düzeyinin yükselmesine neden olu-
, tekellerin belirli bir bölümü için ekonomik güçlükler

rı bulan ve 200 milyardan fazlası askersel harcamalara
ederal bütçesi, ülkenin şimdiki ekonomik olanaklarını

aşılıyor. Hükümet, dünyada yeni duruma ve yeni güçler dengesine göre hareket etmek, kendini buna uyarlamak istemiyor ve askersel harcamalarda tırmanmaya devam ediyor.

Ekonomik durum üzerinde, askersel amaçlı harcamalardan başka, devlet istikrazlarının faiz tutarı olarak her yıl özel bankalara yatırılan 100 milyar dolarlık ödeme gibi giderler de olumsuz etkiler yapıyor. Ve bu ödeme yıldan yıla artıyor.

Tekeller eşi görülmedik ölçüde büyük kârlar elde ediyor ve buna karşılık gitgide daha az vergi ödüyorlar. Yirmi yıl önce, korporasyonların gelirleri üzerinden alınan vergi federal bütçenin %24'ünü karşılıyordu. Reagan yönetimi vergileri azalttı. Öyle ki, şimdi bütçede bu kalem gelirler ancak %7 olacak. Bu politika enflasyonun artmasına yardımcı oluyor.

Halkın yaşam düzeyine gelince, bugün, ABD işçileri, aldıkları ücret düzeyi bakımından kapitalist dünyada ancak üçüncü geliyorlar. Bunda elbette enflasyonun da etkisi var. İşte, ABD emekçilerinin yaşam düzeyini sergileyen birkaç rakam: İşçinin aldığı aylığın %40'ı vergilere gidiyor. Bir başka deyişle, yılın 1 Ocak gününden 15 Mayısına kadarki çalışmasıyla yalnız vergisini ödüyor. Aylığının %30'unu ev kirasına veriyor, %10'u ile sağlık yardımlarını ödüyor (hastanede bir günlük yatak ücreti, ilaç giderleri ve doktora verilen ücret dış tutularak, 200 dolar).

Birleşik Amerika'ya, bütün tarihi boyunca en pahalıya oturan yalan «Sovyet tehlikesi» yalanıdır. Bu yalan, trilyonlarca dolara mal oluyor, askersel bütçenin kabardıkça kabarmasına, enflasyonun ve vergilerin artmasına yol açıyor.

Bu olgular, kendi yönünden, diğer birçok sonuçlar getiriyor. Askersel bütçenin kabarması ile devletin rolünün artması atbaşı gidiyor. Devlet, gündün güne, büyük tekellerin en güçlü çevrelerinin etkisi altına düşüyor ve onların âleti haline geliyor. Ülke yaşamının pratik olarak bütün alanları askersel-endüstri kompleksinin denetimi altına düşüyor.

Alabildiğine büyüyen askersel harcamalar, ekonomide tekelleşme ve militaristleşme tempolarını büsbütün artırıyor, ve askersel-endüstri kompleksi devletin eyleminde gitgide daha büyük bir rol oynuyor. Aynı zamanda, bu militaristleşmenin artan etkisi, ABD devlet-tekelleri kapitalizminin temel yapısını değiştirmiyor.

Başkan Ronald Reagan'ı, herkesten çok, çağdaş dünyadaki değişimleri kabul etmeyen güçler desteklediler. Asıl bu çevreler, ona parasal bakımdan en çok destek oldular. Ve bilindiği gibi, Reagan'ın sözcümünü kampanyası, ABD'nin dünyadaki yeni duruma katlanamayacağını ve kendini buna uyarlamak niyetinde olmadığını dile getiren sloganlar altında geçti.

Ne var ki, böyle bir yol tutulmasını haklı göstermek için ileri sürülen gerekçeler tutarsızdır. Bunlar, reel durum ve olguların çözümlenmesine değil, hayallere dayanıyor. Örneğin, ABD'nin saygınlık ve etkisinin öznel nedenler yüzünden azaldığını, aslında dünyada böyle bir eğilim yaratacak nesnel etkenler bulunmadığını savlıyorlar. Ve üstelik, kapitalizmin gitgide derinleşen genel bunalımının yıkıcı etkisini küçümsüyorlar. Reagan'ın yandaşları, ABD'nin başlıca üç neden yüzünden konumlarını yitirdiğini söylüyorlar: Birincisi, kötü yönetim (güçlü bir yönetim olursa, Amerika'nın etkisi azalmazmış); ikincisi, zenginlerden ve korporasyonlardan aşırı derecede büyük vergiler alınması; üçüncüsü, bütçeden askersel amaçlar için ayrılan harcamaların çok az olması . . .

İşte, Reagan yönetimi, ABD'nin başarısızlıklarını koşullayan bu «üç zayıf nokta»yı gidermeye girişti.

Uygulamada, «güçlü yönetim» görüş ve anlayışı çabucak savaş çağrılarına dönüştü. Yetkililer, böylece, dünyaya ABD'nin hiç de zayıf olmadığını gösterebileceklerini sanıyorlar. Seçimlerden sonra, yönetici çevreler politikalarında bu tutumu benimsediler ve sürdürdüler. Öyle ki, Reagan yönetiminin sözcüleri, savaşçı perdeden atıp tutmada birbirleriyle yarışır oldular. Yetkililer, böylelikle, Birleşik Amerika'nın konumundaki zayıflıklardan birinin giderileceğini ve ABD'yi yeniden – elden gelirse tüm dünyanın – en güçlü, egemen devleti haline getirebileceklerini kuvvetle ümit ediyorlar.

Bu amaçla hareket edenlerin bir de yeni suçlaması var: «Uluslararası terörizm». Washington bu suçlamayı sosyalist ülkelere ve ulusal kurtuluş hareketlerine karşı yöneltiyor. Ve Reagan yönetimi, bunların ötesinde, bütün diğer ülkelerin kendisini destekleyeceğini sanıyor.

«Uluslararası terörizm»e ilişkin kampanya ile savaş hazırlıklarını artırmaya elverişli bir hava ve bahane yaratma, ulusal kurtuluş savaşını boğmak için girişilen saldırıları haklı gösterme amacı güdüyor. Çünkü Amerikan halkını bütün bunların yalnız «uluslararası terörizm»in belirtileri olduğuna inandırabilirlerse, kendi saldırgan eylemlerini «terörizm»i püskürtme karşı-önlemi olarak haklı gösterebileceklerini düşünüyorlar.

Bütün dünyada birçok devlet ve toplum adamlarını yoketme komploları düzenlediği bilinen bir hükümetin böyle bir kampanya yürütmeye kalkışması en azından gülünçtür. Bu cümleden olarak, örneğin, Patrice Lumumba'nın öldürülmesinde CIA'nın katılımı olduğu ve aynı örgütün, federal hükümetin bulunduğu başkent Washington'un orta yerinde Şili'nin eski ABD Elçisi Orlando Letelier'in öldürülmesinde da parmağı olduğu hakkında kesin kanıtlar vardır. Sonra CIA'nın yıllardır Fidel Castro'ya karşı suikast hazırlamakta olduğu herkesçe bilinmektedir.

Ülkede askersel harcamaları artırmanın ABD'nin eski gücü ve kudreti

düzeyine çıkarılmasına yardım edeceği ümidi gerçekten kendini küstahlığıyla dayatan bir fikir haline geldi. Hükümet içinde, Pentagon'a milyarlar ve trilyonlar tutarında ödenek verilecek olursa, Sovyetler Birliği üzerinde askersel üstünlük sağlanabileceği düşüncesinde olanlar vardır. Askersel harcamaları artırma istek ve çabaları, bağınazlık derecesine varıyor, Reagan yönetimini saran bir çılgınlık halinde devam ediyor. Ortada, öngörülen harcamaların gerekliliğini de, boyutlarını da haklı ve yerinde gösterebilecek reel nedenler ve ciddi gerekçeler yoktur, L. İ. Brejnev'in belirttiği gibi, «yarışmada, silahlanmada birbirimizi geçme denemesine kalkışmak, bir nükleer savaşta üstün gelmeye belbağlamak tehlikeli bir çılgınlıktır». (!)

Para babalarının ve korporasyonların vergilerini azaltan («Exxon» ve «General Motors» gibi büyük şirketler yıllar yılı gerçekte hiç bir vergi ödememişlerdir ve ödemiyorlar) Reagan yönetimi, askersel harcamalar için milyarlarca dolar ararken, halkın yaşam düzeyine el atmadan çekinmiyor. Roosevelt'in «yeni hareket hattı» zamanından beri, hiç bir hükümet, şimdikininki yaptığı gibi, ülkede yaşam düzeyini düşürmeyi resmi hareket hattı olarak açıkça kabul etmiş değildir. Bu uygulama, devlet-tekelleştirilmiş kapitalizminin Birleşik Amerika'da ve İngiltere'de görülebilen yeni politikasıdır. Artık başlıca kapitalist ülkelerde dünya kadar ekonomi üzerinde etki yapmanın ana yöntemi sayılagelen Keynes'çi yaklaşımın da pabuçlarının dama atıldığını görüyoruz.

Devlet-tekelleştirilmiş kapitalizmi ödün verme ve gerileme politikasından sapıyor. Nikson yönetimi sırasından beri ABD bu yönde ağır ağır, sürekli ilerlemiş, Reagan yönetiminde büyük bir sıçrama yapmış bulunuyor.

Emekçilerin yaşam düzeyinin düşmesini, tüketimi sınırlamanın sunu'yu artırdığı ve böylelikle enflasyona set çektiği yollu sayılarla haklı göstermeye çalışıyorlar. Bu elbette doğru değildir, çünkü tekeller fiyatlar üzerinde öyle bir kontrol kurmuş bulunuyor ki, isteğin, tüketimin kısıtlanması fiyatların düşmesine yol açmıyor ve ilkesel olarak enflasyon üzerinde etkili olamıyor.

Kimileri, Reagan'ın cumhurbaşkanlığına seçilmesini, Birleşik Amerika'da kamuoyunun ruh hali ve psikolojisinde sağa doğru, gerici bir sapmanın sonucu olarak yorumlama eğilimi gösteriyorlar. Ne var ki, Reagan seçmenlerinin oylarının % 25'inden azını kazandı. «New York Times» ve CBS («Columbia Broadcasting System») televizyon kumpanyası, seçimler sırasında seçim bürolarından çıkmakta olan seçmenler arasında bir anket yaptılar. Ve görüldü ki, Reagan'a oy vermiş olanların yarısı, onun tutucu görüşlerini benimsemediklerini, ama ne olursa olsun Carter'den de kurtulmak istediklerini söylediler. Demek oluyor ki, yeni başkana seçmen-

(!) «Pravda» gazetesi, 21 Ekim 1981.

lerin dörtte birinden azı oy verdiği ve bunların yarısı da kendisinin görüşlerini benimsemediğine göre, Reagan'ın gerici hareket hattının yığınsal bir destek gördüğü ve böyle bir hareket hattı uygulamak için seçmenlerden görev ve yetki aldığı söylenemez. Tam tersine, bu durum, gerek ABD içinde, gerekse dünya arenasında elle tutulur gerçeklikle gündün güne daha çok çelişen politikaya karşı savaşım için alabildiğine geniş bir temel bulunduğunu göstermektedir.

Yeni uluslararası durumda, SBKP'nin 26. Kongresinin barış ve silahsızlanma konularında ileri sürdüğü öneriler önemli bir etken oldu. Son yılların çok dikkate değer bir olayı olan ve nice ülkelerde insanların bilinci üzerinde derin etkiler yapan kongrenin aldığı kararlar, ABD ile SSCB'nin ilişkileri bakımından, Birleşik Amerika'nın içinde durumun gelişmesi bakımından çok büyük bir önem taşıyor.

L. İ. Brejnev'in kongrede okuduğu raporda ortaya koyduğu ve sonra birçok defa tekrarladığı düşünce ve yargılar öyle bir nitelik taşıyor ki, Sovyetler Birliği barış için, silâhsızlanma için, politik diyalogun yenilenmesi ve ABD yönetimiyle yüksek düzeyde bir buluşma ve görüşme örgütlenmesi için böylesine açık, kesin ve somut önerilerde bulunduğuna göre, Reagan yönetimi artık kamuoyunu bir «Sovyet tehlikesi»ne zor inandırır.

ABD hükümetinin uygulamaya çalıştığı siyaset hattı ülkede gitgide güçlenen bir direnişle karşılaşılıyor. Sendikaların sıra üyelerinin protestoları güçleniyor, yığınsal savaşımı hızlanıyor. Washington'a doğru nerdeyse her hafta yürüyüşler düzenleniyor. Reagan yönetiminin ırkçı politikasından tedirgin olan Afro-Amerikalıların etkinliklerini artırdıkları görülüyor. Tekelci sermayenin, yeni duruma uyma yanlısı olan çevreleri de hoşnutsuzluklarını belirtmeye başlıyor. Böylece tekeller arasında çatışmalar artıyor, çelişkiler sertleşiyor. Bunun, yığınlar arasında hareketin ve savaşımın güçlenmesiyle atbaşı gitmesi özel bir önem taşıyor.

Fermerler hububat dışsatımına konulan ambargoyu tanımiyor, besin maddelerinin politik araç olarak kullanılmasını istemiyor, bunu çıkarlarına aykırı buluyorlar. Teknik araçlar ve teknoloji dışsatımı yapan korporasyonlar, bu alanda konulan ve kazançlarına ket vuran ambargoya itiraz ediyorlar. Bu nedenle, yönetim üzerinde baskı yapmaya çalışıyorlar. Hükümet üzerinde, cepheleşme politikasından vazgeçmesi, görüşmeler ve yumuşama politikasına dönmesi için yapılan baskının daha da güçleneceği umuluyor.

Bu fon üzerinde, geçerli deyimle «Çin kozu» artık birkaç yıl önceki kadar çekici ve vaatkâr görünmüyor. Düşünülen ve hazırlanan büyük ticaret anlaşmaları sözden eyleme geçmedi, bunlardan – Maoist lâfazanlıklar bir yana – hemen hemen hiç bir şey kalmadı.

Bu dediğimizle ilgili olarak, hegemonya sorununa da değinmeliyiz.

Bu sorunun konuluş tarzında bazı yeni çizgiler olduğu görülüyor. Tayvan'la ve aynı zamanda Çin Halk Cumhuriyeti'yle ilişkilerde ABD emperyalist hegemonyasının güçlendiği göze çarpıyor. Maoist ideoloji ve politika, gitgide daha büyük ölçüde emperyalist ideolojiye, ABD'nin politik hareket hattına hizmet etmeye başlıyor. Washington ile Pekin arasında, ortaklaşa istihbarat hareketi için, yönetmenlik rolünü CIA'nin üstlendiği casusluk eylemleri için bir anlaşma imzalandı. Şimdi Çin topraklarında, Sovyetler Birliği'ni gözetlemek için, Amerikan elektronik istasyonlarına yer veriliyor. ABD ile Çin arasındaki askersel alışveriş Pentagon'un hegemonyası altında, parasal anlaşmalar Amerikan bankalarının hegemonyası altında geçiyor. Olaylarda görülen bu dönüm, tüm dünya halkları için, özellikle Çin halkı için ciddi tehlikeler gizliyor. Tehlike diyoruz, çünkü ABD'nin hegemonist etkisi ÇHC'nin iç gelişmesi konusunda yeni sorunlar yaratıyor.

Reagan hükümetinin politikası dünyayı büyük tehlikelerle yüzyüze getiriyor. Yaralı canavar, köşeye sıkıştırılınca, daha da tehlikeli olur. Amerikan emperyalizmi belirli anlamda yaralıdır ve tehlikelidir.

Bugün, Orta Amerika, somut olarak Salvador ve Nikaragua üzerine reel ve dolaysız bir tehlike çökmüş bulunuyor. Diğer ülkelerdeki gerici elemanların bu bölgede boy göstermeleri tehlikesi büyüyor. CIA, hiç de çabayı esirgemedi, gerici güçleri birleştiriyor, silâhlı birlikler oluşturuyor, bunları Salvador'a, Nikaragua'ya ve Küba'ya göndermeye hazırlanıyor. Bölgede ABD'nin dolaysız bir askersel müdahalesi de olası sayılıyor.

Tüm dünyada gericiliğin ABD tarafından gitgide daha yoğun biçimde silâhlandırılması yeni bir sorun oluşturuyor. Carter yönetimi, işbaşında bulunduğu sürecin son iki yılında, çabalarını ve eylemlerini titizlikle maskeliyerek, örneğin Afganistan ve Angola'da karşı-devrimcilere silâh sağladığını inkâr ederek, bu alanda çok işler yaptı. Reagan yönetimi de aynı işi yapıyor ve bunu açıkça yapıyor.

Sovyetler Birliği ile geniş ölçüde cepheleşmeye gelince, Reagan hükümeti, «eski» silâh sistemlerinden gelişigüzel yığınaklar yapmanın yeterli olmadığını düşünerek, nükleer silâh üstünlüğü sağlamak üzere harıl harıl plânlar hazırlıyor. Bu eylemlerle, askersel bütçelerin içerdiği büyük ödeneklerin, sözkonusu plânları yapanlara göre, SSCB üzerinde askersel üstünlük sağlayacak olan «ilk darbe programları» için, teknolojik «yarma hareketleri» için kullanılması öngörülüyor.

Yeni askersel-stratejik görüş ve anlayış, öncelikle genç bağımsız ve az gelişmiş ülkelere karşı açılacak savaşlara hazırlanmayı ve aynı zamanda Sovyetler Birliği'yle «tarihsel cepheleşme» için gerekli askersel-teknik temelini yaratılmasını ödev olarak ortaya koyuyor.

Reagan yönetiminin iç politikası da Amerikan halkı için bir o kadar

tehlike yaratıyor. Hükümetin desteklediği ırkçılık gayet çeşitli biçimler alıyor. Sendikaların haklarının sınırlandırılması için yeni öneriler ileri sürülüyor. Grev kırıcılığı uygulamaları işbaşındakilerin günlük pratiği haline geliyor. ABD gerici güçleri, grev hakkına şiddetle saldırıyor, bu hakka ve grev yapan işçilere karşı bazı yasalar çıkartmaya hazırlanıyorlar. Hükümetin anti-sendikal plânları, grevleri bastırmak ve grevçileri yıldırmak üzere, askersel güce başvurulmasını; mahkemelerin, işçi ve sendika haklarını daha da kısıtlayacak yönetmenlikler kabul etmelerini öngörüyor. Ne var ki, aynı çevreler, Polonya'da grevleri desteklemeye kalkıyorlar. Bunda garip bir tutarsızlık vardır.

ABD emperyalizminin şimdiki siyaset hattını değerlendirirken, emperyalizmin hiç bir zaman konumlarından gönüllü olarak gerilemediğini göz önünde bulundurmalıyız. Emperyalizm ancak zoru görünce, anti-emperyalist cephede birleşen güçlerin baskısı altında, gerilemeye katlanır. Böyle bir birlik varsa, emperyalizm gerilemek zorundadır. Yoksa, emperyalizm durmaz, boyuna bindirir, yüklendikçe yüklenir. Birincil önem taşıdığı kanısında olduğumuz bu anlayış, ne yazık ki, dünya anti-emperyalist hareketine katılanların hepsinin bilincine yeterli bir derinlikte yerleşmiş değildir.

Tarihin gösterdiği üzere, ABD emperyalizminin konumlarının zayıflaması, onun gerilemesinin, ister istemez getirilmiş olmasının sonucudur. Amerikan emperyalizmi Vietnam'dan çıkmak istemiyordu, ama çıkmak zorunda kaldı, Vietnam halkının savaşımı karşısında ayak direyemedi, yığın hareketlerinin ve tüm dünya kamuoyunun baskısı karşısında yüz geri etti. ABD'nin kendi içinde de bu çözücü bir önem taşıyordu. Ülke-mizde yıllar yılı eylem gösteren barış hareketi çoğunluğun hareketiydi. Bu hareketin politik ağırlık ve saygınlığı, genellikle emperyalizme karşı değil, «kendi» emperyalizmine karşı çıkışlarla belirmesinden ileri geliyordu. Tek sözle, bu hareket, kendi ülkemizde emperyalizme karşı Amerikan halkının çoğunluğunun hareketiydi. Yoksa, genellikle emperyalizme veya bir başka ülkenin emperyalizmine karşı savaşım yürütülmesi elbette çok daha kolaydır.

Şimdiki ABD hükümeti birçok yönde gerici politika yürütmeyi deneyecek. Ama birçok cephede de gerilemek zorunda kalacak. Ne ki, bütün manevraları dirençli bir savaşımla suya düşürülebilir, ve bu hükümet gerilemek zorunda bırakılabilir.

İdeolojik savaşım, bugün, anti-emperyalist güçlerin birliğinin pekişmesinde özel bir önem taşıyor. Amerikan emperyalizminin karakterini dikkate alarak, bizler, ideolojik sorunlara küçümsiyerek bakamayız, yaşadığımız gerçeklik içinde sınıfsal etkenleri bir an bile görmezlikten gelemeyiz, unutamayız, bunları önemsemezlik edemeyiz. Sınıf savaşımı Birleşik Amerika'da tüm yaşamın omurgasıdır. Sınıf savaşımı yaşamın bütün

alanları üzerinde etki yapıyor. Bunu dikkate almamak dâvamıza zarar verir. Küçümsenmesi ise, kapitalistler sınıfının, özünü ve eyleminin gerçek karakterini gizlemesine yardım etmek anlamına gelir.

İrkçiliğe karşı savaşıma da üstünkörü bakılmasına göz yumamayız. Bu ABD'nin önemli bir sorunudur. Buna dokunmadan geçmek isteyen sol hareketler vardır. Oysa bizim bunu çözmemiz gerekiyor. Bu konuda, partimiz, hem ideolojik alanda, hem ırksal eşitsizliğe karşı somut ve pratik savaşım alanında kesin ilkesel konumlar alıyor. Ve komünistler bu bakımdan yalnız değildirlir.

Bizler, Amerikan emperyalizmi ideolojisinin köşetaşı olan anti-sovyetizme karşı da umursuz kalamayız. Anti-sovyetizmi, oportünistçe duruma bağlı olarak «kullanma»ya kalkamayız. Bu konuda, diğer her alanda olduğu gibi, gerçeğe sadık olmamız, halka Sovyetler Birliği hakkında gerçeği söylememiz gerekiyor. Şu veya bu nedenlerle, SSCB hakkında yalan yanlış, uluorta şeyler yaymak, gerçekleri çarpıtmak olur iş değildir. Deneyim gösteriyor ki, anti-sovyetizm bumerang olarak buna başvuranın kendisine dönmektedir.

Burada elbette yalnızca anti-sovyet uydurmalara katılmama söz konusu değildir. Sosyalizm savaşçıları olarak, reel sosyalizmin bulunabilecek zayıf yanlarını aramaya kalkışacak değiliz. Bir sosyalist ülkedeki kusur ve yetersizlikler konusuna iki türlü yaklaşım olabilir. Bir sosyalizm savaşçısının konumlarından yola çıkılır, bu tür sorunlar sosyalist ülkelerden yoldaşlarla birlikte görüşülür ve böylece yetersizliklerin giderilmesine yardımcı olunur. Bu arada, zayıflıklar bulunduğunu zannettiğiniz yerde böyle şeyler olmadığına inandığınız da olabilir. Ve bunun tersi bir yol da izlenebilir. Reel kusur ve yetersizlikleri ortaya çıkararak ya da yalan ve iftiraları gözükapalı kabul ederek, kapitalist yığınsal iletişim araçlarına başvurulur, gürlütu koparılır, «bağımsız» ve «yansız» görünmek için ver-yansın eleştirilere geçilir. Böyle bir yöntem de en yumuşak deyimle anti-komünizme karşı savaşım için hiç de etkin araç değildir.

Oportünizmden yarar ummak hayale kapılmak olur. Burada işliyen ilke şudur: «Kazma elin kuyusunu, düşersen içine». Oportünizme doğru adımlar atmak kolaydır. Ama sonra bu adımların sonuçlarını gidermek çok zor olur.

Parti, yığınların güvence ve desteğini sahteciliklerle değil, ülkemizde halkın çıkarları için savaşım yürüterek kazandı. Eylemimizin en sağlam kılavuz ilkesi budur. Biz Amerikan halkının ve Amerikan işçi sınıfının çıkarları uğrunda savaşım yürütüyoruz ve yürüteceğiz. Biz, ABD emperyalizmine karşı kesinlikle savaşım veriyoruz ve bu temel üzerinde halkımızın desteğini kazanıyoruz.

Bizce, «biraz hamile» olunamıyacağı gibi, «biraz anti-sovyet» tutum ve

düşünceli olmanın da olanağı yoktur. Bu politik oyun bir başladı mı, artık sonu gelmez. Bu nedenle, biz, ilkesel bir konumda yer alıyor, yani yalnız gerçeği savunuyoruz. Gerçi, taktik sorunlarda esnek olmakta yanayız, ama oportünizmin batağına yuvarlanmamak için bu konuda gayet uyanık olmamız gerekiyor. Partimiz bu konuda yeterince deneyimlidir. Browder de taktikte bazı gerekli yeniliklerden başladı. Ama iş sonra tekelcilik yanlısı konumların savunulmasına kadar vardı.

Bugün, ABD Komünist Partisi yine de büyük parti değildir. Sayıca yavaş yavaş büyüyorsa da, etkisi daha çabuk artıyor. Ülkede komünistlerin partisine üye olmayı yasaklayan yasalar olmasa bile, büsbütün legal bir örgüt olmadığımız da unutulmamalıdır. Amerika Birleşik Devletleri'nde egemen olan atmosfer, CIA ve FBI'in oynadıkları rol buna engel oluyor. Bundan ötürü, çoğu üyelerimiz, gönüllerinin istediği gibi açık ve serbestçe hareket edemiyorlar. Sert ve gergin bir savaşım dönemine girmekte olduğumuzu biliyoruz. Bizi kıyasıya sınıf kavgaları bekliyor. Ama biz, savaşım yürütülmedikçe başarı olamayacağını da biliyoruz. Savaşım ne kadar çetin olursa, elde edilecek utkular o denli daha büyük ve önemli olacaktır.

1982 varsın barış yılı olsun!

Pavel Auersperg

*Çekoslovakya Komünist Partisi MK üyesi
«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi sorumlu sekreteri*

Bir yıl insanın yaşamında hem kısa, hem de uzun bir süredir. Yeni bir yıldız keşfeden gökbilim adamı, bebeğinin beşiğini sallıyan genç bir anne, tepkili uçağın pilotu, bir arşiv memuru, hastasını ameliyat eden bir operatör doktor ve sürüsünü önüne katarak ağır ağır ilerliyen bir çoban zamanın akışını başka başka algırlarlar. Tarihte de, zaman, birçok olayla dolu da olabilir, hiç bir şeyle de dikkate değer olmayabilir. Yıllar vardır ki, insanların belleğinde hiç bir iz bırakmaz, kütüğüne kaydadeğer bir şey geçirilmiş değildir; kimi yıllar da vardır ki, tek tek saatleri bile çağın çehresini, insanların yazgılarını, tüm insanlığın yazgısını değiştirebilir.

1982'ye girerken, her yeni yılın eşğinde olduğu gibi, her birimiz soruyoruz: Bu gelen nasıl bir yıl olacak acaba? Ümitlerimiz gerçekleşecek mi? Neler getirecek bize, başarılar, kayıplar, ve en önemlisi barış veya savaş? Evet, barış veya savaş, en önemlisi bu, çünkü barış, tek tek herkesin ve halkların bütün beklediklerinin gerçekleşmesinin gerekli koşulu, yaşamın tüm alanlarında ilerlemenin çözücü önkoşuludur. Bir savaş halinde ise, insanlık her şeyi ve bu arada geleceğini de kaybedebilir.

Bu sorular şimdi daha bir günceldir, çünkü dünya 1982 yılını endişeli bir hava içinde karşılıyor. Daha 1978 Haziranında BMT Genel Kurulu'nun silâhsızlanma konulu özel toplantı döneminde, şimdi, günümüze kadar üretilenlere oranla en yıkıcı silâhlardan yığınaklar yapma alanında devam etmekte olan yarış yüzünden, tüm insanlığın üzerine kendi varlığına son verme gibi bir çılgınlık tehlikesinin her zamankinden fazla çökmüş olduğu belirtilmişti. O toplantıdan günümüze kadarki zaman içinde durum daha da karmaşıklaştı, sertleşti.

Bu sertleşme hangi nedenlerden ileri geliyor? Çoğu insanların yakın geçmişe kadar başarısına belbağladıkları yumuşama politikasına ilişkin ümitler niçin dağıldı veya en azından geleceğe ertelendi ve bugün neden sık sık bu politikanın suya düştüğünü söyleyenlere rastlıyoruz? Şimdi bu soruları yanıtlamaya ve durumu açıklamaya çalışalım.

Önce şunu belirtelim: Marksistler, barışı savunurken, hiç bir zaman, bu amaca doğru düz ve engelsiz bir yoldan ilerleneceğine dair aydınlık tablolar çizmiş değildirler. Uluslararası ilişkiler sistemi, şimdiki geçiş çağında olağanüstü karmaşık ve çelişik bir karakter taşıyor. Dünya are-

nasında çeşitli dış politika eğilimleri çatışıyor. Bunlar, reel olarak birarada varlığını sürdüren toplumsal-ekonomik sistemlerin sosyal özlüğünün ifadesidir. Uluslararası işçi sınıfı ve bu sınıfın üstün gelmiş birliğini oluşturan sosyalist ülkeler topluluğu, gezegenimizin geleceği bakımından taşıdıkları sorumluluğun bilinciyle hareket ederek, barış için savaşımı politik ödevlerinde ön plâna koyuyorlar. İşte bu yüksek tarihsel sorumluluk konularından hareketle, SBKP'nin 26. Kongresi, ÇKP'nin 16. Kongresi ve diğer sosyalist ülkeler kardeş partilerinin kongreleri, sosyalist dış politikanın ana hattını, yani barışı koruma, yumuşamayı sürdürme ve derinleştirme, silâhlanma yarışına son verme yolunu tekrar vurguladılar. Sosyalist devletler, dünya ölçüsünde bir nükleer çatışmayı önleme doğrultusunda ardıcıl ve amaca yönelik öneri ve girişimlerle ortaya çıkıyorlar.

Önerdikleri önlemler arasında şunlar başta geliyor: Nükleer silâhlanma yarışına son verilmesi, nükleer silâhların yayılmasına yol verilmemesi, bu silâhlarla denemelerin tamamen yasak edilmesi, bunların üretiminin durdurulması, yığınaklarının azaltılması, yığınsal kırım silâhlarının bütün türlerinin de yasak edilmesi.

Bu en önemli temel sorunun çözülmesinden önce, şu adımların atılması gerekiyor:

– Nükleer silâha sahip devletler tarafından nükleer silâh kullanmada birinci olmaları yükümlünün kabul edilmesi;

– Nükleer silâhı ilkönce kullanmanın insanlığa karşı işlenmiş bir cinayet sayılmasına, böyle bir adım atmaya cüret eden devletlerin ve devlet yetkililerinin savaş suçlusuna sayılmalarına; nükleer darbeyi indirmede birinci olmaya dayalı doktrinlerin ahlak yasaları ve BMO yüksek idealleriyle bağdaşmazlığının ilân edilmesine dair bir anlaşmaya varılması;

– Avrupa'da askersel alanda karşılıklı güven verici önlemler kapsamının genişletilmesi ve Uzakdoğu'da güvence önlemleri görüşmelerinin başlatılması;

– SSCB ile ABD arasında stratejik silâhlanmayı sınırlama görüşmelerinin sürdürülmesi; Avrupa'ya yerleştirilmiş olan orta menzilli roket-nükleer araçlarını sınırlamak ve azaltmak üzere görüşmeler yapılması; dünyanın çeşitli bölgelerinde atom silâhlarından arındırılmış kesimler meydana getirilmesi (bilindiği üzere, SSCB, nükleer silâha sahip olmayan, kendi topraklarına nükleer silâh yerleştirilmesine izin vermeyen ülkelere karşı böyle silâh kullanmamayı üstlenmeye hazır olduğunu açıkladı);

– BMO Güvenlik Konseyi'nde, uluslararası durumu iyileştirme ve bir savaş olasılığına set çekme amacıyla, konsey üyesi ülkelerin en yetkili yöneticilerinin ve diğer ülkeler yöneticilerinin katılımıyla bir özel oturum yapılması;

– Silahsızlanma sürecinde elde edilebilecek ödeneklerin, açlıkla, yoksullukla, gerikalmışlıkla savaşımı geliştirmeye, emperyalist ülkelerin sömürgecilik ve yeni-sömürgecilik politikasının trajik sonuçları olan bu felâketlerin giderilmesine harcanmasının sağlanması . . .

Reel sosyalizm, 1982 yılına, somut bir eylem programıyla, «80'li yıllar Barış Programı» ile giriyor. Bu program şu düşünceden yola çıkıyor: «Yarınlara götüren yol, halkları, maddesel ve tinsel zenginliklerini boş yere yitirmeye mahkûm eden savaş hazırlıklarından değil, barışı güçlendirmekten geçer.» (!)

Bu ardıcıl hareket hattının karşısında bir başka politik doğrultu yer alıyor. Bu doğrultu, bu tutum, giderek tüm burjuvazinin sınıfsal çıkarlarından ziyade, kendi kazanç ve etkilerini korumak için her şeye hazır olan aşırı emperyalist gericiliğin, askersel-endüstri kompleksinin amaçlarına hizmet ediyor ve bunları dile getiriyor. Emperyalizmin bu savaş düşkünü güçlerinin belgisi şu: «Barıştan daha önemli şeyler vardır». İşte yumuşamaya karşı hücumla geçenler, uluslararası gerginliği körükleyenler bunlardır. Bu yüzden, uluslararası ilişkilerin gelişmesinde de düz bir yol tutturulamıyor: Yumuşamaya doğru atılan adımları, bazan, emperyalizmin saldırgan iç niteliğinden ileri gelen geri adımların, gerilemelerin izlediği oluyor.

Böyle bir zikzak 70'li yılların sonunda ve 80'li yılların başında görüldü. Bu kerte, emperyalist devletler arasında başı çeken ABD'nde askersel-endüstri kompleksinin çıkarlarını şimdiye kadarki bütün yönetimlerden daha büyük ölçüde temsil eden gerici bir grup erke geldi. Reagan yönetimi, bu kompleksin beyin merkezlerinin yıllardan beri düşündükleri planları, silahlanmada daha ileri gidilmesi ve gerginliğin artırılması tavsiyelerini geniş ölçüde uygulamaya girişti. Bu uygulama özellikle şu eylemlerde kendini gösteriyor:

– Eşi görülmedik ölçülerde bir militaristleşme hazırlığı. 1981 mali yılında bu hazırlık giderleri 178 milyar dolarla bağlandı; 1982 yılında 200 milyar aşacak; beş yıl içinde de Pentagon'un gereksinimleri için toplam olarak – gerçekten astronomik bir sayı – birbuçuk trilyon dolar ödenek ayırılması öngörülüyor;

– Bununla ilgili olarak, sosyal yardım programlarında kısıntılar, işçi sınıfının ve bütün emekçilerin konumlarına saldırılar, emperyalizmin egemenliğinden kurtulmuş olan ülkelerin yeni-sömürgecilik yöntemleriyle bağımlılığını artırma önlemleri;

– Dumani tütüp duran gerginlik ocaklarını koruma ve yenilerini yaratma çabaları, dünyanın çeşitli bölgelerinde Amerikan askersel varlığını artırma ve bunları kendi bildiğine ABD'nin «yaşamsal çıkarları alanları»

(!) L. I. Brejnev, Lenin'in yolunda, c. 8, Moskova, 1981, s. 667.

olarak ilân etme önlemleri, diğer ülkelerin – Yakındoğu ve Ortadoğu'da, Basra Körfezi ve Hint Okyanusu kesiminde, Güneydoğu Asya'da ve Orta Amerika'da – emperyalist müdahaleleri etkinleştirmeler, dünyanın nice ülkelerinde gerici rejimleri ve karşı-devrimci elemanları açıktan açığa ve gösterişle desteklemeler ve bu arada silâh sağlamalar;

– Sovyetler Birliği'ne karşı, tüm sosyalist topluluk ülkelerine karşı ve anti-emperyalist konumlarda yer alan bütün diğer devletlere karşı, titizlikle hazırlanmış bir eşgüdüm altında geniş bir propaganda kampanyasına girişmeler . . .

Özcesi, dünya nesnel gelişme seyrine aykırı, koyu gerici bir tümel emperyalist strateji sözkonusudur. Bu strateji, yalnızca sosyalist topluluğun köklü tarihsel kazanımlarına dokunmakta kalmıyor, aynı zamanda bütün ülkelerin, bütün halkların yaşamsal çıkarlarını da tehdit ediyor. Güttüğü amaç – olgunlaşmış sosyal-ekonomik değişimleri kuvvete başvurarak önleme amacı –, dünya çapında bir nükleer savaş tehlikesi içeriyor.

Bu böyle olsa da, bizce, yumuşama politikasının tam başarısızlığa uğradığından, iflâs ettiğinden söz etmek doğru olmaz. Gerçekte, iflâs eden, belirli emperyalist çevrelerin «yumuşama» kavramına karıştırmaya çalıştıkları düşüncedir. İflâs eden, yumuşamayı, kapitalist ilişkilerin sürdürülmesi olarak, egemenlik ve etki alanlarının korunması olarak, başka halkların içişlerine emperyalizmin karışmasına ve kendi «yaşamsal çıkarlarını» savunma bahanesiyle askersel güce başvurmasına olanak veren bir acıma lutufkârlığı olarak kabul eden ve ettirmek isteyen anlayıştır. Bu açıdan bakılınca, elbette ki, bütün ilerici toplumsal değişimler, emperyalistlere, «barışı bozma» olarak, «yumuşamayı baltalama» olarak, «dünya düzeninin temellerini sarsma» olarak görünüyor ve devrimci güçlerin her eylemini, halkların kurtuluş uğrunda savaşımlarını «uluslararası terörizm» sayıyorlar.

Ne var ki, emperyalistlerin yumuşamaya ilişkin görüş ve anlayışlarının iflâsı hiç de yumuşamanın başarısızlığa, yenilgiye uğraması anlamı taşımıyor. 1960'ların ikinci yarısında başlayan ve 70'li yıllarda gelişmesinin en yüksek noktasına varan bu süreç, uluslararası alanda o kadar boyutlu ve çabasıyla silinip giderilemez. Sosyalist ülkelerin ve diğer ilerici güçlerin izledikleri barışsever politikanın, «askersel güçten daha güçlü» çıktığı, görüşme masasında birçok sorunun başarıyla çözülebildiği, özellikle Avrupa'da savaş sonrası gerçekliğin kabul edilmesi gibi çetin bir soruna da çözüm getirebilmiş olduğu bir gerçektir ve bu gerçek halkların bilincinde yer etmiş bulunuyor. Bu gelişme sayesinde ki, Washington, Avrupa'daki partnerlerini ve bağlaşıklarını, Helsinki anlaşmalarını yaşama geçirmenin kendilerine sağladığı yararlardan vazgeçmeye zorlamaktan sonuç alamadı. Ambargo politikası suya düştü. Sosyalist topluluk devletlerinin Batı

Avrupa, Latin Amerika kapitalist ülkeleriyle, Japonya, Kanada ve Avustralya ile ekonomik ilişkileri, istenilen hızla olmasa bile, gitgide genişliyor. Kültürel ve bilimsel temamalar da gelişiyor.

Artık insanlığın ana sorununun, barış veya savaş sorununun çözümüne, silah şakırdatma ve tehditlerle değil, eşitlik ve eşit güvenlik temeli üzerinde yapılacak görüşmelerle ulaşılabileceğini, akıl ve sağduyu yolunun bu olduğunu görenler günden güne çoğalıyor. Bu ışık altında, Batı Avrupalıların yığınsal bilincinde, etkili Avrupa politik güçleri temsilcilerinin konumlarında oluşan değişme bize olağanüstü önemli görünüyor. Bonn, Paris, Brüksel, Londra, Roma ve Madrid'de, diğer kentlerde, Avrupa'nın ABD tarafından nükleer rehine haline getirilmesine karşı olan milyonlarca insanın katılımıyla yapılan gösteriler, halkların çıkarları ile emperyalist gericiğin çıkarları ve hedefleri arasında ne denli derin bir uçurum olduğunu gösterdi.

Avrupa'da başlayan ve ana içeriği bakımından barışsever, anti-emperyalist bir nitelik taşıyan yığın aksiyonları, tüm dünyada zincirleme tepki yarattı. Japonya'da «uç hayır» belgisi altında, yani nükleer silâh üretilmesine, ülkeye sokulmasına ve ülke topraklarına yerleştirilmesine hayır! istekleriyle güçlü bir hareket alıp yürüdü. ABD ve Kanada'da, savaşa karşı savaşımında, belirli bir durgunluktan sonra yeni bir canlanma görülüyor. Bu ülkelerde, savaş aleyhtarı gösteriler, sosyal-ekonomik gereksinimlere ilişkin harcamalardan kısıntılar yapılmasına karşı protestolarla bağdaştırılıyor. Latin Amerika, Asya ve Afrika halkları barış savaşımına gitgide daha etkin biçimde katılıyorlar.

Ama 80'li yıllar barış hareketinin karakter çizgileri yalnız olağanüstü genişlik ve yığınsallıktan ibaret değildir. Hareketin eşsiz bir çizgisi de, yalnız komünistleri, demokratik yığın örgütlerini, ilerici bilim ve kültür adamlarını kapsamakla kalmayıp, en çeşitli gençlik, kadın örgütlerini, dinsel, pasifist akım ve zümreleri, en değişik ideolojik görüşlü politik partileri, bunların yerel örgütlerini ve yönetim organlarını da kapsamına alan sosyal-politik bileşimdir. Öyle ki, artık ağırlığı olan her burjuva politik partisinde, savaş grubu, barış grubu diye bir bölünme belirginleşiyor. Yakın geçmişe kadar kendi ordularında ve NATO bileşimi içinde yüksek görevler almış olan bazı ordu mensupları da, savaş tehlikesine karşı savaşımında gitgide daha büyük bir rol oynamaya başlıyorlar. Bunların birçoğu, Batı Avrupa'ya yeni Amerikan roketleri yerleştirilmesi kararını benimsemedikleri için görevlerinden çıkarıldılar. Bu ordu mensupları, mesleki bir kesinlikle şu kanıyı ortaya koyuyorlar: Bir nükleer savaş halinde, yalnız taktik silâhlar kullanılsa bile, yoğun nüfuslu Batı Avrupa ülkeleri yerle bir olacaktır; bundan ötürü, Avrupa'ya yeni Amerikan roketleri yerleştirilmesi, yokolmaya doğru sürüklenmekte bir adım daha atılmasından başka bir şey değildir.

Sosyal-demokrasinin konumlarında da belirli bir değişme görülüyor. Sosyalist ve sosyal-demokrat partilerin sıra yeleri arasında, silâhlanma tutkusunun artmasından, lkelerinin NATO ve Pentagon'un askersel plân-ları yörüngesine sokulmasından duyulan yığınsal hoşnutsuzluk, Sosyalist Enternasyonel partilerinin gerçekçi düşünen ve sorumluluk duygusuna sahip olan liderlerini savaş ve barış sorunlarında buldukları konum-ları gözden geçirmek, komünistlerle ortak noktalar aramak zorunda bırakıyor.

Bu, doğallıkla, hiç de yalın anlamlı bir süreç değildir. Sosyal-demokra-tik hareket hiç bir zaman türdeş olmadığı gibi, bugün de türdeş sayıla-maz. *rneğin sosyal-demokrat politikacıların bir bölümü, sosyalist topluluk ülkelerinin barışçı girişimlerini desteklediklerini söylüyor, ama kendi ülkelerinin komnistleriyle işbirliğinden şeytanın buhurdan kaçtığı gibi kaçıyorlar. Diğer bir bölümü, tersine, «kendi» komnistleriyle belirli çerçeveler içinde işbirliğine hazır bulunuyor, ama barışın korunması sorun-larında yine de «Sovyet tehlikesi» efsanelerinin esiri olarak kalıyorlar.*

Girmekte olduğumuz yeni yılda sosyal-demokrasi içinde anti-emperyalist kanadın güçleneceğine inanasım geliyor. Işçi hareketinde savaş ve barış sorunları üzerindeki görüş ayrılıklarının daima emperyalist güçlerin yararına olduğu bilinen bir şeydir. Ve hatırlardadır ki, bu güçler, Birinci Dünya Savaşını da, ikincisini de, bir yere kadar, işçi hareketinin bln-mş olması dolayısıyla tutuşturmaya muvaffak olmuşlardır. Sosyalist dşny getiren, bunun ana iletkeni olan işçi sınıfı ise, tarihte, savaşları ortadan kaldırmayı amaç olarak belirlemiş olan biricik sınıftır.

Emperyalist çevreler, geçen yılın sonunda savaş aleyhtarı gösterilerin boyutları ve atılımı karşısında telşa düşerek, hemen bu gösterilerde «komünistlerin komplosu», «Moskova'nın parmağı» bulunduğu yolunda yaygarayı basıverdiler. Ama yaşam, bu gibi savlamaların bütün sahte-liğini çabucak gösterdi. Emperyalizmin nice avukatları bile, bu gösteri-lerin gerek kendiliğindenlik niteliğini, gerekse ABD cumhurbaşkanının ve çalışma arkadaşlarının Avrupa'da «sınırlı» nükleer savaşa dair, nükleer silhin «gösteri» olarak kullanılmasına dair gayet kaba ve ilkel konuş-malarının yığınlar arasında savaş aleyhtarı hareketin gelişmesini yirmi yıldır sürdürülen pasifist propagandadan daha çok etkilediğini itiraf et-mek zorunda kaldılar.

Komünistler, bir nükleer felâket tehlikesini giderme isteğinde birleş-miş bulunan bu olağanüstü geniş plüralist hareketin birliklerinden birini oluşturuyorlar.

Emperyalizmin saldırgan politikasına karşı, bir savaş tehlikesini nle-mek için, alabil-diğine silâhlanma yarışına son vermek için yürütülen savaşıma komünistlerin katılımı konusunun, «Barış ve Sosyalizm Sorun-

ları» dergisinin çalışmalarını görüşmek üzere geçen yılın sonunda yapılan toplantıda kardeş partiler temsilcilerinin bütün konuşmalarında önemle vurgulanması, leitmotifi oluşturması rastgele değildir.

Söz alanlardan birçoğunun belirttikleri gibi, barış hareketi saflarının, düne kadar çoğu kez hertürlü politik eylemin dışında kalan ve giderek emperyalizm yanlısı konumlar alan yeni yeni gruplarla dolmakta olması, komünistlerin önüne bir dizi karmaşık sorunlar getiriyor. Barış hareketinin genel başarısı, büyük ölçüde, bu sorunlara başarıyla çözüm ve yanıt bulunmasına bağlıdır. Harekete katılan bütün diğer toplumsal ve politik akım ve örgütlerin, ortak savaşıma başlıbaşına katkıda bulunmaları çok önemlidir. Başlıbaşına katkı, barışsever ve ilerici güçlerin geniş gönüllü işbirliğinin koşullarından biridir. Bu işbirliğini de, yüzyılımızın son onyıllarında tanık olduğumuz tarihsel gelişme şeyri kesin bir zorunluk olarak gündeme getirmektedir.

Bugün, barış yandaşlarının safları, barış ve halkların güvenliği konusunda en ciddi ve devamlı tehlikenin kapitalizmden, bu sistemin emperyalist ve yeni-sömürgeci politikasından geldiğini sonuna dek anlamış olanların saflarından bir hayli daha çabuk doluyor ve büyüyor. (2) Barışsever güçlerin çeşitli gruplarının temsilcileri tarafından, barış hareketine, hareketin şu veya bu akımına getirilen görüş, alışkanlık, sosyal tutum yavaşlığı ve bocalamalar tipik ve kaçınılmaz bir olgudur.

Çeşitli, farklı görüşler genelde bir sınıf, bir ulus çerçevesinde bile vardır; savaş aleyhtarı hareket ise sınıfsal ve ulusal çerçevelerin ötesine taşmaktadır. Emperyalist propaganda bundan yararlanmaya çalışıyor, savaşa karşı savaşım verenlerin tek tek birliklerini parçalamak ve birbirine düşürmek istiyor, barış hareketine katılanlara nice sahteci klişe ve görüşler dayatmaya kalkışıyor. Komünistler bu gibi yelteniş ve eylemlere seyirci kalamazlar.

Biz, savaş tehlikesine karşı savaşımın, bu savaşıma katılanların, tehli-

(2) Biz komünistler için, barış dâvası ile sosyalizm dâvası arasında son çözümde uygunluk vardır. Sosyalizmi nasıl gereksiniyorsak, barışı da öylece ve aynı düşüncelerle gereksiniyoruz: Bizce, barış da, sosyalizm de, insanların genliği, mutluluğu ve özgürlüğü için gerekli önkoşulları oluşturuyor. Çünkü genlik, özgürlük ve mutluluk canlı insanlar için gereklidir. Kimileri, barış savaşımında komünistlerle birlikte hareket edince, sosyalizm güçlerini çoğaltmış ve sosyalizmin utkusuna yardım etmiş olacaklarından sakınıyorlar. Bu gibi sakınmalar, böyle düşünenlerin, kendi yeğledikleri sosyal sistemin sağlamlığından emin olmadıklarını gösteriyor. Bize gelince, komünistler olarak, barışı savunmada, kapitalizmin yandaşlarıyla birlikte hareket ederek savaş tehlikesine karşı savaşım yürütmekte işbirliği yapmaktan çekinmiyoruz, böylelikle bu düzeni güçlendirme gibi bir sakıncayı aklımızdan geçirmiyor, ateistler olsak bile dindar barış savaşçılarıyla birleşmekten de korkmuyoruz.

kenin nereden geldiğini, kimlerin getirdiğini ve nasıl bir kenara itilip açılabileceğini iyice kavramaları ölçüsünde daha başarılı olacağı düşüncesinden yola çıkıyoruz. Bununla ilgili olarak, NATO ile Varşova Paktı'nın, ABD'nin emperyalist politikası ile SSCB'nin ve tüm sosyalist topluluğun uyguladığı barış politikasının, gericiliğe ve ezgiye karşı çarpışma halklara yapılan yardım ile gerici rejimlere, halk düşmanı rejimlere destek olmanın aynı tahtaya konulması yeltenişlerini elbette edişeyle karşılıyoruz. Bu gibi yeltenişler sadece nükleer bir felâketi sineye çekmeyi öğütliyenlerin yararınadır. Bunlar, Çekoslovakya yazarlarının Batı Avrupa yazarlarına açık mektubunda isabetle belirttikleri gibi, «eski Avrupa kültürünün ve tarihin seyri boyunca bu kıtada yaratılmış olan değerlerin yokolması pahasına, insanlık-dışı çıkarlarını ve niyetlerini gerçekleştirme peşinde koşanlar»dır. (3)

Çekoslovakya komünistleri, uluslararası gerginlikten iki «süper devlet»-in, ABD ve Sovyetler Birliği'nin sorumlu oldukları, savaş tehlikesinin aynı derecede hem NATO'dan, hem de Varşova Antlaşması Örgütünden ileri geldiği yollu görüşleri kesinlikle reddediyorlar. Böyle savların gerçekleşme bir ilişkisi yoktur. Örneğin, SSCB ile ABD arasındaki Avrupa'da orta menzilli roketler konulu görüşmeler sorununu ele alalım. Bilindiği üzere, SSCB, bu görüşmeler sırasında, kıtada orta menzilli nükleer silâhların yenileri yapılmasını ve eldekilerin modernleştirilmesine gidilmesini önerisinde bulundu. Bu öneri, L. İ. Brejnev tarafından, geçen yıl Kasım ayında FAC'yi ziyareti sırasında tekrar ileri sürüldü. SBKP MK Genel Sekreteri ve Sovyet devletinin yöneticisi, ABD'nin bu moratoryumu kabul etmesi halinde, SSCB'nin, iyiniyet belirtisi olarak, bu tür silâhlarının bir bölümünü tekyanlı biçimde azaltmaya hazır olduğunu da bildirdi. Sovyetler Birliği, daha da öteye, bu tür silâhların yüzlercesini karşılıklı biçimde azaltmayı ve giderek iki tarafın Avrupa'daki hedeflere yönelik orta menzilli nükleer araçların hepsinden büsbütün vazgeçmelerini öngören bir anlaşma imzalamaya da hazır olduğunu açıkladı. SSCB, son çözümde, Avrupa kıtasının genellikle nükleer silâhlardan arınık, hem orta menzilli, hem taktik roketlerden arınık bir bölge olmasından yanadır.

L. İ. Brejnev'in «Pravda» gazetesi muhabirinin sorusuna yanıtında (4) ve Batı Alman «Spiegel» dergisine verdiği mülakatta (5), Sovyetler Birliği'nin konumunu en ayrıntılı biçimde sergileyen bu belgelerde, Sovyet yönetiminin ve aynı zamanda tüm Sovyet halkının bütün düşünce ve çabalarının genelde bir nükleer savaşa yol verilmemesine, böyle bir savaşın patlak vermesi tehlikesinin giderilmesine yönelik olduğu belirtiliyor. Aynı belgelerde, daha öteye, bir nükleer savaşın açılması görüşü

(3) «Rude Pravo», 14 listopadu 1981.

(4) «Pravda» gazetesi, 21 Ekim 1981.

(5) «Der Spiegel», 2 Kasım 1981, s. 34–63.

kesinlikle yeriliyor ve açık bir istek olarak, nükleer darbe indirmekte birinci olmaktan kaçınma sorununda konumların belirlenmesi öneriliyor.

Peki, taraf olarak ABD'nin bunlara yanıtı nedir? Görüşmelerin başlamasından önceki ABD önerilerinin, en çok, sent verip dolar alma spekülasyonunu andırıldığını görmezlikten gelmek zordur. Bu önerilere göre, SSCB'nin tekyanlı olarak silâhsızlanması, ABD'nin ve öteki NATO üyelerinin Avrupa kesiminde yerleşik, Sovyet ülkesine, bağlaşıklarına ve bu arada Çekoslovakya'ya karşı yöneltmiş nükleer silâhlarının yerli yerinde kalması isteniyor.

O halde, bir taraf gerginliğin azaltılmasını önerir, öbür taraf keseri kendine yontarak bunu körüklerken, kıtada ve dünyadaki durum bakımından eşit ölçüde sorumluluk taşınmasından nasıl söz edilebilir?

Barışı savunmak ve pekiştirmek için, doğal olarak, emperyalizmi yalnız eleştirmek yeterli değildir. Yaşamın kendisi, durumu soğukkanlı ve temkinli olarak değerlendirmemizi, stratejimizi saptamamızı, görüşlerimizi belirlememizi ve buna göre eyleme geçmemizi gerektiriyor. Her kardeş parti, elbette, emperyalizmin saldırgan niyet ve plânlarını başarısızlığa uğratmaya ilişkin somut sorunları kendine göre, özgül biçimde çözmeye çalışıyor. Örneğin, Çekoslovakya'da, bizler, barışçıl sosyal-ekonomik gelişme yönünde, barış, demokrasi ve sosyal ilerleme uğrunda savaşım veren bütün güçleri destekleme ve bunlarla dayanışma yönünde ÇKP'nin 16. Kongresi tarafından belirlenen plânların yaşama geçirilmesi için yığınları seferber etmeye çalışıyoruz. Dünyanın sosyalist olmiyan ülkelerinde, aynı çaba, kendi topraklarındaki Amerikan askersel üslerine ve nükleer silâhlarına karşı, askersel bütçelerin gitgide kabarmasına ve sosyal programların budanmasına, ulusal çıkarların emperyalist diktanın buyruğuna bağlanmasına karşı aksiyonlar biçiminde kendini gösterebilir. Bununla birlikte, tarihsel deneyimin öğrettiği gibi, komünistler, böyle ulusal çapta sorunları ortaya koyar ve propaganda ederken, bunları, enternasyonal sorunlardan, her birinin gerçekleştirilmesi savaş tehlikesini giderme yolunda büyük bir başarı sayılabilecek ortak hedeflerin belirlenmesinden ayrı tutamazlar. Bu alanda, kanımızca, ortak eylemler için uluslararası plâtfomlar arama ve saptamanın, barış savaşçıları çeşitli grupları ve hareketlerinin, kendi bağımsızlıklarını koruyarak, bu plâtfomlar temeli üzerinde eylem göstermelerinin, yine bu plâtfomlar temeli üzerinde halk güçlerini birleştirme ve seferber etme olanağı, dünya politikasında saldıriya ve serüvenciliğe karşı sağduyu sahiplerini destekleme, etkinliklere yöneltme ve aralarında dayanışma sağlama olanağı bulunmasının çok büyük bir önemi vardır.

Peki, bugünkü karmaşık durumda barışı savunmaya yönelik hangi somut yollar, emperyalizmin saldırgan politikasına karşı savaşımında halk-

ların eylemlerini uyumlaştırmaya yardım edebilir? Bizce, böyle bir uyumlaştırmamanın ana doğrultuları, başlıca alanları şöyle sıralanabilir:

Birincisi, emperyalizmin politik stratejisinin içerdiği tümel karakterli savaş tehlikesine karşı savaşım;

İkincisi, somut karakterli bölgesel askersel çatışmaları gidermek için, genel barış, ulusal kurtuluş ve sosyal ilerlemenin yararı kaygısıyla yeni çatışmalar meydana gelmesine engel olmak için çalışmalar (Avrupa'nın merkezinde yaşayan bizler için, 1982 yılında asıl sorun ve ödev, doğallıkla, savaş tehlikesine, silâhlanma yarışına ve kıtaya orta menzilli Amerikan roketleri yerleştirilmesine karşı savaşım olacaktır);

Üçüncüsü, sosyalist ülkelerin konumlarını sağlamlaştırmak ve uluslararası saygınlığını pekiştirmek için savaşım, anti-sosyalist propagandaya karşı kesin bir direniş;

Dördüncüsü, Amerikan emperyalizminin ve NATO'nun oluşturdukları tehlikeyi, dünya halklarının başına getirebilecekleri felâketi açıklama; saldırganlığın namlusu sosyalist topluluğa karşı yöneltilmiş olsa da, emperyalizmin bütün halkların yaşamsal temelini baltalamakta olduğunu ortaya koyma . . .

Dünya, tümel bir nükleer felâketin yazgısal kaçınılmazlığıyla yüzyüze gelmiş değildir. Böyle bir felâket önlenabilir ve önlenmelidir. Emperyalizmin saldırgan militarist hareket hattına karşı ağırlığını gitgide artırarak hissettiren bir güç vardır. Bu da her şeyden önce Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist topluluk ülkeleridir, bu topluluğun durmadan artan ekonomik ve savunma potansiyelidir, ardıcıl olarak güttükleri barış ve barış içinde yanyana yaşama politikasıdır. Dünya gericiliğinin soygun ve talan plânlarına karşı, kurtuluşlarına yeni kavuşmuş devletlerin çoğu, ulusal kurtuluş güçleri ve bağlantısız ülkeler hareketi olanca ağırlıklarını koyuyorlar. Gericiliğin bu plânlarına karşı, uluslararası işçi sınıfı, komünistler ve tüm ilerici barışsever kamuoyu ardıcıl bir savaşım yürütüyorlar.

Barış ve ilerleme güçleri, emperyalizmin serüveni militarist politikasına karşı koyabilecek, halkların bağımsızlığını ve güvenliğini savunabilecek durumdadırlar. Komünistler, savaş tehlikesini giderme hareketinin daima ön saflarında yer almışlardır. Ve 1982 yılında da, barış, silâhsızlanma, yumuşama savaşçılarının, devletler ve halklar arasında barış içinde yanyana yaşama ve işbirliği savaşçılarının saflarını çoğaltmak, pekiştirmek ve birliğini sağlamak için ellerinden geleni yapacaklardır.

Sosyalist ülkeler komünist ve işçi partileri MK sekreterlerinin danışma toplantısı

3-4 Kasım 1981'de Moskova'da sosyalist ülkeler komünist ve işçi partileri merkez komitelerinin uluslararası ilişkiler ve ideolojik sorunlar sekreterlerinin olağan toplantısı yapıldı. Toplantıya *Alman Sosyalist Birlik Partisi*'nden ASBP Politik Bürosu üyesi ve MK Sekreteri K. Hager, ASBP Politik Bürosu üyesi ve MK Sekreteri H. Axen, ASBP Politik Bürosu ve MK Sekreteri J. Herrmann; *Bulgaristan Komünist Partisi*'nden BKP Politik Bürosu üyesi ve MK Sekreteri A. Lilov, BKP MK Sekreteri D. Stanişev, BKP MK Sekreteri S. Mihaylov; *Çekoslovakya Komünist Partisi*'nden ÇKP Prezidyumu üyesi ve MK Sekreteri V. Bilak, ÇKP MK Sekreteri Y. Fojtik, ÇKP MK Sekreteri J. Havlin; *Küba Komünist Partisi*'nden KKP Politik Bürosu üyesi ve MK Sekreterliği üyesi A. Perez Herrero; *Laos Devrimci Halk Partisi*'nden LDHP MK Üyesi Ç. Dunog-butdi; *Macaristan Sosyalist İşçi Partisi*'nden MSIP Politik Bürosu üyesi ve MK Sekreteri M. Ovari, MSIP MK Sekreteri A. Gyenes; *Moğolistan Devrimci Halk Partisi*'nden MDHP Politik Bürosu üyesi ve MK Sekreteri D. Gombojav, MDHP MK Sekreteri G. Ayda; *Polonya Birleşik İşçi Partisi*'nden PBİP Politik Bürosu üyesi ve MK Sekreteri S. Olszowski, PBİP Politik Bürosu üyesi ve MK Sekreteri J. Czyrek, PBİP MK Sekreteri M. Orzechowski; *Romanya Komünist Partisi*'nden RKP Politik Yürütme Kurulu aday üyesi ve MK Sekreteri P. Enache; *Sovyetler Birliği Komünist Partisi*'nden SBKP Politik Bürosu aday üyesi ve MK Sekreteri B. N. Ponomaryov, SBKP MK Sekreteri M. V. Zimyanin, SBKP MK Sekreteri K. V. Rusakov; *Vietnam Komünist Partisi*'nden VKP Politik Bürosu üyesi ve MK Sekreteri Nguyen Zuy Çin katıldılar.

Toplantıda ayrıca kardeş partiler merkez komitelerinde görevli sorumlular yoldaşlar hazır bulundular.

Danışma toplantısına katılanlar kardeş partiler kongrelerinin kararlarını, 1981 yılında partilerinin yönetmenleri arasında yapılan Kırım görüşmeleri ve diğer görüşmelerin sonuçlarını gözönüne alarak uluslararası durumla ilgili görüşlerini açıkladılar, barışın sağlanması, sosyalizmin ve toplumsal ilerleme konularının daha da sağlamlaştırılmasıyla ilgili işbirliğinin güncel sorunlarını incelediler, temsil ettikleri partilerin ideolojik çalışmaları konusunda deneyim değiş-tokuşunda bulundular. Bu arada dünya sosyalizminin gelişmesinin sosyalist ülkeler komünist ve işçi partilerinin önüne yeni yeni ödevler koyduğu görüşüne vardılar.

Toplantıda, uluslararası durumun, emperyalizmin saldırgan güçlerinin dünya ölçüsündeki güçler dengesini kendinden yana, savaş yöntemleriyle değiştirme denemeleri nedeniyle bir hayli çetinleştiği belirtildi. NATO'nun Avrupa'da yeni tür nükleer silâhlar bulundurma kararı, ABD'nin yine

Avrupa için n6tron bombası 6retmeye kalkışması, sil6hlanma yarışının Avrupa ve d6nya barışını için son derece ciddi sonuçlara yol a6acak 6l66de tırmanması tehlikesini yarattı.

Emperyalizm, sosyalizm d6nyası karşısında askersel 6st6nl6k elde edecek onun konumlarını, d6nya 6l66s6ndeki olumlu etkilerini zayıflatmak, halklar 6zerinde egemenlik ve ezgi politikasını s6m6rgeci ve yeni-s6m6rgeci bi6imlerde uygulamayı s6rd6rmek, ulusal ve sosyal kurtuluş hareketini durdurmak ve boğmak amacını g6tmektedir. B6t6n bunlar, kapitalist d6nyada daha 6nce eşi g6r6lmemiş sosyal ve politik 6elişkilere yol a6an ekonomik bunalımın derinleşmesine bağlı olarak, emperyalizmin bu 6elişkileri dış politika ser6venleriyle 6nlemek, bunalımın sonu6larını halkların omuzlarına y6klemek niyetlerini ortaya koymaktadır.

Yumuşamanın engellenmesi ve «soğuk savaş»a d6nme politikası sosyalist 6lkelerin ve diğer devletlerin i6işlerine karışma, sosyalist toplumun temellerini sarsma, 6eşitli faşist ve neo-faşist g66leri harekete getirme, ter6rizm olaylarını artırma, anti-kom6nist, ırk6 ve şovenist propagandayı kışkırtma denemeleriyle yanyana y6r6t6lmekte, emperyalist 6evreler b6t6n bunları demokratik hakları ortadan kaldırmak, halklar arasına d6şmanlık tohumları sa6mak amacıyla yapmaktadırlar. Emperyalistler ve bağlaşıkları Latin Amerika'da, Karayipler b6lgesinde, Yakın-Doğu'da, Afrika'nın G6neyinde Afrika Boynuzunda, G6ney ve G6ney-Doğu Asya'da ve daha d6nyanın bir6ok yerlerinde gerici g66leri desteklemekte ve y6reklendirmektedirler.

Militaristler kendileri için ideolojik bir perde yaratabilmek için «Sovyet savaş tehlikesi» gibi sa6ma bir uydurmanın propagandasını yapmaktadırlar. Bu perdeden yararlanılarak sadece sosyalist 6kellere karşı değil, aynı zamanda t6m devrimcilere, halkların ulusal kurtuluşu için savaşanlara, t6m barış6ılara karşı azgın propagandalar y6r6t6lmekte, ideolojik kampanyalar d6zenlenmektedir. Kapitalist 6kelerde daha 6nceleri eşi g6r6lmemiş 6l66ler alan ve sosyal-politik 6eşitliliği ile dikkati 6eken geniş barış hareketleri, bu 6kelerin ulusal 6ıkarlarına karşıymış gibi g6sterilmekte, bunlarda, yabancı parmağı bulunduğu ileri s6r6lmektedir.

Toplantıda hazır bulunanlar g6n6m6zde barış6ı ve ilerici g66lerin emperyalizmin planlarını engelleyecek, barış6ı ve halkların ve devletlerin bağımsızlığını savunacak durumda olduklarını belirttiler. Bunu halkların, devrimci ve ilerici g66lerin emperyalistlerin dikta, egemenlik ve devletlerin i6işlerine karışma politikasına karşı savaşımlarının b6y6mesi, b6t6n ulusların 6zg6r ve başınabuyruk gelişmek, barış ve dostluk i6inde işbirliği yapmak arzularının artması da ortaya koymaktadır.

Toplantıda belirtildiği gibi barışın korunmasının ve halkların g6venliğinin pekiştirilmesinin başlıca etmeni sosyalist topluluktur. 80'li yılları

kapsamına alan Barış Programı, Varşova Antlaşması üyesi devletlerle diğer sosyalist ülkelerin dış politika alanındaki öneri ve girişimleri ABD emperyalizmi ile bağlaşıklarının saldırı politikası karşısında, emperyalizmin savaş ve silâhlanma yarışı politikası karşısında yapıcı bir seçenektir. Bu da barış ile sosyalizm arasındaki sarsılmaz bütünlüğün kanıtıdır.

Barış ve halkların güvenliği uğrunda dünyanın sosyalist olmayan bölgelerindeki komünist ve işçi partilerinin etkinlikleri önemli bir etmendir.

Barış içinde yanyana yaşamının ve ulusal bağımsızlığın güvence altına alınması yolunda etkin olarak savaşım yürüten bağlantısızlar hareketi büyük etkiye sahip bir güçtür.

Aralarında dünya görüşü ve politik anlayış bakımından ayrılıklar olmasına karşın, nükleer bir savaşın engellenmesi gibi en önemli konuda birleşen daha birçok partiler, hareketler ve örgütler militarizme ve gericiliğe kesin ve etkin biçimde karşı koymaktadırlar.

Toplantıya katılanlar, temsil ettikleri partilerin barışın korunması gibi çağımızın en başta gelen sorununun çözüme bağlanması için yumuşama sürecinin sürdürülmesi ve silahlanma yarışının durdurulması alanında herkesle işbirliğine hazır olduklarını belirtmişler, bu davada sosyalist ve sosyal-demokrat partilerin yığınsal örgütlerin ve sendikaların savaşa karşı tutumlarının taşıdığı büyük önemi vurgulamışlardır.

Bugünkü uluslararası durum sosyalist ülkelerin, tüm barışçı güçlerin, bütün halkların savaş yolunun kapatılması, yumuşama, güvenlik ve dünya barışı davasının güvence altına alınması yolunda çabalarını birleştirmelerini her zamankinden daha fazla gerekli kılmaktadır.

Savaş tehlikesinin önlenmesi ve uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi sosyalist olmayan ülkelerde birçok insanlar üzerindeki gerici militarist propagandanın etkilerinin ortadan kaldırılmasını, sosyalist devletlerin dış politikalarının ilerici, barışçı niteliğinin ardıcıl olarak ve kanıtlara dayanılarak aydınlatılmasını gerektirmektedir. Bu durumda kardeş sosyalist ülkelerdeki yığınsal iletişim araçlarının dış politik olayları aydınlatma, yeryüzündeki süreçlerle ilgili gerçekleri halk yığınlarının bilincine ulaştırma, sosyalist ülkelerin dış politika girişimlerini açıklama alanlarında karşılıklı etkide bulunmalarının önemi son derece artmaktadır.

Toplantıda hazır bulunanlar günümüzde en önemli ödevin silahlanma yarışının durdurulması ve başta nükleer silahlar olmak üzere, silahsızlanma alanında somut önlemler alınması olduğunu belirttiler. Bunun için de her şeyden önce ve zaman geçirilmeden Avrupa'da nükleer silahların sınırlandırılmasıyla ilgili başarılı görüşmeler sağlanması, stratejik silahların sınırlandırılması sürecinin sürdürülmesi, nötron silahının yasaklanması gereklidir. Toplantıya katılanlar Avrupa'da yumuşama ve silahsız-

lanma konusunda bir konferans toplanmasını sağlamak, Helsinki'de başlatılan sürecin üstünlüklerini göstermek, Sonuç Belgesinde yer alan tezlerin gerçekleştirilmesini hızlandırmak amacıyla yapılan Madrid görüşmelerinin başarıyla sonuçlanması isteğini dile getirdiler.

Barışın ve tüm halkların yasal haklarının sağlanması savaş ve gerginlik ocakların en kısa zamanda söndürülmesini, devletler arasındaki tüm sorunların barışçı yollarla, görüşmeler yoluyla çözüme bağlanmasını, dünyanın çeşitli yerlerinde otomsuz bölgeler ve barış bölgeleri meydana getirilmesini, kurtulmuş olan ya da ulusal kurtuluşları uğrunda savaşım yürüten ülkelere ve halklara karşı düzenlenen saldırılara ve silahlı baskılara son verilmesi gereklidir. Toplantıya katılanlar partilerinin halkların özgürlük ve bağımsızlık uğrunda haklı savaşlarıyla, başınıbuyruk olarak, dışarıdan kimse karışmadan yazgılarını belirleme, sosyal-ekonomik gelişme yollarını saptama, ekonomik gerikalmışlığı yenme, uluslararası ekonomik ilişkilerini adalete uygun, demokratik bir biçimde düzenleme, yeni bir uluslararası ekonomik düzen meydana getirme, yumuşama, barış ve sosyal ilerleme sağlama haklarıyla dayanışmalarını yeniden dile getirdiler.

Toplantıda kardeş ülkeler partilerinin kongrelerinde sosyalist topluluk üyesi ülkelerin komünist ve işçi partileri ve devletleri arasındaki işbirliğinin Marksizm-Leninizm, proletarya enternasyonalizmi, sosyalist enternasyonalizm ilkeleri, tam eşitlik, bağımsızlık ve egemenlik haklarına saygı, birbirinin içişlerine karışmama, dayanışma ve karşılıklı yardım koşulları temelinde geliştirilmesi yolundaki kararlarının güncelliği oybirliğiyle vurgulandı. Bu tür işbirliği yeni toplumun kuruluşu sürecinde ortaya çıkan büyük ve karmaşık sorunların çözüme bağlanması, emekçilerin devrimci kazanımlarının emperyalizmin ve gericiliğin yıkıcı etkinliklerinden korunması alanında daha büyük bir önem kazanmaktadır.

Kardeş partilerin temsilcileri sosyalist Polonya'daki komünistlerin ve tüm yurtseverlerin halk düşmanı karşı-devrim ve anarşi güçlerine karşı, bunalımın yenilmesi ve sosyalizmin pekiştirilmesi, Polonya Birleşik İşçi Partisi'nin toplumdaki yönetici rolünün güçlendirilmesi, Polonya Halk Cumhuriyeti'nin sosyalist toplumun kopmaz bir parçası olarak geliştirilmesi uğrunda savaşlarıyla dayanışmalarını dile getirdiler.

Toplantıya katılanlar partilerinin Marksist-Leninist öğretinin yaratıcı olarak geliştirilmesi ve propaganda edilmesi, emekçilerin politik bilinçlerinin sosyalist yurtseverlik ve enternasyonalizm ilkeleri temelinde yükseletilmesi yolundaki çalışmalarını konusunda enformasyon değiş-tokuşunda bulundular, partilerinin anti-kömünizme, gerici burjuva ideolojisine ve düşmanca propagandaya, sosyalizme kara çalınmasına karşı, kömünizm ve barış ideallerinin etküsü için savaşımında karşılıklı yardımlaşmayı sürdürme kararını vurguladılar.

Toplantıda reel sosyalizm ülkelerinin büyük ekonomik ve sosyal sorunların çözülmesinde, partinin yönetici rolünün gerçekleştirilmesinde, sosyalist demokrasinin ve devlet düzeninin geliştirilmesinde, ideolojik-eğitim çalışmalarının yürütülmesinde elde ettikleri zengin deneyimlerinden karşılıklı olarak yararlanmanın gerekliliği ortaya konuldu. Toplantıya katılanlara göre yığınsal iletişim araçları için sosyalist ekonomik entegrasyonu, üretim ve bilimsel-teknik alanlarında EYK çerçevesinde ve ikiyanlı anlaşmalar temelinde gerçekleştirilen işbirliğini vurgulamak, bütün bunların özgür ve bağımsız halklar arasında ilişkiler için bir örnek olduğunu, sosyalizm ve komünizm yolunda daha hızlı gelişmeyi sağladığını belirtmek başlıca ödev olmalıdır. Toplantıya katılanlar kamuoyunu ulaşılan başarılar ve halklar arasında işbirliğinde sağlanan gelişmeler konusunda aydınlatmak için karşılıklı enformasyon sağlanması işinin genişletilmesi gerektiğini belirttiler.

Toplantı birlik ve beraberlik ve kardeşçe dostluk havası içinde geçti.

Komünist örgütün niteliği üstüne

Günümüzde komünistlerin etkinliklerinde daha önce eşine rastlanmamış çeşitlilikler görülmektedir. Bunlar hem ulusal koşulların özelliklerine, hem de partilerin toplumdaki durumuna göre değişmektedir. Sosyalist ülkelerde partiler yönetici rol oynamakta, bazı kapitalist ülkelerde hükümet düzeyinde etkinlik yürütmekte, bazılarında yarı legal, bir kısmında ise illegal durumda bulunmaktadır. Partilerin birçok hallerde birbirine benzemeyen sorunları çözmeleri gereklidir. V. I. Lenin'in dediği gibi, «her kurumun örgütünün niteliğini, doğal ve kaçınılmaz olarak, o kurumun etkinliğinin içeriği saptamaktadır.» (1) Lenin'in kurduğu yeni tipten parti, çözmesi gerektiği devrimci ödevlere ve tarihsel koşullara yanıt veriyordu. Çağdaş koşullar içinde parti örgütü nasıl olmalıdır? Komünistlerin elde ettikleri deneyim birikiminden nasıl yararlanmalı, bu deneyimler etkinliğin somut durumu ve yeni ödevler gözönüne alınarak nasıl geliştirilmelidir. Komünist örgütün niteliğinin daima duruma ve ödevlere uygun olması için neler yapılmalıdır? Bu konular üzerinde komünistler fikir yürütmektedir. Aşağıda dergimizin bu konuya ayırdığı özel bölümde, bize gönderilen mektuplardan ikisini yayınlıyoruz.

PARTİ: TEORİ VE PRATİĞİN BİRLİĞİ

Bohumil Nemec

Çekoslovakya Komünist Partisi Prag Kent Komitesi Sekreteri

Bir gün devrimin henüz utkuya ulaştığı bir ülkeden gelen bir komünistle konuşuyorduk. Bir aralık: «Artık işlerimiz kolaylaştı» dedi. Kendisine şu yanıtı verdim: Hayır, bundan sonrası daha güç. Bana göre, o anda bu yoldaş durumu aşağı yukarı şöyle görüyordu: Bütün güçlükler ve tehlikeler geçmişte kalmıştı. Parti nerdeyse muazzam yapılar plânlanan bir büroya yerleşmişti. Bütün iş, anayasayı güzelce plânlamak, emekçi yığınlarını doğru olarak örgütlemek ve sosyalizm kuruculuğuna girişmekti. Konuğa şunları söylemek istiyordum: Evet, sosyalizm kuruculuğunun genel yasaları belli, ne var ki bu süreç, iyice gözden geçirilmiş projeler üzerinde çalışmaya benzemez. Sosyalizm, ayrıntılarına kadar peşinen plânlanmış bir şey değildir. Engels'in dediği gibi, kalıcı bir şey değildir. Tam tersine durmadan değişikliklere uğrayacaktır. (2) Ve yeni toplumun başlangıçta ve daha sonraki aşamada oluşup biçimlenmesi, daha yüksek bir gelişme aşamasına ulaşması, çoğu kez bilinmeyen, hattâ

(1) V. I. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 6, s. 99.

(2) Bak: K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 37, s. 380.

tehlikeli virajları olan karmaşık bir süreçtir, canlı, yaratıcı bir davadır. Bu davanın gerçekleşmesinde parti yönetici bir rol oynamaktadır, halkın karşısında büyük bir sorumluluk taşımaktadır. Bu dava, tüm olarak partinin ve her komünistin yükümlülüklerini artırmaktadır. Bunlardan bazıları aşağıda ele alınacaktır.

Günümüzde Marksist-Leninist partinin dikkate değer bir özelliğini ile-rici teoriyle silâhlanmış olması oluşturmaktadır. ÇKP'nin olumlu ve olumsuz deneyimleri şunu kesinlikle göstermiştir: Yeni toplumun kurulması sırasında ortaya çıkan karmaşık sorunlar denizde biricik güvenilir pusu-ya, Marksizm-Leninizmdir. Başarı ancak devrimci teori ile yığınların sosyal etkinliklerini sınıfsı birleştirdikten sonra elde edilebilmektedir. Bu nedenle ÇKP'nin 16. Kongresinde okunan MK raporunda şunlar belirtilmişti: «Merkez Komitesi Marksizm-Leninizm idelerinin toplum yaşamındaki etkisinin artmasına, emekçilerin sosyalist bilincinin yükseltilmesine, her yurttaşın partimizin politikasındaki ilkeleri doğru olarak anlamasına ve aktif olarak desteklemesine büyük önem vermektedir.»⁽³⁾ Burada sıradan bir aydınlatma çalışması değil, idelerimiz uğrunda aktif bir propaganda ve savaşım yürütmek sözkonusudur. ÇKP'nin 13. Kongresinden⁽⁴⁾ sonra partide ve toplumdaki bunalımlı gelişmeden aldığımız derslere dayanarak sosyalist topluma aykırı ideolojiye karşı savaşım yürütüyor, bu ideolojinin zararlı etkilerini yığınlara inandırıcı bir biçimde anlatmaya çalışıyoruz.

Marksizm-Leninizm körü körüne inanılacak bir din değil, tüm toplum için daha iyi yaşam koşullarının meydana gelmesine bilinçli olarak yardımcı bulunan bilimdir ve insanların bunu görmesi lâzımdır. İşte biz Marksizme, bu gözle bakıyor, onu partinin ve yığınların pratik eylemlerinde kılavuz sayıyoruz. Bize göre, idelerin oluşmasıyla gerçekleşmesi arasında hiçbir engel yoktur ve olamaz; teori ile pratik birbiriyle örülmüştür. Birbirini karşılıklı olarak tamamlamakta ve zenginleştirmektedir. Eğer devrimci hareketin ve yeni toplum kuruluşunun birikimi olan deneyimler üzerinde düşünülmezse devrimci teoriyi geliştirmek düşünülemez, bu teori «uydurulamaz», çünkü «sınıf savaşımının gerçek ilişkilerin» ifadesi⁽⁵⁾ olarak halk yığınlarının tümel tarihsel yaratıcılığından doğmaktadır. Eğer partinin somut etkinliği, Marksist-Leninist düşüncenin kazanımlarından yalıtılmış olarak yürütülürse başarıya ulaşamaz. Çünkü, uygulama kaçınılmaz olarak perspektiften yoksun kişisel çıkar gütmeye, eskiye bağlılığa uydurmaya dönüşür, ilkesel olmaktan çıkar, oportünizme dönüşür, yaşam tarafından öne sürülen sorunlar karşısında elleri kolları bağlı kalır.

⁽³⁾ Sbornik hlavních dokumentu 16. Sjezdu KSC, Praha, 1981, s. 15.

⁽⁴⁾ Bak: Poučení z křizoveho vyroje ve stane a společnosti po 13. sjezde KSC, Praha, 1970.

⁽⁵⁾ K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 4, s. 438.

Bundan şu sonuç çıkmaktadır: Marksizm-Leninizmin benimsemesi, sadece toplumsal ilerlemenin genel yasalarını benimsemek, hazır formülleri «ezberlemek» değildir. Komünistlerin teoriyi pratikte uygulamayı öğrenmeleri gereklidir. Burada, partililer yığını sözkonusudur. Çünkü, sosyalist toplumun gelişmesi, işçi sınıfının öncüsünün sıralarında yer alan herkesten girişimci olmasını, Marksizm-Leninizm öğretisi ruhunda düşünebilmesini istemektedir. Partinin genel politikasına yanıt veren pratik ödevlerin gerçekleştirilmesi sadece kongrelerce kabul edilmiş kararların genel içeriğini ve ayrı ayrı direktifleri bilmek (her ne kadar bu da önem taşıyorsa da) yeterli değildir. Parti çalışmalarının her kesiminde, yani parti politikasının elle tutulur hale geldiği yerlerde bütün ayrıntıların titizlikle öğrenilmesi ve teorik bilgilerden pratikteki günlük sorunların çözümünde yararlanılması gereklidir. Bunun yanısıra Marksist-Leninist öğretiyi öğrenmenin sona erdiğini düşünmek çok yanlıştır, çünkü teori durmadan gelişmektedir, parti ise, saflarına taze güçler çekerek aralıksız yenilenmektedir.

Bunları niçin söylüyoruz? Burada yer alan bütün bu gerçekler kitaplardan alınma değildir; her biri savaşımında, sosyalizmin başarılı taarruzlarında olduğu kadar çetin bunalım anlarında da sınavdan geçmiş gerçeklerdir.

Ülkemizde 1960 yılından sonra yapılan yanlışlıkları gözden geçiren ÇKP'nin 14. Kongresi, bunların arasında sınıf savaşımının çok yanlı niteliğinin, bu savaşımın her hangi bir ögesinin, yani ekonomik, politik veya ideolojik yanının gözden kaçırılmasının cezasız kalmayacağı konusundaki Marksist-Leninist tezin teorik bakımdan iyice anlaşılma-ş olmasının da yer aldığını belirtmiştir. Deneyimler bize güzel bir diyalektik dersi vermiştir. Teorinin çarpıtılması (ergeç kaçınılmaz olarak) partinin pratik çalışmalarının da çarpıtılmasına, örgüt ilkelerinin çiğnenmesine yolaçmakta, partiler arasında ilişkileri sarsmakta ve dolayısıyla sosyalist toplumun deforme olmasına yolaçmaktadır. Bunun tersi de doğrudur: Leninci parti normlarının çiğnenmesi, partiye sadece işçi sınıfının öncüsü olarak değil, aynı zamanda Marksizm-Leninizmin yaratıcı laboratuvarı olarak da zarar vermektedir.

60'lı yıllardaki teorik çalışmalar pratikten, komünistlerin eylemlerindeki reel deneyimlerden kopmuştu. O sıralarda yaşamsal olgular değil, kafalardaki şemalar çözümleniyordu. Parti içi enformasyon işi sadece bilimsel temele dayanmamakla kalmıyor, aynı zamanda olguların yüksek kurullar tarafından peşinen kararlaştırılan sonuçların ileri sürülmesine yarayacak biçimde altüst ediliyordu. Bu nedenle zaman zaman şöyle bir durum ortaya çıkıyordu: Her ne kadar komünistler parti politikasının çeşitli yönlerinin incelenmesine katılsalar da, bu politikanın biçimlenmesi üzerindeki etkileri yok denecek kadar azdı. Sık sık partili veya partisiz halk

yiğınlarının rolünden söz edildiği halde sıradan parti üyelerinin görüşü çok seyrek gözönünde bulunduruluyor, onların son derece değerli deneyimleri çoğu kez gözardı ediliyordu.

O yıllardaki yönetimin toplumsal gelişmeyi Marksizm-Leninizm biliminin ışığı altında çözümlenmeyi başaramaması, ekonomik, politik ve ideolojik sorunların çözümü bağlanmasında rastgele kararlar alınmasına ve sonunda partinin yönünü şaşırmasına yolaçıyordu. Bilimsel genelleştirme yöntemi pratikte unutulmuştu; şu veya bu yoldaşın yaşam deneyimlerinin, alınan kararların doğruluğu bakımından güvence sağladığı görüşü yaygındı. Alınan kararların doğruluğunu kanıtlamak için keyfi olarak seçilen örnekler ileri sürülüyordu. İstatistik ve araştırma verilerine çok az önem veriliyordu. (6) Bütün bunlardan, noksanlıkların eleştirilmesi gibi doğru bir belge arkasına gizlenen revizyonistler ve sağcı oportünistler ustaca yararlanarak parti örgütlerinde etkili duruma geldiler.

Görüldüğü gibi, partide ve toplumdaki bunalımın nedenlerinden biri, günlük uygulamalarda bilimsel temele dayanacak, sosyalizm kuruculuğunun Marksizm-Leninizm tarafından ortaya konan genel yasalarının uygulamasını gerektirecek ilkesel bir politika gütmek gereksiniminin duyulmamasıdır. Öte yandan parti yaşamında Leninci normların çiğnenmesi, parti organlarında kolektif çalışma ilkesine uyulmaması, formel davranılması ve eleştiriye olanak verilmemesi öznelliğe yol açmış, böylelikle parti için sancılı olan süreçler derinleşmişti. Bugün şunu çok iyi biliyoruz: Oportünizm, pratikte bilimsel görüşlerin tersyüz edilerek yorumlanmasına neden olmakta, bu ise yaşamın ortaya koyduğu en önemli sorunların partide değil, yani Marksizm-Leninizm temelinde değil, bunun dışında, dolayısıyla devrimci Marksizm dışında çözüme bağlanmasına yol açmaktadır.

Her ne kadar toplumumuzda 1968–1969 yıllarında başgösteren bunalım sadece ÇKP'ndeki bunalımın bir sonucu olarak düşünülemezse de, eğer parti o dönemde içinden zayıflamış olmasaydı sosyalist yaşamdaki yıprama süreci o derece derinleşmezdi.

Teori ile pratik arasındaki uygunsuzluk, daha doğrusu teorinin pratikten kopması tehlikeli hayaller kurulmasına neden olur. Geçmişte bunların en yaygın olanlarından biri, sosyalizmin kısa bir zamanda kapitalizmin tüm kalıntılarından arınabileceği, ideal bir komünist toplum haline

(6) Bir örnek: ÇKP Merkez Komitesi'nin Ekim (1967) Plenumundan bir süre önce teori ile pratik arasındaki göze çarpar uyumsuzluğu ortaya koyan bir araştırma yapılmıştı. Kendilerine başvuru alan komünistler ve parti örgütleri, yönetimi haklı olarak eleştirmişler, yaptığı yanlışlıkları ortaya koymuşlardı. Ne var ki, bu son derece değerli araştırma, partiye ve topluma büyük yararlar sağlayacak nitelikte olduğu halde nerdeyse hiç gözönünde bulundurulmadı.

gelebileceği görüşüydü. Böyle bir görüşe sadece çeşitli öznel belgiler değil, zaman zaman toplumsal ve ekonomik gerçeklere aykırı düşen resmi tutumlar da dayanıyordu. O dönemde birçok yoldaşlar, kapitalizm ve sosyalizmdeki toplumsal süreçleri kıyaslayarak kendiliğindengelleme süreçlerinin temelli bir rol oynamayacakları «özgürlükler cennetine ulaştığımızı» söylüyorlardı. Partide, sosyalizme geçişin toplumsal ve ekonomik yaşamın kolayca yönetilebileceği ölçüde basitleştirildiği kanısı yaygınlaşmaya başlamıştı. Burada birbirinden farklı iki şey karıştırılıyordu. Elbette, sınıfsal uzlaşmaz çelişkilerin ortadan kaldırılması, üretim güçlerinin ve kişinin gelişmesi olanaklarının yaratılmasıyla halkın tinsel-politik birliğinin oluşturulması için ve toplumsal üretimi sosyal süreçleri belirli derecede etkileyecek biçimde belli bir amaca doğru yönlendirmek ve bunu yürütmek için yeni koşullar meydana gelmişti. Ne var ki, olanak henüz gerçeklik değildir. Nesnel koşullardan ancak, büyük ölçüler alan teorik, politik-örgütsel ve kültürel-egitimsel çalışmalar aracılığıyla yararlanılabilir. (7) Bunlar halk yığınlarının tarihsel yaratıcılığını bilinçli olarak yönlendirmekte ve ileri doğru güvenle ilerleme olanakları sağlamaktadır. Elverişli koşulların otomatik etkisine güvenmek, partinin koskoca davalarını tehlikeye altına atmak, toplumu geriye doğru dönüş tehlikesiyle karşı karşıya bırakmak demektir.

Kişinin ve tüm halkın yaratıcı güçlerinin çokyanlı gelişmesi demek olan sosyalizm, daha öncelilere kıyasla nitelik bakımından daha yüksek tipten bir toplum düzenidir. Bunu, sadece insanın insan tarafından sömürülmesine son verilmesini ve nimetlerin adaletli olarak bölüşülmesini, üretimin daha büyük bir hızla gelişmesini gerçekleştirmesi değil, aynı zamanda toplumun en yüksek demokratik ilkelere uygun olarak yönetilmesine olanak veren yapısı sağlamaktadır. Sosyalizmde politik yönetimin karmaşıklığı bilimsel anlayış ile yüksek profesyonelizmin en geniş yığınların etkinlikleriyle birleştirilmesini gerektirmektedir. Sosyalizmin, halkın aktif ve bilinçli katkısı olmadan kurulabileceğini düşünmek, bu işin uzmanlara baş vurulmadan ve teorilere dayanılmadan, sadece yığınların coşkusuna güvenilerek başarılacağını sanmak kadar yanlıştır. Sosyalizm kuruluşunun yönetici gücü rolünü oynayan partinin kendiliğindengelleme süreçleri üzerinde etkiye bulunması, bunları olanaklar çerçevesinde düzenleyip gerekli yönlere yönlendirmesi, hiç bir şekilde pragmatik ikiyüzlülük yapmaması gereklidir. Marksist-Leninist partinin karakteristik niteliği, ekonomik ve sosyal gelişmeyi yönlendiren, bilimsel temele dayalı programlar hazırlamaktır. Fakat bu kadarı, sorunun çözümünü sağlamaz. Deneyimlerden öğrendiğimize göre, sosyal gerçekliklerin en derin teorik

(7) ÇKP'nin 16. Kongresinde önemle belirtildiği gibi, 80'li yıllarda kadroların niteliğine, politik ve mesleki yetişkinliğine, sadece toplumsal üretim değil, toplumsal politik süreçler kompleksini en etkili biçimde yönetme yeteneklerine ayrı bir önem verilecektir.

çözümleşi ve bu temele dayanan, kongre tarafından onaylanan doğrultu, parti, işçi sınıfına ve diğer emekçi katmanlarına bunun kendilerinin programı, kendilerinin politikası olduğunu kanıtlamayı başaramadığı takdirde uygulamada sonuç veremez. Parti kararları, yığınlarca iştirilmesi ve anlaşılması gereken çağrılardır. Bunun yanısıra yığınlar, günlük yaşamlarında, parti için sözle iş arasında bir uygunsuzluk olmadığı kanısına varmalıdırlar.

Teori ile pratik arasındaki birliğin bilimsel bakımdan kavranması, partinin ideolojik birlik ve beraberliğiyle ilgili Leninci anlayış temeline dayanmaktadır. Bu anlayışın karakteristik yanı, insanı tanımak gibi karmaşık bir süreci ve aynı zamanda parti üyelerinin içinde yaşadıkları ve çalıştıkları sosyal-politik çevreyi reel olarak gözönünde bulundurması, yani her şeyden önce komünistlerin bilinçlerinin ve yetişkinliklerinin ulaştığı düzeyi gözönünde bulundurmasıdır. Bu da, herkesin gerçeği kendi deneyimleriyle araştırmasından, hemen bulamamasından ileri gelmektedir. Eninde sonunda parti üyelerinin dış etkilere ve özellikle küçük burjuva kendiliğinden gelmeliğine tamamiyle kapalı olduklarını düşünmek hayal kurmak olur.

Partinin birliği, sadece Marksizm-Leninizmin genel olarak kabul edilmesi, bunun değişmemek üzere biçimlenmiş bir durum olduğu anlayışına dayanamaz. Bu, genel teorik ilkelerin ve her parti örgütünün, her komünistin uygulamadaki deneyimlerinin artsız arasız etkisi altında kalan bir süreçtir. Yeni toplum kurulmasındaki (ya da devrimci güçlerin sermayeye karşı savaşımındaki) deneyimlerin genelleştirilmesi, parti etkinliklerinin artsız arasız özeleştirisi açısından değerlendirilmesi sürecini oluşturur. Lenin, birlik sorununu, hiçbir zaman, her soruda fikirbirliği olarak ele almamıştır. Ve Leninci partinin pratiği, gerçek birliğin ancak somut yaşamsal gerçekliklerin, her düşünceden en geniş ölçüde yararlanılması koşulları içinde Marksizm-Leninizm temelinde çözümlenmesi halinde gerçekleştirildiğini göstermiştir. Parti üyelerinin genel ilkeleri, ya da ayrı ayrı kararları pasif olarak onaylamaları, oy verilirken formel olarak «el kaldırılması» yoluyla elde edilen ve temelinde sarsılmaz inanç yatmayan her türlü birlik, partide toplum yaşamının karmaşık durumlarında patlayabilecek olan bunalıma yol açabilir, normal koşullarda bile, parti örgütlerinin aktif etkinliklerini felce uğratar.

Deneyimler, partideki ideolojik birliği genel, özel ve bireysel arasındaki çelişkilerin artsız arasız çözüme bağlanması süreci olarak anlamamıza da yardım ediyor. Bu ise ancak, komünistlerin ve parti örgütlerinin parti kuruculuğuyla ilgili, pratik deneyimleri genelleştiren Marksist-Leninist teoriye dayanan norm ve ilkelere uygun olarak eylem yürüttükleri takdirde mümkündür. Bunların arasında ardıcıl ve tam olarak uygulanması gereken en önemli ilke, demokratik santralizmdir.

Geçmişte Çekoslovakya Komünist Partisi'nde parti saflarının ideolojik birliği konusunda formel bir görüş egemendi, ve bu sosyalist yaşam tarzının karmaşıklığının ve çokyanlılığının ve herşeyden önce partinin sosyalizm koşullarındaki rolünün anlaşılmasından ileri geliyordu. Demokratik santralizmin ve parti yaşamıyla ilgili Leninci normların yanlış yorumlanması, demokrasiyle santralizmin uygulamadaki karşılıklı bağları arasındaki diyalektiğin kopmuş olması, gerçek birliğin temellerini sarsan sancılı olaylara yolaçtı.

Formalizm, toplumda başgösteren çelişkilerin gizlenmesi, gerçeklere dayanan eleştirinin önlenmesi, parti birliği için disiplinsizlik kadar tehlikelidir. Partimize göre, her iki yönde de sapmalara göz yumulamaz. ÇKP'nin 16. Kongresinde Parti Genel Sekreteri G. Husak yoldaş şunları belirtti: «Demokratik santralizmin parti yaşamında eylem birliğinin gelişmesinin önkoşulu olarak pekişmesi, bugünkü aşamada başka bir ögeye de, parti içi demokrasinin geliştirilmesine de dayanılması olanağını sağlamak ve bunu gerektirmektedir. Biz şu kanıya vardık ki, demokratik santralizmle parti içi demokrasinin birbirinden ayrı tutulmaması, karşı karşıya getirilmemesi gereklidir. Bürokratik santralizm, tıpkı anarşi ve kendiliğinden gelmelik gibi partiye zararlıdır ve bu nedenle gereksizdir. Partide birlik, disiplin ve canlılık sağlamak için, tüm komünistlerin parti politikasının biçimlendirilmesine ve gerçekleştirilmesine katılmaları, her birinin bunlardan yararlanmada ve ödevlerini yerine getirmede eşit olanaqlara sahip olmaları lâzımdır. Bu nedenle biz, ileride de parti politikasının hazırlanması, gerçekleştirilmesi ve denetlenmesi alanındaki demokratik ilkeleri pekiştirmeliyiz.»⁽⁸⁾

ÇKP'nin 14. Kongresi, bizde bir dönemde yaygınlaşmış olan bir defalık kampanyalar sistemini eleştirdi. Deneyimlerin gösterdiği gibi, bu gibi kampanyalar belirli koşullar içinde, sınıf savaşımının çözümleyici anlarında, en önemli halkanın ortaya çıkarılması sıralarında haklı görülebilir, ama sosyalist toplumun yönetiminde karmaşık sorunların çözümünü sağlamaya elverişli değildir. Husak yoldaş kongrede çalışma stiline yetkinleştirilmesi belgesini ortaya atarken şunları belirtti: «... geçmiş dönemde ortaya çıkan durumun etkisiyle sık sık başvurduğumuz bir defalık kampanyalardan daha plânlı ve sistemli yöntemlere geçilmeli, sorunlar daha geniş çerçeve içinde ele alınmalı ve çözülmeli, açık ve yoldaşça eleştiri koşulları yaratılmalıdır.»⁽⁹⁾

Partinin ideolojik birliği, Marksist görüşlerle partiye sınıf düşmanı tarafından aşılana görüşler arasındaki savaşımı yansıtan karşıt çelişkilerin ortadan kaldırılması yoluyla olduğu gibi, parti içindeki karşıt olmayan

(8) ÇKP'nin 14. Kongresi, Moskova, 1971, s. 87.

(9) ÇKP'nin 14. Kongresi, Moskova, 1971, s. 89.

çelişkilerin zamanla ortadan kaldırılması yoluyla da gelişmektedir. Bu gibi durumlarda baş vurulacak araçlar ve yöntemler birbirinden farklıdır.

Partiye dışardan getirilen uzlaşmaz çelişkilerle savaşımında kullanılması zorunlu olan en etkili silâh, partinin genel çizgisinden yapılan tüm ideolojik sapmaların acımasızca eleştirilmesi, düşman ideolojisini partiye getiren üyelere göz yumulmamasıdır. Uluslararası işçi hareketinin deneyimlerinden öğrendiğimize göre, oportünizmin ve revizyonizmin her çeşidine kesinlikle karşı koymak, devrimci partinin korunmasında değişmez bir yasadır. Bu alanda 60'lı yıllardaki ilkeselsizliğe ve burjuva ideolojisine, revizyonizme ve sağ oportünizme göz yummayı çok pahalı ödeyen ÇKP'nin deneyiminden de ders çıkarılabilir. Ideolojik «uzlaşmacılık» ve oportünizm partimizde sadece belirli bir sosyal temele ⁽¹⁶⁾ dayanmakla kalmıyor, ayrıca devrimci teorinin, partinin ideolojik birliği ve devrimci karakteri üzerindeki önemini küçümsemeye dayanan bazı «geleneklere» sahip bulunuyordu. Bu gibi eğilimlere karşı savaşım yürütürken biz daima ÇKP Merkez Komitesinin 1970 (Aralık) plenumunda kabul edilen «Çekoslovakya Komünist Partisi'nde Ve Toplumda ÇKP'nin 13. Kongresinden Sonraki Bunalımın Dersleri» ve «Partinin Birliği İle İlgili Güncel Sorunlar Üstüne Kararlar» gibi belgelerini gözönünde bulundurmaktayız. Bu belgelerde sağ oportünizme ve revizyonizme karşı savaşım, parti birliğinin pekiştirilmesinde başlıca görev olduğu belirtilmektedir. Partide, kendi deneyimlerimizle edindiğimiz kaniya göre, burjuva ve sosyalizm ideolojilerinin «barış içinde yanyana yaşamasına» olanak yoktur.

Biz ayrıca şu kanıdayız ki, hiç bir parti örgütü daima pasif davranan, hiçbir zaman düşündüklerini ortaya koymayan, girişimlerde bulunmayan, ortaya çıkan sorunların çözülmesine aktif olarak katılmayan üyeleri bulunmasına göz yumamaz. Kayıtsız davranmak parti için, onun birliği için en büyük tehlikelerden biridir. Hiç kuşku yok ki, böyle bir savaşım yürütülürken ideolojik bakımdan düşman olanlar ile yanlış görüşleri tamamıyla gneseolojik köklere dayanan, kişisel özelliklerden ileri gelen yoldaşları

(16) G. Husak yoldaş Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesinin 1970 yılı Haziran ayında yapılan plenumunda, geçmişte parti safının biçimlendirilmesindeki noksanlıklardan söz ederek şunları belirtti: «1948 Şubatından sonra birçok kimseler partiye devrimci Marksist-Leninist parti ve sosyalizm hakkında temelli bilgilere sahip olmadan girdiler ... ÇKP'ne Sosyal Demokrat Partisinin ve diğer partilerin partimizle birleşmesi sonucunda girenlerin çoğu, beraberlerinde burjuva ideolojisinin, sosyal demokrasinin, Masaryk'çiliğin küçük burjuva kararsızlığının kalıntılarını getirdiler ... Ülkemizde her yaşlı yurttaşın parti üyesi olduğu bölgeler ve köyler vardı, yaşını başını almış olanların tümü parti üyesiydi. Hattâ ÇKP'nin safalarında iki kez yoklama yapıp 900 bin kişinin üyelik hakkı alındıktan sonra bile sosyal yapısı tamamıyla iyileşmedi ...» G. Husak yoldaş, bunun «... 1968 yılında sağ oportünist ve anti-sosyalist güçlerin biçimlenmesine elverişli temel sağlayan» nedenlerden biri olduğunu belirtmiştir.

birbirine karıştırmamak gerekir. Parti, işçi sınıfının öncüsüdür, ama, tümü aynı düzeyde bilince ulaşmış, aynı ölçüde teorik bilgiye ve pratik deneyime sahip insanlardan oluşmaz. Hattâ pratik ve teorik bakımdan aynı düzeye ulaşmış parti üyeleri bile bu duruma birbirinden farklı koşullar içinde, her üye kendine özgü çevrede ulaşmıştır ki, çoğu kez aynı soruna karşı aynı yaklaşımda bulunamamaları bundan ileri gelmektedir. Bunun yanısıra şöyle bir önemli durum da vardır: Pratik ve teorik bilgilerin toplamı ne kadar büyükse, parti tarafından incelenen sorunlar hakkında kolektif olarak alınan kararlar o ölçüde ağırlık taşımaktadır.

Her halde gelecekte de partinin genel doğrultusunun ve kararlarının gerçekleştirilmesi sırasında politik durumun değerlendirilmesinde, politik doğrultunun gerçekleştirilmesi yöntemlerinde ve kadro politikasında her zaman oybirliği sağlanamayacaktır. Bilindiği gibi, bu gibi durumlar geçici olarak antagonist olmayan çelişiklere yol açmaktadır. Bunlar, parti tüzüğüne uygun olarak, yoldaşça incelemeler yoluyla ortadan kaldırılmakta, bu ise, ideolojik birlikte daha yüksek bir düzeye erişilmesine olanak sağlamaktadır. Antagonistik olmayan çelişiklerin çözüme bağlanmasının en önemli yollarından biri, eleştiri ve özleştiridir.

Marksist-Leninist teoriye, onun uygulanmasına, ülkemizdeki gelişmiş sosyalizm kuruculuğu pratiğinin zenginleşmesine büyük önem veren ÇKP, yanlış görüşlere, öznelciliğe ve parti organlarının çalışmalarındaki noksanlıklara karşı ardıcıl bir savaşım yürüterek komünistleri, parti birliğini durmadan pekiştirecek, disiplini ve her komünistin ortak dava karşısındaki sorumluluğunu arttıracak koşullar yaratmaya yönlendirmektedir. Kuşku yok ki, özellikle son on yıl içinde bu alanda bir hayli çalışılmışsa da, daha yıpalacak birçok şey vardır. Husak yoldaş, ÇKP'nin 16. Kongresinde şunları belirtti: «Partinin, komünistlerin, parti örgütlerinin toplumsal yaşamda itici güç olduğunu haklı olarak söyleyebiliriz. Ne var ki, bu söylenenler her parti örgütünü, tüm üyeleri kapsayamaz, hepsinin parti kararlarının gerçekleştirilmesi, örneğin, mekaniki olarak hareket etme, formalizm, tembellik, kayıtsızlık, yönetimde ihmalcilikler, insanların bilincindeki kalıntılar gibi güçlerimizi yıpratıcı olumsuz olgular karşısında aynı ardıcılığı ve özveriyi gösterdiği söylenemez. (11)

Komünist partisi canlı, durmadan gelişen, sosyal-politik bir organizmdir, normal çalışması, yaşam «parametrelerinin» ne derece korunduğuna bağlıdır. Bu «parametrelerin» en önemlilerinden biri, burada belirtmeye çalıştığımız devrimci teori ile devrimci pratik arasındaki, komünist ideoloji ile uygulama arasındaki biliktir. Bu gereğin yerine getirilmesi, parti ödevlerinin ve hedeflerinin gerçekleştirilmesi, partinin, işçi sınıfının, en geniş halk yığınlarının gerçek öncüsü olarak toplumsal yönetici rolünü yükseltmek için en önemli güvencedir.

(11) Sbornik hlavních dokumentu 16. sjezdu KSČ. Praha, 1981, s. 16.

ÖNCÜNÜN KARARLILIĞI

Clement Rohee

Guyana İlerici Halk Partisi Merkez Yürütme Kurulu üyesi

Partinin niteliği sözkonusu olunca her şeyden önce politik, ideolojik veya örgütsel yanlarından hangisinin üstün tutulması gerektiğini belirtmek gereklidir. Ya da, soruna daha geniş bir açıdan yaklaşılmalı ve örgütün sınıfsal karakteri ortaya konmalıdır. Öyle sanıyorum ki, bu yaklaşım en elverişlisidir, çünkü, bu açıdan bakılınca ideolojik konulara, partinin sosyal içeriğine ve örgütsel temellerine ve ayrıca nüfusun çeşitli katmanları arasındaki çalışmaların biçim ve yöntemleriyle ilgili birçok sorunlar ele alınabilir.

Önce şunu belirtmek istiyorum ki, partimiz çalışmalarında Marksizm-Leninizm devrimci teorisini kılavuz edinmekte ve demokratik santralizm ilkeleri temelinde kurulmuştur. İlerici Halk Partisi (İHP) günlük, amaca yönelik çalışmasıyla Guyana'da işçi sınıfının ve tüm emekçi yığınlarının öncüsü olmuştur. Ortak amaçlarla birbirine bağlı emekçilerin gönüllü bir birliği olan parti, saflarında yığınların politik bakımdan en uyanık ve aktif temsilcilerini bir araya getirmiştir.

İHP'nin uluslararası politika alanındaki konuları, ideolojik düşmanlarımızın zaman zaman ileri sürdükleri gibi, şu veya bu merkezden, ya da partiden gelen direktifler temeline göre değil, kendi değerlendirmeleri, deneyimleri temeline, ayrıca kardeş partilerin, tüm halinde komünist hareketin biriktirdiği deneyimler temeline dayanmaktadır. Partimizin uluslararası etkinliği sosyalist olduğu kadar, sosyalist olmayan dünyadaki komünist ve işçi partileriyle yoldaşça dayanışmayı dile getiren proletarya enternasyonalizmi ilkelerine dayanmaktadır. İHP, ulusal kurtuluş hareketini, bütün barışçı demokratik ve ilerici güçleri aktif olarak desteklemektedir.

Şu kısaca saydıklarımız bile, partimizin bir sınıf örgütü olduğunu, yeni tipten Leninci bir parti olduğunu göstermektedir. Kanımıza göre, ülkemizdeki koşullar içinde komünist bir örgütün böyle olması gereklidir. *Çağımızın, kapitalizmden sosyalizme geçiş çağının temel doğrultuları nasıl korunuyorsa, devrimci partinin temel doğrultularının da öyle korunması gerekir.*

Elbette ki, parti bütün bu nitelikleriyle birlikte doğamaz. Bunları zamanla, kendisinin de katıldığı sınıf savaşımının artmasına koşut olarak biçimlenmesi sırasında, etkinliğinin gelişmesi ve genişlemesi sırasında kazanmaktadır. Bu durum, hiç olmazsa bizim partimiz için geçerlidir. Çünkü, yaşamını, 1969 yılına kadar, herkesin üye olabildiği karışık, durgun bir yığınsal örgüt olarak sürdürdü. Burada İHP'nin tarihini gözden

geçirmemiz ve hangi sosyal-politik koşullar altında ortaya çıktığını kısaca belirtmemiz gerekiyor.

İlerici Halk Partisi, 1950 yılında kuruldu. Amacı sömürgecilğe karşı, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm için savaşım yürütmektir. Hareket 1946 yılında küçük bir grup Marksist tarafından kurulan ve bütün ezilenlerin temsilcisi olmayı, işçileri, ırgatları ve sömürgecilik tarafından ezilen herkesi seferber etmeyi amaçlayan Politik Eylem Komitesi temeli üzerinde gelişti. İHP kurulduğu zaman, komitenin dar çerçeveleri artık eskimişti ve politik bir partinin kurulması gereksinimi duyuluyordu. Birçok emekçiler kendilerini politik savaşımında yönetecek yiğinsal bir örgüt kurulmasını istiyorlardı. İHP, ulusal kurtuluş güçlerinin işçi sınıfının, köylülerin, doğmakta olan ulusal burjuvazinin, aydınların temsilcilerini bir araya getirdi. Partinin yönetiminde Marksistler ve devrimci demokratlar yer aldı.

Ne var ki, bu çeşitlilik partinin seçimlerde ilk utkuyu kazanmasını engellemedi. 1950 seçimlerinden sonra yönetimi ele alan İHP, erkete ancak 133 gün kalabildi, İngiliz sömürgecilerinin askersel müdahalesi sonucunda yıkıldı. Daha sonra İngiltere parlamentosu, o sıralardaki bakanlardan birinin sözleriyle «Britanya Uluslar Topluluğunda komünist devlet türemesin» diye, anayasayı kaldırdı. Bu olaylardan, partimizde parçalanmanın başlamasıyla ilgili olduğu için söz ediyorum. İngiliz hükümetinin ülkedeki durumu incelemek üzere gönderdiği özel komisyon, İHP'de birinin başında Cheddi Jagan'ın bulunduğu komünist, diğersinin ise, Forles Burnham ⁽¹²⁾ in yönetiminde sosyalist olmak üzere iki kanat bulunduğunu saptadı. Ülkede olduğu gibi, ülke dışındaki gericiler İHP'yi bölmek ve ortadan kaldırmak amacını güdüyorlardı. Sömürgecilerin öğütlerine uyan sosyalist kanat, «daha yetkin bir taktik» uygulamaya karar verdiğini ilân etti. Bu kanadın yandaşları kendi partilerini kurdular ve buna, Ulusal Halk Partisi adını verdiler.

Bütün bu manevralara karşı partimiz hâlâ halkın büyük çoğunluğu tarafından destekleniyordu ve 1957 seçimlerinin sonucu bunu ortaya koydu. Partideki parçalanma sonucunda devrimci hareket, bilimsel sosyalizm idelerine karşı savaşım yürüten kişilerden ve toplumsal katmanlardan otomatik olarak temizlenmiş oldu ve komünistler parti yönetiminde egemen duruma geldiler. Aslında böyle bir sınırlanma ergeç gerçekleşecekti. Yalnız bizde değil, birçok yerlerdeki deneyimler partide birbirinden bu kadar farklı akımların yanyana yürüyemeyeceğini göstermiştir. Bu komünistlerin «uzmanlaşmazlığının» sonucu değildir. Bunu, savaşımın mantığı istemektedir. Öyle zaman geliyor ki, tüm sağcı oportünistler, revizyonistler, «sol» dogmatikler ve sekterler devrimci savaşıma karşı çıkmakta ve eninde sonunda ortak bir bayrak altında, anti-komünizm bayrağı altında bir araya gelmektedirler.

(12) Ülkenin bugünkü cumhurbaşkanı. *Not Red.*

Bununla ilgili olarak bir örnek verelim. Bir zamanlar «ivedi devrim» çağrısında bulunan ve Burnham'î «hain» ilân eden eski aşırı solculardan biri, daha sonra onun kabinesinde enformasyon bakanlığı yaptı, bir diğeri de hükümetçe yönetilen bir ticaret korporasyonunun başına getirildi.

Guyana 1966 yılında resmen bağımsızlığına kavuştuktan sonra ortaya yepyeni bir durum çıktı; sınıf savaşımı yeni bir aşamaya ulaştı, ölçütleri genişledi, içeriği derinleşti. Denilebilir ki, sosyal bakımdan daha anlamlı bir biçim aldı. Neden?

Ülke emekçileri artık İngiliz sömürgecilerinin ezgisi altında değildi. Şimdi yönetimde birtakım yerli burjuvalar ve ülkenin ekonomik gerikalmışlığını yenme başarısını gösteremeyen oportünist politikacılar bulunuyordu. Bu durumda küçük burjuvaziye özgü (Ulusal Halk Kongresi hükümeti gerçekten küçük burjuva hükümetiydi ve öyle kalmıştır) bir gelişme görüldü: Küçük burjuvazi belirli bir aşamada işçi sınıfının önderliğini kabul etmekte ve anti-emperyalist konumlarda yer alarak (Ulusal Halk Kongresi kurulduktan sonra başlangıçta küçük burjuvazi gerçekten böyleydi) ilerici bir rol oynamakta, fakat erki ele geçirince kendi bencil çıkarlarını gözönünde bulundurarak emekçi halk yığınlarını ezen bir güç halini almaktadır. Parti saflarının genişletilmesi sırasında bu gerçeğin daima gözönünde bulundurulması gerekir. Yukarda belirtildiği gibi, ülkede durum değişmiş, İHP yeni ödevlerle karşı karşıya kalmıştı. Bu durumda tarihsel koşullara uyacak yeni bir program ve politik doğrultu seçilmesi gerekiyordu. Emekçilerin ideolojik ve politik bilincinin daha yüksek bir düzeye eriştirilmesi birinci derecede önem kazanmıştı. Buna niçin gerek vardı? Her şeyden önce yeni sömürgeciliğin içyüzünün daha açık ve etkin biçimde ortaya konması, gerçek bağımsızlık, demokrasi ve sosyal ilerleme yolunda erkte bulunan koalisyona baskı yapmak gerekiyordu. *İşte tam bu sıralarda, 1969 yılında İlerici Halk Partisi'nin özel bir konferansında örgütümüzün karışık bir yığınsal parti olmaktan çıkarak Leninci tipten bir parti olması kararlaştırıldı.* Konferansa katılan bütün delegeler tarafından oybirliğiyle desteklenen bu adım, partinin ideolojik ve politik bakımdan önemli derecede geliştiğine tanıklık ediyordu.

Parti, zamanla sınıf savaşımının aktifleştirilmesi ödevine uygun yeni biçimler, yöntemler benimsedi. Parti yaşamında Leninci ilke ve normların, yeni üye kabulü kurallarının uygulanması ve bunun yanısıra, komünistlerin hakları ve ödevleri formüle edilirken zaman zaman bazı sorunlar ortaya çıktı, yanlışlıklar yapıldı. Fakat eninde sonunda parti içi çalışmalarında olduğu gibi, başta işçi sınıfı olmak üzere yığınlar arasında çalışmalarımızı düzene sokmada başarı sağlandı. Böyle olsa da, her şeyin başarılı olduğunu düşünmek doğru olmaz. Partinin saygınlığını daha da artırmak için neler yapılmalıdır? Halkın partiye karşı beslediği güven nasıl pekiştirilmelidir? Bu sorunlar sadece yöneticiler katında değil, parti yapı-

sının tüm organlarında ele alınmaktadır. 1957–1964 döneminde hükümete katıldığımız sırada elde ettiğimiz deneyimler birikiminden aldığımız derslere dayanarak partiyi güç duruma düşürecek herhangi bir şey yapmamaya dikkat ediyor, disiplinsizlik, yetkilerden bencil amaçlarla yararlanmak, açgözlülük, göze batıcı davranış, kazanç düzeyini aşan bir yaşam sürdürmek, tüzüğü keyfi olarak yorumlamak gibi olumsuz olgulara karşı savaşım yürütmekteyiz. Bütün bu sıralananlar rastgele seçilmiş değildir. Bazı parti yöneticileri ve yetkilileri öyle eğilimler göstermişlerdir ki, bu davranışlar partiye karşı inancı sarsmış, saygınlığı düşürmüştür.

IHP'nin yeniden örgütlenmesi konusunda dönerek şunu belirtmek isterim ki, bu sürecin gelişmesinde önemli rol oynamış öğelerden biri, partinin işçiler arasında kalıcı konumlar sağlama uğrundaki çabasıdır.

Yığınların savaşımı, pratik eylemler diliyle konuşursak, komünistlerin her gün kentlerde ve köylerde emekçilerin evlerini dolaşmaları, parti materyallerini yaymaları, aile çevresinde konuşmalar düzenleyerek semtlerin veya ilçelerin somut gereksinimleri üzerinde durmaları, yaşam pahalılığının artışını verilerle ortaya koymaları vb. gereklidir. Komünistler doğrudan doğruya fabrikaların giriş kapılarında aydınlatma toplantıları yapmaktadırlar. Sık sık mitingler düzenlenmekte ve burada şu veya bu endüstri işletmesinin işçilerini, şu veya bu semtin halkını ilgilendiren sorunlar ele alınmaktadır. Bu işe, somut isteklerin ortaya atılmasına yol açmakta ve bu istekler daha sonra sendikalar, ya da parti temsilcileri tarafından yetkililere dilekçeler aracılığıyla ulaştırılmaktadır. Bu gibi çalışmaların partinin saygınlık kazanmasını, Guyana işçi sınıfının, ezgi altındaki bütün emekçilerin politik öncüsü rolünü başarıyla oynamasını sağlamaktadır.

Her partinin hangi sınıfın çıkarlarını temsil ettiğini daha iyi anlayabilmek için onun sosyal içeriğini gözden geçirmek gereklidir. IHP'nin üyelerinin % 68'ini her şeyden önce şeker endüstrisinde (kamış kesiciler ve şeker fabrikalarında) çalışan işçiler ile köylerde yaşayan ve pirinç plantasyonlarında çalışan emekçiler; yaklaşık % 20'sini, kızılderi yerliler dahil, fakir köylüler; geri kalanını ise memurlar, öğretmenler, serbest meslek sahipleri vb. oluşturmaktadır.

Partinin nitel bakımdan yetkinleştirilmesi isteği, nicel bakımdan gelişmesini yavaşlatmak anlamını taşımaz. Biz, hiçbir zaman örgütlerin üyelerini fazlaştırma çalışmaları karşısına yapay engeller çıkarmadık. Başka sözlerle, IHP, nicelik hatırı için nitelikten vazgeçmediği gibi, bunun tersini de yapmamıştır. Bize göre, bu iki öğenin ustalıkla kaynaştırılması gerekir, çünkü bu partiye toplumun en devrimci sınıfını temsil etme olanağını sağladığı gibi, emekçi yığınlar üzerindeki etkisini de arttırmaktadır.

Sağlam ve olgun bir öncü güç meydana getirirken biz, yeni üyeler kabulü için de önlemler alıyoruz. İlerici Halk Partisi'nin 1979 yılında

yapılan 20. Kongresinde kabul edilen Tüzüğün 3. maddesinde şunlar belirtilmiştir. «Her parti üyesi oturduğu, çalıştığı, öğrenim gördüğü semtte (veya en yakın semtte) bulunan parti grubuna girmek ve grubun toplantılarında hazır bulunmak zorundadır. Özel durumlarda Merkez Komitesi bu koşulu değiştirebilir.» Tüzükte daha sonra, tüm parti üyelerinin buldukları yerdeki sendikalara, köy örgütlerine ve yığınsal örgütlere üye olmaları, politik ödevlerin yerine getirilmesinde ve özel yaşamlarında örnek olmaları, örgütün birliğini savunmaları ve desteklemeleri, partinin işçi sınıfı ile ve diğer baskı altındaki emekçi katmanlarla bağlarını güçlendirmeleri gerektiği belirtilmektedir.

Bu ödevlerin yerine getirilmesi, yoldaşlarımızın ideolojik bakımdan yetişkin, geniş bilgi sahibi olmalarını gerekli kılmaktadır. Parti bu alanda çeşitli yöntemlerden yararlanmaktadır: Partinin Sosyal Bilimler Okulu'nda düzenli bir biçimde onbeş günlük ve aylık ideolojik-politik kurslar açılmakta, bilimsel sosyalizm konusunda seminerler düzenlenmekte, dersler verilmektedir. Bu çalışmalar, Marksizm-Leninizm öğretisiyle silahlanmış olan, bilimsel teori ile devrimci pratiğin birleştirilmesi zorunluğunu anlayan, toplumsal yaşamın nesnel gerçekleri karşısında doğru yolu bulabilen, emekçilerin yaşamsal çıkarlarını özveriyle savunmaya hazır olan yedek kadrolar hazırlanmasını sağlamaktadır. Örgütümüzün yeni bir parti olma yolunda attığı tarihsel adımdan bu yana on üç yıl geçti. Bu zaman içinde Lenin'in, proletaryanın bütün diğer örgütlerine önderlik etme görevini üstlenen yüksek düzeydeki sınıfsal örgüt olan parti hakkındaki öğretisinin doğruluğunu ve kalıcılığını onaylayan önemli başarılar elde edildi. İHP, sabırla, ardıcıl olarak çalışarak fabrika işçileri ve köy emekçileri üzerindeki, öğretim kurumlarındaki, semtlerde ve köylerdeki etkisini genişletti, yığınların desteğini ve saygısını kazandı.

Böyle olsa da biz, başarılardan baş dönmesine karşıyız. Örgütümüzün Leninci tipten bir parti haline gelmesi süreci henüz tamamlanmış değildir, oldukça sancılı, büyük çabalar gerektiren çok yanlı çalışmalar istemektedir. Parti, gelişmesi sırasında yanlışlıklarından ders almakta, bunun yanı sıra sosyalist ve sosyalist olmayan ülkelerdeki kardeş partilerin deneyimlerinden yararlanmaktadır. Guyanalı komünistler parti sıralarının temiz olmasına büyük önem vermekte, partinin omuzladığı büyük tarihsel misyona katkıda bulunmaya yetenekli olmayanları saf dışı etmektedirler.

Marks'ın, Engels'in ve Lenin'in proletaryanın örgütlenmesiyle ilgili fikirlerinin ülkemizde eninde sonunda utku elde etmesi önemli bir olaydır. İlerici Halk Partisi bugün geçmişte olduğu gibi yurdumuz ve halkımızın gururlandığı bir örgüttür, Guyana toplumunda kök salmış canlı bir gerçekliktir. Bugün partimiz, ulusal anlam taşıyan en büyük politik güç haline gelmiştir ve eylemlerinin gözardı edilmesine olanak yoktur. Halkımız arasında: «Partiler gider gelir, İHP varlığını sürdürür!» sözü son derece yaygındır.

Kurtulmuş Doğu ülkelerinin gelişme eğilimleri

SSCB Bilimler Akademisi Doğu Bilimleri Enstitüsünün İncelemeleri

Aşağıdaki materyalin hazırlanmasına akademisyen Evgeniy Primakov (yönetici), SSCB Bilimler Akademisi aday üyesi Georgi Kim, Ekonomi Bilimleri doktor adayı Ruben Andreasyan, Ekonomik Bilimler doktoru Anatoli Dinkeviç, Tarih Bilimleri doktor adayı Erik Komarov, Tarih Bilimleri doktoru Robert Landa, Teknik Bilimler doktor adayı Vladimir Lübçenko, Ekonomi Bilimleri doktoru Viktor Rastyannikov, Tarih Bilimleri doktoru Nodari Simoniya, Tarih Bilimleri doktoru Aleksandr Çiçerov ve Ekonomi Bilimleri doktoru Gleriy Şirokov katılmışlardır.

Çağımızın karakteristik çizgilerinden birini, Doğu halkları anti-emperyalist hareketinin dünya devrim sürecinde, yeni-sömürgeciliğe karşı savaşımında, kurtulmuş olan ülkelerin tümel iş bölüşümünde ve uluslararası ilişkilerde rolünün artması oluşturmaktadır. Bu ülkelerin rolü, dünya ekonomisine ve yeryüzü nüfusuna katkıları önemli ölçüde artmıştır. Bununla birlikte bugünkü durumda bunların gelişmesindeki eşitsizliğin artması, sosyal-ekonomik ve sosyal-politik ayırılmanın hızlanması önemli özelliklerinden birini oluşturmaktadır. L. İ. Brejnev yoldaş, SBKP'nin 26. Kongresinde okuduğu MK raporunda şunları belirtti: «Bu ülkeler birbirinden son derece farklıdır. Bunlardan bazıları kurtuluşlarından sonra devrimci-demokratik yolu tuttular. Bazıları ise, kapitalist ilişkileri değiştirdiler. Aralarından bir kısmı gerçekten bağımsız bir politika gütmekte, diğerleri ise bugün emperyalizmin politikasının izinden yürümektedirler.» (!)

EKONOMİK SORUNLAR

80'li yılların başlarında gelişmekte olan ülkelerin ekonomik durumlarında birçok yeni öğeler görüldü. İlk olarak, istikrarsızlığın artmasının yanısıra bu ülkeler ekonomilerinin büyüme tempolarında belirli bir artış görüldü. İkinci olarak, her şeyden önce endüstrinin kuruluşunda, elektrik enerjisi üretiminde vb. olmak üzere, ekonomik yapılarda entansif bir ayırım başgösterdi. Bir yandan gelişmekte olan ülkelerin çabaları, öte yandan işe transnasyonal (uluslarüstü) korporasyonların çok emek, çok enerji gerektiren ve çevreyi kirleten fabrikaları buraya aktarma politikası burada yarımamûl ve mamûl üretimini arttırdı. Üçüncüsü, bu ülkeler 70'li yıllarda yalnız dünya ticaretindeki katkılarının azaltılmasını önlemekle kalmadılar, aynı zamanda başta petrol olmak üzere kapitalist ülkelere yaptıkları entansif hammadde dışatımını artırmayı başardılar.

(!) SBKP'nin 26. Kongresi materyalleri, Moskova, 1981, s. 11.

Gelişmekte olan ülkelerin uluslararası iş bölümündeki rolü de arttı. Bu ülkeler, dünya kapitalist ekonomisinin yeniden üretim mekanizmasında daha önemli bir yer almaya başladılar. Enerji ve hammadde bunalımı Asya'nın, Afrika'nın ve Latin Amerika'nın dünya kapitalizminin merkezlerine mineral maddeler sağlamadaki rolünü kat kat artırdı. (2) Bu maddelerden, petrol başta olmak üzere, bilimsel-teknik devrim sonucunda birçok endüstri kolları için hammadde elde edilmektedir. Bu ise, birden yandan dünya kapitalizminin başlıca merkezlerinin, nispeten az sayıdaki bu tür hammadde üreten ülkelere bağımlılığını artırmakta, öte yandan ise, kurtulmuş ülkelerin gelişmesindeki eşitsizliğin derinleşmesine yeni bir itki vermektedir.

Petrol kaynaklarının ulusallaştırılması ve akaryakıtın hızla pahalılaşması sonucunda OPEC ülkelerinin geliri (1980 yılında 300 milyar dolar) yeni-sömürgecilik sömürsünün sonucu olan kâr transferi toplamını aştı. Tarihte ilk kez olarak, kapitalist dünyada elde edilen artık değerlerin bir bölümü adı geçen devletler yararına bölüştü. Bunun sonucunda bunlardan birçoğu Batı Avrupa'ya ve ABD'ye büyük sermaye ihracatı yapan (3) (1980 yılında 50 milyar doları aşmıştır) ülkeler haline geldiler. Basra Körfezi bölgesi kapitalist dünyada Asya ve Afrika'nın birçok bölgelerini kapsamına alan yeni bir uluslararası finans merkezi haline geldi.

Kurtulmuş ülkelerin ekonomik gelişmesi ilerledikçe bunların pazarları belirli ölçüde genişledi. Endüstrileşmiş kapitalist ülkeler bunları kendi ekonomilerinin işleyişinde gitgide daha önemli etmen sayıyorlar. Bunun yanısıra, kapitalist dünyanın merkezi ile periferisi arasındaki ekonomik ve bilimsel-teknik dengesizlik, ortadan kaldırılmadı, tam tersine daha da büyüdü. Nitekim 1980 yılında kapitalizmin merkezlerindeki gayri safi üretim periferidekini 4,5 kat aştı, insan başına hesaplanınca bu artışın 12,4 kata yükseldiği (4) görüldü. Adı geçen ülkeler eskiden olduğu gibi bugün de dünya kapitalizminin merkezine bağımlı durumdadırlar. Transnasyonal (uluslarüstü) korporasyonlar tarafından gerçekleştirilen uluslararası iş bölümünün yeni-sömürgeci stratejisi, Asya-Afrika ülkelerini ekonomik büyümeye karşılık teknolojik ve mali yardımla, yiyecek sağlama alanlarında yeni emperyalist bağımlılık biçimlerine zorlamaktadırlar. Bu ülkelerin, eski metropollerin pazarlarına bağımlılıkları, o pazarlarda yürürlükte olan «norm ve düzene» boyun eğmeleri, bunların ulaşım ve iletişim

(2) Yazının ilk bölümünde bazı hallerde Asya ve Afrika ülkeleriyle birlikte Latin Amerika ülkelerinden de söz edilmektedir, çünkü, uluslararası ekonomik istatistiklerde sık sık yer alan veriler üçünü birden kapsamaktadır. Oysa yazı, başta Asya ve Kuzey Afrika olmak üzere, Asya-Afrika kesimi için yazılmıştır.

(3) «First Chicago World Report». Haziran, 1980, s. 2.

(4) «World Bank Annual Report». 1980, s. 16, 17, 130, 131 ve bak: «Dünya ekonomisi ve uluslararası ilişkiler», Sayı 8, 1978, s. 148-149; Sayı 5, 1975, s. 147, 155.

araçlarına bağılılıkları sürmektedir, bundan ötürü bu ülkeler dışsatımdan elde ettikleri paranın bir kısmını metropollere ek olarak vermek zorunda kalmaktadırlar. Bugün gelişmekte olan ülkelerin borcu 500 milyar doları aşkındır ve bu para genel dışsatımlarının iki katından fazladır.

Günümüzde kapitalizmin merkezlerindeki ekonomik gelişmenin özellikleri nedeniyle gelişmekte olan ülkelerin ekonomik gerikalmışlığı ortadan kaldırma savaşımı karmaşık bir hal almaktadır. Bu sürecin gelişmesine emperyalist devletlerin ve transnasyonal korporasyonların amaca yönelik politikası engel olmaktadır. Endüstri bakımından gelişmiş ülkelerin 80'li yıllardaki gayri safi üretimde büyüme temposunun ağırlaşacağı tahmin edilmektedir. Ve bu durum önü alınamayan enflasyonla birlikte büyüme temposunun kurtulmuş ülkelerde de ağırlaşmasına yol açacaktır. Bu ülkelerin ekonomik büyümesine, daha birçok süreç ve eğilimler olumsuz etkilerde bulunacaktır. Burada, Asya-Afrika ülkelerinden alınan yarımamûl ve mamûllere karşı gümrük engellerinin artırılması nedeniyle pazarların daralması; tasarruf ve yeni enerji kaynakları sağlama yoluyla akaryakıt ve hammadde kaynaklarına bağımlılığın azaltılması; materyal ve enerji tasarrufu sağlayan teknoloji ile sentetik maddeler üretiminin geliştirilmesi; mikro bilgisayarlarla üretimin yığınsal olarak benimsenmesi sözkonusudur. Buna koşut olarak uluslararası tekeller, özellikle stratejik hammadde yedekleri sağlama politikasından yararlanarak, bu devletler üzerinde baskıda bulunmaktadır ve bunun sonucu olarak, bundan bir süre önce, çeşitli petrol üretici ülkeler bu maddenin fiyatını düşürmek zorunda kalmışlardır. Gelişmekte olan ülkelerin çoğu için karakteristik olan ticaret koşullarının bozulması süreci şimdi petrol üretici ülkelerde de görülmeye başlamıştır.

Kapitalist gelişme yolunu tutan Doğu ülkelerinin ekonomilerinde çelişkili süreçlere tanık olmaktayız. Ekonominin üretici güçlerin endüstriyel sistemine dayandığı dar kesiminde üretimin ve sermayenin yoğunlaşması önemli ölçüde artmıştır. Bunun yanısıra nüfusun son derece yoğun olduğu ve endüstri öncesi emek biçimlerinin egemen bulunduğu bölgelerdeki kapitalizm öncesi ekonomik kollarda yarı durgun durum devam etmiştir. «Yeşil devrimin» gelişmesi sırasında, başlangıçta sadece kentlerde meydana gelmeye başlayan endüstri üretim güçlerinin etkileri kırsal bölgelere de yayılmaya başlamıştır.

Fakat sermayenin endüstriyel aşamasının gelişmesi ve pekişmesi sırasında mali ve maddesel kaynakların çok büyük bir kısmının ulusal ekonominin göreceli olarak dar bir alanında yoğunlaşması süreci, canlı işgücünün üretime katılmasını sağlamamış, 70'li yıllarda ekonominin gelecekteki biçimlerinin yıkılmasını artması sürecinde yeni ekonomik yapıların meydana gelmesini etkileyememiştir. Bunun sonucu olarak «nüfus fazlası» büyümüş, dolayısıyla «fakirlik alanı» genişlemiştir. Çok büyük halk yığınlarının yoksullaşması ve bunun sonucu olarak deklase olması

(mensup olduğu sınıftan ayrılması) dünya kapitalist ekonomisinin periferisinde kapitalizmin toplumsal sistem olarak bunalımının elle tutulur kanıtlarından biridir. Dünya Bankası'nın verilerine göre 1973'te 800 milyon kadar, 1978'de 900 milyonun üstünde insan «tamamen yoksul»du, bugün gelişmekte olan ülkeler nüfusunun beşte biri (450 milyon insan) ⁽⁵⁾ yaşamak için gerekli yiyecek mallarının en düşük, kritik düzeydekini altında yiyecek malı tüketebilmektedir. Kurtulmuş ülkeler için son derece önemli olan dengesizlik daha da artıyor. Çağdaş emek biçimi istemlerine yanıt verecek işçi yetiştirilmesine çok büyük gereksinim duyulan bu devletlerde nüfusun ezici çoğunluğunda işgücü yeniden üretimi «cılız biçimde» ⁽⁶⁾ olmaktadır, bu da toplumsal gelişmeyi engellemektedir.

Merkezden uzak yerlerde kapitalist gelişmenin biçimi, kurtulmuş olan ülkelerde yeniden üretim mekanizmasına uymayan yeni yapılar doğurmuştur. Daha önceleri, dışalımın yerini tutan endüstrileşme aşamasında üretim güçlerinin artışı artık varolan dar bir iç pazara dayanıyordu, oysa şimdi endüstrileşmenin ilerlemesi doğrudan doğruya iç pazarın genişlemesine ve piyasaya sürülen malların artmasına bağlı bulunmaktadır. Yığınsal yoksullaşma bunu engellemekte, birçok durumlarda yığınsal tüketim mallarının aranmasında durgunluk yaratmaktadır. Günümüzde gelişmekte olan birçok ülkelerde sadece birikim değil, aynı zamanda mal sürümünün gerçekleşmesi koşulları da (pazarın kapasitesi) ekonomik büyümenin önemli etmenleri haline gelmektedir. Transnasyonal (uluslararası) korporasyonların bu ülkelerin ekonomik yapısına sızması sürecine, yerli toplumların zengin gruplarının isteklerini karşılamaya yönelik olma eşlik etmektedir ve ulusal gelirden ve bu grupları kişisel tüketimleri fonunun artırılması eğilimini doğurmaktadır. Transnasyonal korporasyonlar tüm kapitalist ekonomi içinde kapalı tüketiciler «yetiştirmekle» gelişmekte olan ülkelerin ekonomilerinin entegre olmasını engellemekte, bu ülkelerin dünya kapitalizminin merkezlerine bağımlılığının yeni biçimlerini meydana getirmektedirler. Bu gibi süreçlere, özellikle petrol üreten ülkelerde sık sık rastlanmaktadır.

Bütün bu olgular, gelişmekte olan ülkeler dünyasının ekonomik bakımdan dünya kapitalist ekonomisinin geri kalmış, eşit haklardan yoksun ve bağımlı bir bölümü olarak kalmasına yol açmaktadır. Kapitalizmin, toplumsal bir sistem olarak çelişkileri bu kadar derin ve çözüme bağlanamaz derecededir. Bundan dolayı gelişmekte olan ülkeler ekonomik bağımsızlık uğrunda gitgide daha etkin olarak savaşım yürütmekte, böylelikle de kapitalizmin genel bunalımının derinleşmesine katkıda bulunmaktadır.

⁽⁵⁾ «Financial Express», (Dehli), 25 Mayıs 1980.

⁽⁶⁾ K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 23, s. 984.

Ekonomik ve sosyal gelişmedeki bunalım olgularının artması, iç ve dış etkenlerin etkisinden ileri gelmekte ve kapitalizm yolunda yürüyen kurtulmuş ülkelerin olduğu kadar, emperyalist devletlerin yönetici çevreleri arasında da tedirginlik uyandırmaktadır. Kapitalist devletler bunalım eğilimlerini, sermaye yatırımını artırma, transnasyonal (uluslarüstü) korporasyonların etki bölgesini genişletme ve kapitalist modernleşme yöntemlerini artırma yoluyla önlemeyi denerken, gelişmekte olan ülkeler bunalımı hem iç, hem de dış sorunların çözümüne çokyanlı yaklaşım yoluyla yenmek istegindedirler. Son zamanlarda Asya ve Afrika ülkelerinin yönetici çevreleri, sosyal-ekonomik gerikalmışlığın tüm sorunlarının çözülmesi için zorlama yoluyla endüstrileşme kadar, «yeşil devrimin»de, yeni sömürgeciliğe karşı uluslararası ekonomik ilişkiler çerçevesi içinde yürütülen savaşımın da yeterli olmayacağı kanısına varmaya başlamışlardır. Bu nedenle 80'li yıllarla ilgili olarak hazırlanan ulusal gelişme stratejilerinde maddesel üretimin tüm kollarının göreceli olarak aynı zamanda geliştirilmesi görüşüne önem verilmektedir. Bunun yanısıra toplumsal gerginliği azaltmak amacıyla yeni işyerleri açılması, gelirlerin bölüştürülmesinde eşitsizliğin belirli bir ölçüde azaltılması için önlemler gözönünde bulundurulmaktadır. Bunun için de iyelikle ilgili yapıda derin değişiklikler meydana getirilmesi değil, devlet sektörü kanalıyla toplanan ürünlerden fakir halka verilen payın artırılması (7) gözönünde bulundurulmaktadır.

Dış politikaya gelince, yeni-sömürgeciliğe karşı savaşımın ekonomik işbirliğini bölgesel temel üzerinde geliştirme anlamına gelen «kollektif olarak kendi gereksinimlerini karşılama» sürecinin birlikte yürütülmesi düşünülmektedir. 70'li yılların deneyimleri, Doğu ülkelerinin birçoğunun aynı hammaddeleri üretmeleri dolayısıyla, emperyalist devletlere ekonomik bakımdan bağımlılıklarından ve aynı zamanda bölgedeki daha gelişmiş kapitalist ülkelerin bölgesel işbirliğinden her şeyden önce kendi çıkarları için yararlanma niyetlerinden kaynaklanan bu yolun birçok güçlüklerle dolu olduğunu göstermiştir.

Gelişmekte olan ülkelerin sosyal-ekonomik evrimindeki önemli özelliklerden biride, gelişmedeki eşitsizlik yasaının daha etkili hale gelmesidir. 1970-1979 döneminde sözkonusu ülkelerden en gelişmişler grubuyla enaz gelişmişler grubu arasındaki ulusal gelir farkı 1'e karşı 5'ten, 1'e karşı 10,8'e yükselmiştir. (8) Bu süreç, üretim güçlerinin yaratılması, emek verimliliğinin artması, bu ülkelerin uluslararası iş bölümü alanındaki rolünün değişmesi vb. yönündeki tempolar arasındaki farkları dile getirmektedir.

Eşitsizliğin artmasına sosyal-ekonomik alanlarda da tanık oluyoruz. Bir kutupta, başta Latin-Amerika ve Asya ülkelerinde olmak üzere ulusun en

(7) «İndirilmiş fiyatlarla» mal satan mağazalar açılması, yiyecek maddeleri ve diğer yığınsal tüketim maddeleri için devlet yardımı yapılması vb.

önemli maddesel kaynaklarının kapitalist üretim alanındaki sermayenin emri altına girdiği ve gayri safi gelir üretiminde egemen duruma geldiği devletlerin sayısı artmaktadır. Bunların yanında, özellikle Afrika'da ve kısmen Asya'da kapitalizmin henüz ilk belirtilerinin görüldüğü ülkeler grubu yer almaktadır.

70'li yıllarda bir de ulusal-demokratik devrimler dalgasına tanık olduk. Böylelikle diğer kutupta Etyopya, Angola, Mozambik, Afganistan vb. gibi sosyalizm yolunda gelişmeyi amaç edinen devletler grubu yer aldı. Sonuç olarak kapitalist üretim ilişkilerinin etkisi gitgide sınırlanmakta, bu ise, iki dünya sistemi arasındaki güçler dengesinin durmaksızın sosyalizmden yana değişmesine yol açmaktadır.

Son 10 yıl içinde ekonomik yeni-sömürgecilikte bir bunalım başgösterdi. Kurtulmuş ülkelerden birçoğunda yabancılarla tanınmış ayrıcalıklar ve ekonomi üzerindeki diğer tekelleri denetimler kaldırıldı. Bu ülkeler uluslararası ekonomide yeni bir düzene yönelik programlar hazırladılar. Her ne kadar bunların uluslararası ilişkilerin yeniden düzenlenmesi yolundaki savaşında ileri sürdükleri bilgiler birbirinin benzeri değilse de, bu belgilerde kurtulmuş devletlerden birçoğunun emperyalist sömürüye, bağımlılığa ve kapitalist dünya ile ekonomik bağlardaki eşitsizliğe son verme istekleri dile getirilmektedir. Bu devletlerin uluslararası ekonomik ilişkilerin temelden demokratikleştirilmesi, ekonomik bağımsızlıkların artması uğrunda savaşımaları, dünya kapitalizminin zayıflamasına yol açmakta, bu ise, devrimci sürecin gelişmesi için daha elverişli nesnel koşullar sağlamaktadır.

KURTULMUŞ ÜLKELERİN DÜNYA DEVRİMCI SÜRECİNDE YERİ

Gelişmekte olan ülkelerin dünya devrimci sürecindeki rolü gitgide artmaktadır. Eski sömürgeler ve yarı sömürgeler bugün de devrim, çetin sosyal-ekonomik ve politik değişimler bölgesidir. 70'li yıllarda sömürge imparatorluklarının çöküşü süreci tamamlanmış oldu. Bugünkü aşamada toplumsal evrim süreçleri gelişmedeki eşitsizliğin, eski sömürgeler dünyasındaki sosyal-ekonomik ve sosyal-politik farklılaşmaların artması nedeniyle durmaksızın karmaşık bir durum almaktadır. Bir yanda sosyalizme yönelen, sosyalist toplulukla sıkı bağlar kurmayı ve çokyanlı işbirliğini geliştirmeyi amaçlayan ülkeler grubu bulunmaktadır. Öte yanda ise, yönetici çevreleri emperyalist devletlere yaklaşan Asya-Afrika ülkeleri yer almaktadır ki, bunlar 70'li yıllarda kapitalizm yolunda bir hayli adımlar atmışlardır; aralarından bazıları yeni yeni «ek emperyalist» merkezler haline almaktadır.

(*) World Development Report, 1980, s. 110-113.

Son on yılın dikkate değer özelliklerinden biri, kapitalizm yolunda yürüyen birçok ülkelerde kapitalist sistemin gelişmesinin hızlanmasıdır. Devlet yönetiminin kaldırma kararlarını doğrudan doğruya veya dolayısıyla ele geçiren ulusal sermaye artık yabancı sermayeye ve transnasyonal korporasyonlara karşı çıkma eğilimini göstermemekte, onların uyudusu, hattâ zaman zaman gönüllü partnerü olmaktadır. Ekonomi üzerinde yabancı egemenliğinin sürdürülmesi ve ekonomik bağımlılık, emperyalizm ile ulusal bujuvazi arasındaki çelişkilerin ardsız arası yeniden üretimine yol açmaktadır. Bu sınıfın bazı grupları yurtsever ve anti-emperyalist konularda yer alacak yetenektedir.

Bütün kurtulmuş ülkelerde geleneksel sosyal yapıların değişmesi gibi sancılı bir süreç yürürlüktedir. Bununla birlikte, çağdaş yapılar, her şeyden önce devlet kapitalizmi ve ulusal kapitalizm henüz geleneksel yapıları tamamiyle değiştirmemiş, bu sürecin yarattığı yoksulları ve lümpenleri emmeyi, yutmayı sağlayamamıştır. Durumlarının sarsıldığının bilincine varan marjinal katmanların sayısının artması ve oranının yükselmesi, Asya-Afrika ülkeleri toplumlarında sosyal gerginliğin güçlenmesine neden olmuş, devrimci değişikliklerle ilgili önkoşulların ortaya çıkması için daha elverişli koşullar yaratmıştır.

Asya ve Afrika'da devrim yolundaki trajik başarısızlıklar ve geriye doğru atılmış adımlar, küçük burjuvazinin ne denli tehlikeli burjuva potansiyellerine sahip olduğunu göstermiştir. Bu potansiyelleri pratikte bu sınıfın son derece küçük bir kesimi; emekçilere karşı olan, aynı zamanda küçük burjuvazinin ana yığınına, onun devrimci kanadına karşı olan kesimi gerçekleştirebilir. Bununla birlikte bugünkü aşamada, bugünkü koşullarda kurtulmuş ülkelerin çoğunda kent ve köylerdeki küçük burjuva katmanların burjuvalaşması kaçınılmaz nesnel bir süreçtir. Yeni-sömürgeciliğe karşı yurtseverlik temelinde yürütülen ardıcıl savaşım ve yığınların çıkarlarına uygun kökten değişikliklerin gerçekleştirilmesi, küçük burjuvaziyi zayıflatmakta ve parçalamakta, gerici kısmını nötralize etmekte, en devrimci bölümünün halkın yanında yer almasına katkıda bulunmaktadır.

Kurtuluş sürecinin yöneliminde Doğu ülkelerinde işçi sınıfının sosyal görünümünün belirli bir ölçüde değişmesi büyük bir önem taşımaktadır. Yalnız Asya'daki gelişme halindeki ülkelerde 1970-1977 döneminde ücretli işçiler sayısı 135 milyondan 175 milyona yükselmiştir. Bu arada endüstride ve ulaşım sektöründe sürekli çalışan işçi ve hizmetlilerin sayısı 45 milyonu bulmuştur. Asya ve Afrika'daki proletarya kendisini çevreleyen topluma, geleneksel kurumlara, köylülere, küçük burjuvaziye binbir bağla bağlıdır ve bunlardan kaynaklanmaktadır. Uzmanlaşmış işçi kadroları birçok emekçiler için henüz erişilemez bir kazanım olan okullarda yetişmiş küçük burjuva kökenli işçilerle tamamlanmakta ve bunlar, işçi sını-

fına proletar olmayan anlayışlar ve görüşler getirmektedirler. Kalifiye olmayan işçi yığınlarının marjinal ve yarı yoksul katmanlarla tamamlanması ise, işçi sınıfı arasına başta politik aşırı akımlar olmak üzere, proleter olmayan ideolojinin sızmasına yol açmaktadır. Bu nedenle Asya-Afrika ülkelerindeki işçi hareketi için, proletaryanın sınıf savaşımı için ideolojik arılık ve kararlılık büyük bir önem taşımaktadır.

Asya ve Afrika ülkelerinde komünist partileri kurtuluş hareketinde ve sosyal ilerleme savaşımında önemli bir rol oynamaktadır. 70'li yılların sonlarında bu ülkelerden 25 kadarında Marksist-Leninist partiler kurulmuştur. Asya ve Afrika'daki komünist hareket savaş sonrası yıllarda çelişkili yollardan yürümüştür. Bu sırada önemli başarılar elde edildiği gibi, ciddi başarısızlıklar da görülmüş, özellikle Pekin'in yıkıcı etkinlikleri nedeniyle yükseliş yıllarını sancılı bölünme yılları izlemiştir. Birçok Asya-Afrika ülkelerindeki komünist partilerinde geçmişte görülen ciddi güçlükler ve başarısızlıklar, bu gibi ülkelerdeki sosyal-ekonomik ve politik gelişmenin genel düzeyinden kaynaklanmıştır.

Komünistlerin dikkate değer yeteneklerinden biri, sadece başarılarından değil, başarısızlıklardan da ders çıkarabilmeleridir. Savaş sonrası yıllarda elde edilen zengin tarihsel deneyimlere dayanan Asya-Afrika ülkeleri komünist hareketi, ideolojik olgunluk ve örgütsel birlik bakımından yeni bir düzeye erişmiştir. Asya-Afrika ülkelerindeki komünist hareketin en karakteristik yanını, parti saflarının pekişmesi, fraksiyonculuğun ve parçalanmaların sona ermesi, Maoizm'in etkilerinin tamamiyle ortadan kaldırılması, öncülük rolünün sağlam bir doğrultu üzerinde benimsenmesi ve emekçi yığınları arasında ardıcıl çalışmaların sürdürülmesi oluşturmaktadır. Hareketin gelecekte daha da büyümesi, bu ülkelerde değişmekte olan sosyal-ekonomik süreçler ışığında, yani temelini genişleten işçi ve hizmetliler sayısının artması koşulları içinde gerçekleşecektir.

Kurtuluş hareketlerinin sosyal içeriğinin derinleşmesi süreci devam etmektedir. Tüm Vietnam'daki demokratik halk güçlerinin 1975 Nisanında elde ettikleri utku büyük bir önem taşımaktadır; Aynı başarı 1975 yılının Aralık ayında Laos'da, 1979 yılının Ocak ayında ise Kampuçya'da sağlanmıştır. Dünya sosyalist sisteminin en doğu sınırında yer alan 50 milyon aşkın nüfuslu sosyalist Vietnam Cumhuriyeti'nin ileri karakol olarak bulunması, tarihsel önem taşıyan bir etkidir ve Güney-Doğu Asya'da ulusal kurtuluş, toplumsal ilerleme ve barış için savaşım yürütenlerin uluslararası konumlarını önemli ölçüde pekiştirmiştir.

Kurtuluş sürecinin günümüzdeki aşamasında dikkat çekici bir öge de Asya ve Afrika'da sosyalizm yolunu seçen, baskı ve sömürüden arınmış bir toplum kurma uğrunda savaşım yürüten Angola, Afganistan, Etyopya, Mozambik, Güney Yemen vb. gibi ülkeler grubunun meydana çıkmış olmasıdır. Bu grupta yer alan ülkeler sınıfsal konum açısından sağlam te-

mellere dayanmakta, tümünün ideolojik platformlarını ilerici bilimsel teori oluşturmakta ve her biri devrimci uygulamalarda Marksizm-Leninizm öğretisinden yararlanmaktadır. Günümüzde Asya ve Afrika ülkelerinden birçoğu sosyalizm yönünde gelişme amacını gütmekte ve bunların sayısı durmadan artmaktadır. Aralarından bazıları daha şimdiden ekonomik ve sosyal ilişkilerde başarılarla ulaşımlar, emekçilerinin maddesel durumlarını iyileştirmeyi başarmışlardır.

70'li yılların karakteristik çizgilerinden biri de, devrimcilerin, sosyalizm yolunda ardıcıl gelişmeyi sağlayacak bir öncü parti kurmanın önemini kavramalarıdır. Bu anlayış ya erkin ele geçirilmesinden sonra, ya da kurtuluş savaşı sürecinde biçimlenmektedir. Şurası da önemlidir ki, öncü partiler kurulurken bunların örgütsel yapısını, ideolojisini ve pratik politik eylemlerini herhangi bir «kendine özgü» sosyalizm değil, Marksist-Leninist öğretisi oluşturmaktadır. Elbette ki bu söylenenler devrimci demokratik kişilikle yola çıkan örgütlerin komünist partileri haline gelmesindeki güçlüklerin arka planda kaldığı anlamına gelmez (bu alanda acele edilmemesi ve formel davranılmaması konusunda Lenin, daha 1921 yılında bir Moğol heyetiyle yaptığı konuşmada uyarıda bulunmuştu).⁽¹⁾ Fakat bu, daha sonraki değişimlerin hangi yönü alacağını göstermektedir.

Sosyalist doğrultu, bugün bir grup Asya-Afrika devletinin sosyal-politik gelişmesinin temelini oluşturmaktadır. Bu arada birçok hallerde devrimci demokratik erkin halkçı demokratik erke yaklaştığı, halkçı demokratik erkin sosyalist doğrultuya dönüştüğü de görülmektedir. Böyle olsa da, son 15–20 yıl içinde edinilen somut tarihsel deneyimler, «acele etmenin» tehlikeli olduğunu, bu yoldaki gelişmelerin çelişkilerle dolu olduğunu göstermiştir.

Birincisi, bu ülkelerden birçoğu sosyal-sınıfsal farklılık bakımından düşük düzeydedirler; her birinde proleter olmayan katmanlar, bu arada küçük burjuva katmanları çok büyük bir rol oynamaktadır ve köklü devrimci değişimler uğrunda sürekli ve ardıcıl savaşımlar yürütmeye hazırlıklı değildir. Bu gibi ülkelerde bundan sonraki sosyalizm kuruculuğu için nesnel ve öznel önkoşulların yaratılması, proletarya erkinin olmadığı koşullarda başlamaktadır. Özel iyelik ilişkilerinin temel olarak korunması ve kendiliğindengelleme gelişmesi bazen devlet ve parti aygıtının bir bölümünün burjuvalaşmasına, başlangıçta kabul edilen doğrultudan vazgeçmesine yol açmaktadır.

İkincisi, ilerici bir gelişme yolu seçen ülkelerin ekonomisi varlığını belirli bir ölçüde dünya kapitalist ekonomisinin çerçevesi içinde sürdürmekte ve bu süreç sancılı geçmektedir. Bu yetmiyormuş gibi, emperyalizm ve yeni-sömürgecilik genellikle başlıca darbelerini sosyalizm yolunu tut-

(1) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 43, s. 129.

muş ülkelere yönelmektedirler. Bu da, bu gibi ülkelerdeki toplumsal evrimin zikzaklar çizmesine ve geriye yönelik eğilimler tehlikesinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Öznel bakımdan devrimci-demokratik rejimler arasındaki bazı nitel farklar vardır. Yönetici öncünün belirli bir aşamadaki somut amaçları arasındaki farklar; bu rejimlerin Marksist-Leninist öğretiyeye karşı tutumlarındaki farklar; ve ensonunda gerçek demokratizme karşı «seçkinlerin tutumu» ile halkçı anlayış arasındaki farklar, dar milliyetçilik görüş ve yargılarının ortadan kaldırılması yeteneğindeki farklar önemli bir rol oynamaktadır. Son on yılların deneyimi, devrimci demokratik yönetim koşulları içindeki toplumsal çelişkilerin birçok hallerde büyük güçlüklerle yol açtığını, hatta seçilen ilerici yoldan vazgeçilmeye neden olduğunu göstermiştir. Fakat bugün kesinlikle söylenebilir ki, önemli olan sosyalist doğrultunun bütün güçlük ve engellere karşı kendisine yol açtığı, bu yolu seçen ülkelerden çoğunun ardıcıl anti-empyyalist ve anti-kapitalist kenumlarda kaldığıdır.

Kurtulmuş ülkelerdeki devrimci süreç, sadece yukarda sözkonusu edilen olgulardan ibaret değildir. Kapitalizm yolunda gelişen ülkelerdeki devrimci değişimlerin perspektifleri birbirinin aynı değildir. Bunları büyük ölçüde kapitalist modernleşmenin düzeyi, biçimleri, yöntemleri ve bunun yanı sıra bu gibi modernleşmelerde ortaya çıkması kaçınılmaz olan toplumsal yapı bunalımlarının derinliği, boyutları saptamaktadır.

Toplumsal yapıdaki bunalımların sınırları, özellikle yeni-sömürgeciliğin dolaysız yardımıyla «tepeden inme» devrimler geliştirmeye kalkışan gerici krallık rejimlerinde kesin olarak ortaya çıkmaktadır. Bu gibi «devrimlerin» iki yanı vardır: Birincisi, politik bakımdan girişim, karşı-devrimci güçlerin temsilcilerinin (terörist diktatörlüğün) elindedir; ikincisi ise, sosyal bakımdan bunların burjuva sosyal-ekonomik değişimlerinin keskin sıçramalı biçimde hızlandırılmasıdır. Bu tür toplumsal gelişmenin başka bir çelişkisi de, özellikle tekelci devlet sistemi öğelerinin son derece dar, gerici-bürokratik bir yolda hızla biçimlenmesi ile buna uygun yığınsal kapitalist temel olmaması arasındaki, kendisini terör yöntemleriyle korumaya çalışan üstyapının artan otoriter karakteri ile en basit burjuva demokratik özgürlükler gereksinimi arasındaki çelişkidir. İran'ın somut tarihsel deneyiminin gösterdiği gibi, yukarda belirtilen çelişkilerden doğan bunalım anti-empyyalist, halkçı bir devrime dönüşebilir.

Bu gruptaki ülkelerin devrimci süreçlerinin karakteristik yanlarından biri de, gelenekçiliğin ve özellikle dinin bu süreçler üzerindeki güçlü etkisidir. L. İ. Brejnev, SBKP'nin 26. Kongresinde şunları belirtti: «Doğu'nun bazı ülkelerinde son zamanlarda aktif bir biçimde islâmcı belgiler yükseltiliyor. Biz komünistler, İslâm'a ve diğer dinlere bağlı insanların dinsel inançlarına saygı gösteriyoruz. Burada önemli olan, şu veya bu

belgileri yükselten güçlerin nasıl amaçlar güttüğüdür.»⁽¹⁰⁾ Böyle bir yaklaşım, gerçekten, bir yandan, İran devrimi örneğinde olduğu gibi, İslâm dininin bayrağı altında yeni-sömürgecilik ezgisine ve sömürüsüne karşı güçlü bir halk hareketinin gerçekleştirilmesini, öte yandan tamamen başka türden gelişmeleri, karşı-devrimci ayaklanmalar örgütleyen gericiğin dinden nasıl yararlandığını nesnel olarak değerlendirme olanağı vermektedir. Bütün sorun, din bayrağı altında yürütülen sosyal savaşımın kurtarıcı, ilerici mi, yoksa bağınaz, tutucu bir yönde mi geliştiğine bağlıdır.

Endonezya, Pakistan, Tayland vb. gibi otoriter, askersel-bürokratik rejimlerle yönetilen ülkelerde sınıfsal ve politik güçler dengesi kendine özgü bir nitelik taşımaktadır. Bunlardan bir kısmında askersel-bürokratik yönetim ile halkın demokratik katmanları arasındaki çelişkiler, (1973 Ekiminde Tayland'da olduğu gibi) devrimci patlamalara, ya da 1974 yılının Ocak ayında Endonezya'da olduğu gibi, öğrencilerle kentlerdeki fakirlerin hükümet aleyhtarı yığınsal eylemlerine yol açmıştır. Diğer askersel-bürokratik diktatörlükler ise, geçici politik bir istikrar bile sağlayamamışlar ve Pakistan'da olduğu gibi, gitgide toparlanan burjuva ve küçük burjuva muhalefetine karşı aralıksız savaşım yürütmek zorundadır.

Hindistan, Sri Lanka, Malayziya gibi burjuva-demokratik parlamenter rejimli ülkelerde toplumsal yapıdaki bunalımlar tamamen çatışmaz olmasa bile, daha yumuşak bir biçimde gelişmektedir. 70'li yıllarda bu gibi ülkelerde, zenginler sınıfının tepesinde yer alanlar arasında burjuva temeli üzerinde belirli bir birleşme gerçekleşmiştir. Devlet-kapitalist düzenleme olanakları artmış, baskı önlemleri politik manevralarla örülmüştür. Ama sömürge-feodal kalıntılarının çok yavaş biçimde ortadan kalkarak burjuva gelişmesinin sağlandığı koşullarda reformist politika ve kapitalist devlet eliyle düzenleme sosyal gerginliklerin artışını önleyemez. Bunun yanısıra burjuva-parlamenter mekanizmada bunalım belirtileri de ortadadır. Bu gibi rejimlere sahip olan ülkelerde emekçi yığınlarının aktifleştiğine tanık olmaktadır. Dolayısıyla işçilerle memurların, çoğu kez kentlerdeki yarı proleter ve aynı zamanda orta halli katmanların eylemleriyle birleşen grevleri politik yaşamda önemli bir rol oynamaya başlamıştır.

Tahrisele deneyimler, birçok kurtulmuş ülkelerde kapitalist ilişkilerdeki gelişmelerin dünya kapitalizminin «gençleştiğine» ve güçlendiğine işaret olmadığını göstermiştir. Günümüzde dünya çapında kapitalizmden sosyalizme geçiş, kapitalizmin sistem olarak kronik ve derinleşmiş bunalım dönemine girdiği koşullarda, adı geçen ülkeler yalnız sömürücü düzenin rezervi olmaktan çıkmakla kalmamakta, aynı zamanda kapitalizme yeni

⁽¹⁰⁾ SBKP'nin 26. Kongre materyalleri, Moskova, 1981, s. 13.

yeni çelişkiler getirmekte, eskilerini keskinleştirmekte ve karmaşıklaştırmaktadır. Kurtulmuş ülkelerin uluslararası alandaki rolü ise, durmadan artmaktadır.

KURTULMUŞ ÜLKELERİN ULUSLARARASI İLİŞKİLER SİSTEMİNDEKİ YERİ

70'li yıllarda genç ülkelerin uluslararası alandaki saygınlığı artmış, dış politikadaki etkinlikleri ve global sorunların çözüme bağlanmasındaki payı büyümüştür. Buna, gelişmekte olan ülkelerin Afrika Birliği Örgütü, OPEC vb. gibi uluslararası örgütlerinde, Birleşmiş Milletler'de ve buna bağlı örgütlerde, yeni bir dünya ekonomik sistemi meydana getirilmesi, bağlantısız ülkeler hareketinin etkisinin artırılması alanlarında tanık olmaktadır. Bunun yanısıra bu devletlerin dış politika sorunlarındaki görüş farklarının arttığına ve böylelikle aşağıdaki eğilimlerin biçimlendiğine tanık olmaktadır:

– Bölgesel yapılar düzeyinde ilerici ve tutucu devletler grubunda belirli bir kutuplaşmaya (Yakın Doğu'da Dayanıklılık ve Karşıkoyma Cephesi ile tutucu Arap rejimleri, Güney-doğu Asya'da Çin-Hindi ülkeleri ile ACEAN) gidildiği görülüyor. Emperyalizm Asya-Afrika dünyasındaki bazı büyük ve etkili ülkelere artık yeni-sömürgecilik politikasının temsilcisi rolünü, bölgede «jandarma» olma görevini vermekte ve bunların emperyalistlerle ilişkilerinden yararlanarak somut coğrafi bölgelerde (Mısır Yakın-Doğu'da ve Afrika'da, Pakistan ise Batı Asya'da) gerici niyetlerini gerçekleştirmelerine olanak sağlamaktadır.

– Bağlantısız ülkeler düzeyinde, bu harekete katılan ülkelerde politik sistemdeki ve sosyal-ekonomik gelişmedeki nesnel farklar ve aynı zamanda emperyalizmin ve Pekin'deki bağlaşıklarının dolaysız yıkıcı etkinlikleri dolayısıyla meydana gelen farklılığının arttığına tanık oluyoruz. Kurtulmuş ülkelerden bazılarının transnasyonal (uluslarüstü) korporasyonlar ve emperyalizmin askersel örgütleriyle işbirliği yapma politikasına yatkınlık gösterdikleri, yeni bir uluslararası ekonomik düzen uğrunda savaşım cephesinden uzaklaştıkları görülmektedir. Bu alandaki savaşım kapitalist devletlerle «diyaloga» dönüştürülmesi denemeleri yapılmaktadır. Böylelikle iki grup devlet arasında eşitsizliğe dayanan ilişkiler sistemine dokunulmadan belirli ayrıcalıklar tanınması gözönünde bulundurulmaktadır. Emperyalist devletler 80'li yılların başından bu yana, bu eğilimleri, daha büyük sayıda bağlantısız devleti «gelişme adına işbirliği» perspektifine bağlayabilmek için yüreklendirmiş, böylelikle de hareketin anti-emperyalist doğrultusunu zayıflatmak amacını gütmüştür.

– Birleşmiş Milletler düzeyinde, gelişmekte olan ülkelerin Güney Afri-

ka'daki ırkçılığa, İsrail'deki siyonizme karşı, dünya okyanuslarındaki kaynaklar sorununun daha adil bir biçimde çözüme bağlanması için yürütülen savaşımındaki birlik ve dayanışmaları güçlenmektedir. Şu var ki, bunun yanı sıra bu ülkelerden bir kısmının emperyalist baskılar yüzünden, örneğin, Kampuçya ve Afganistan olayları gibi sorunlar karşısında geri adımlar attıkları, farklı tutum aldıkları görülmektedir.

Kurtulmuş ülkelerde barışın bölünmez olduğu, dış politikalarındaki somut sorunların, başta gerginliğin azaltılması ve silâhsızlanma uğrunda savaşım olmak üzere, uluslararası ortak sorunlara kopmaz bağlarla bağlı bulunduğu anlayışı pekişmektedir. Emperyalizmin dayattığı silâhlanma yarışının, gelişmekte olan ülkelerin sosyal-ekonomik ve toplumsal-politik gelişmeleri üzerindeki olumsuz etkisi artmaktadır. Bu ülkelerin dünya çapındaki silâhlanma harcamalarındaki payı 1965–1979 yılları arasında 2,5 kat artmıştır. ⁽¹¹⁾ Emperyalist çevreler, bu ülkelere, silâh satışını durmadan artırmakla bunların her birinde konularını güçlendirmeyi, geri rejimleri desteklemeyi, karşı-devrim ihracı yapmayı ve kendi ödeme bilançolarını dünya konjunktürünün kötüleşmesi pahasına dengelemeyi gözönünde bulundurmaktadırlar.

Tüm insanlık için olduğu gibi, Doğu halkları için de en büyük tehlikeyi, nükleer silâhların yaygınlaştırılması oluşturmaktadır. Sovyetler Birliği'yle diğer sosyalist devletler kurtulmuş ülkelerin atomsuz bölgeler, barış bölgeleri haline getirilmesi önerisini etkin olarak desteklemiştir. Sosyalist ülkeler bir yandan nükleer silâhların yaygınlaştırılmasına karşı kesin garantiler sağlanmasını, öte yandan ise, halkların atom bilimi ve tekniğinden barışçı amaçlarla alabildiğine yararlanmasını istemektedirler. Bu amaca, nükleer silâhların yaygınlaştırılmaması ile ilgili antlaşma ve buna bağlı olarak Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'nın önerdiği garanti sistemi hizmet etmektedir. Gelgelelim, çoğu gelişmekte olan ülkelerden olmak üzere, bugüne kadar bu antlaşmayı 40 devlet hâlâ imzalamamıştır. Bazı çevreler nükleer silâhların yaygınlaşmamasının, aralarında SSCB de olmak üzere büyük devletlerin «nükleer emperyalizmine» hizmet ettiği iddiasını ileri sürmektedirler. Aslında bu gibi savlar, nükleer silâha sahip olmak ve komşularına karşı kullanmak için yanıp tutuşan İsrail, Güney Afrika Cumhuriyeti, Pakistan gibi rejimlerin saldırı niyetlerini perdelemeye yaramaktadır.

ABD'nin uluslararası gerginliğin azaltılmasına karşı olan, Sovyetler Birliği üzerinde askersel üstünlük sağlamayı ve Pekin'deki hegemonyacılarla yaklaşmayı amaçlayan yeni politikası Asya ve Afrika'daki durumu olumsuz yönde etkilemektedir. Son derece açık bölgesel yönleri olan bu politika, önemli ölçüde Doğu'daki kurtulmuş ülkelerin çıkarlarına yöne-

(11) World Armaments and Disarmament. SIPRI Year Book 1980, Londra, 1980, s. XVIII.

liktir. Burada Z. Brzejski tarafından ortaya atılan ve Washington'daki yeni cumhuriyetçi yönetimce gerçekleştirilen «üç stratejik bölge» (Avrupa, Uzak Doğu ve Ön Asya) sözkonusudur.

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki saldırgan çevreler, Basra Körfezi'ndeki petrol kaynaklarını «Sovyet saldırısına karşı» savunmak gibi sahte bir gerekçeyle, sosyalist topluluğa karşı tümel bir konum elde edebilmek için Ön Asya «stratejik bölgesine» özel bir önem vermektedir. Hint Okyanusu'nun, kıyı ülkelerinin tümünün isteğine karşın bir barış bölgesi haline getirilmesi konusunda görüşmelere yanaşmayan ABD, burada 5. Filodan, çevik kuvvetlerden, Mısır-İsrail sınırını «gözetleme» birliklerinden ve hava kuvvetleri filolarından oluşan büyük çapta vurucu bir yumruk oluşturmaktadır. Bu amaçla Yakın Doğu'da ve Doğu Afrika'da üsler şebekesinden oluşan bir altyapı meydana getirilmektedir ki, bunlar ABD'nin emperyalizm yanlısı çeşitli rejimlerle imzaladığı ikili anlaşmalar sonucunda politik bakımdan güvence altına alınmıştır. Bölgede İsrail'le kurulmuş olan «stratejik bağlılığa» özel bir önem verilmektedir.

Washington ayrıca ABD, Çin ve Japonya arasında başlayan ve ilerde askersel-politik bağlılık olması tasarlanan yakınlaşmaya dayalı Uzak Doğu'daki ikinci «stratejik bölge»yi de sağlamlaştırmaya, Kore yarımadasında gerginliği körüklemeye ve Tayvan sorunu etrafında manevralar çevirmeye çalışmaktadır. Bütün bunlar sadece sosyalist topluluk için değil, aynı zamanda Güney ve Güney-Doğu Asya'daki ülkelerin güvenliği için de tehlikelidir. ABD'den saldırı silâhları alma vaadini koparan Pekin, bölgedeki toprak isteklerini gizlemeye bile gerek duymamaktadır.

ACEAN ile bu örgüte üye devletlerin dış politikasını emperyalizmin genel stratejisine bağlamayı ve ANZUS bloku ile köprü kurarak ikinci «stratejik bölge»yi genişletmeyi tasarlayan Washington ve Pekin, bu devletleri Vietnam, Laos ve Kampuçya ile karşı karşıya getirmeye çalışmaktadırlar.

Afrika'daki barışçı ülkeler ve herşeyden önce «cephe» ülkeleri ABD'nin Güney Afrika Cumhuriyeti'ndeki ırkçı rejimi destekleyen yeni politikası karşısında endişeye düşmeleridir. Böyle bir politika saldırganı yüreklen-dirmekte, ırkçı rejim komşularına karşı kışkırtıcı eylemlere girişmekte ve erkin Namibya halkının tek yasal temsilcisi olan SWAPO örgütüne barışçı yolla teslim edilmesini engellemektedir.

Yakın Doğu'da 1982 yılının Nisan ayında Camp-David anlaşmalarının ilk aşamasının, yani İsrail askerlerinin Sina yarımadasından çekilmeleri işinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Böyle bir şey gerçekleşse bile (İsrail'deki aşırı çevrelerin askerlerin çekilmesine karşı tutumları gitgide sertleşmektedir) Mısır Sina üzerindeki egemenliğini tümüyle elde edemeyecektir, çünkü geniş bir toprak şeridi üzerinde Amerikan askerleriyle

çeşitli NATO ülkeleri askersel birlikleri bulunacaktır. Artık Camp-David anlaşmalarının Yakın Doğu sorununu çıkmaz sokağa götürdüğü, kuzeydeki saldırganın elini kolunu serbest bıraktığı, ABD'nin bölgedeki askersel varlığını güçlendirmeye yaradığı herkesçe anlaşılmaktadır. Yakın Doğu'da bir savaş tehlikesi ortadan kaldırılmamıştır, tam tersine İsrail'in saldırgan eylemleri ve emperyalizmin diğer müdahale girişimleri nedeniyle çıkan Lübnan olayları dolayısıyla daha da artmıştır.

Emperyalizm soğuk savaşa doğru yönelme ve askersel-politik gerginliği artırma koşulları içinde ilerde de gelişmekte olan ülkelere baskısını sürdürecektir ve doğal zenginliklerini yağma etmek, yeni askersel dayanaklar, üsler vb. meydana getirebilmek için doğrudan doğruya saldırıya geçmekten geri durmayacaktır.

Yeni kurtulmuş olan devletler sosyalist topluluğun uluslararası gerginliğin azalması ve barışın sağlanması uğrunda savaşımda başarı elde etmesinden sadece yarar sağlayabilirler. Uluslararası durumun dünya ölçüsünde ve bölgeler çerçevesindeki ilişkiler açısından iyileşmesinin büyük önemi, SBKP'nin 26. Kongresindeki kabul edilen 80'li yılların Barış Programı'nda dile getirilmiştir. Kurtulmuş ülkelerin dünya sosyalizmiyle işbirliğinin çok yanlı ve arsız-arasız gelişmesi, günümüzde uluslararası dayanışmanın açık bir belirtisi olmuştur. Bu işbirliği, sadece emperyalizmin ve yeni-sömürgeciliğin askersel-politik saldırısının önlenmesini değil, aynı zamanda her türlü sömürüden, diskriminasyon ve ezgiden arınmış bir toplumun kurulması için gerekli sosyal-ekonomik ve kültürel önkoşulların yaratılmasına yardımcı bulunmaktadır.

Politik hava değişiyor

Eduarde Viera

*Uruguay Komünist Partisi Sınırdışı
Yürütme Gurubu üyelerinden*

1981 yılı, Uruguay için birçok bakımdan anlamlı bir yıl oldu. Ülkede demokratik değişimler için daha elverişli bir durum ortaya çıktı. Bu da, ancak işçi sınıfının, politik partilerin büyüyen savaşını, demokratik kamuoyunun diktatörlüğe karşı geniş protesto hareketi ve halk yığınlarının artan direnişi sayesinde gerçekteleği. Elbette ki, yönetici çevreler baskı ve ezgiden vazgeçemediler. Keyfi yönetim sürüyor, sol örgütler ve sendikalar kovuşturmayaya uğruyor, hapisler politik tutuklularla dolu.

Ülkenin yeni cumhurbaşkanı tümgeneral Gregorio Alvarez oldu. Silâhli güçler, ilk kez olarak aracı ve kukla kullanmaktan vazgeçti. Avarez'in silâhli güçler tarafından «geçici» diye üç yıl süreyle devlet başkanlığına getirilmesi, halkın 30 Kasım 1980'de yapılan plebisitle dile gelen iradesini çiğnemek oldu. Gerek devlet konseyinde, gerekse hükümette aşırı gericilerin egemenliği devam etmektedir.

Böyle olsa da, diktatörlük geri adımlar atmak zorunda kalıyor. Nitekim gölgede kalmış olan geleneksel burjuva partileriyle diyalog kurmak, bunlardan birçoğunun liderinin, bazı eski parlamento üyelerinin ve bakanların politik hakları yeniden tanındı. (Bu önlem sözkonusu partilerin en yüksek yöneticilerini ve elbette ki, sol güçlerin liderlerinden hiç birini kapsamına almamaktadır.) Geleneksel partilere, 1982 yılında, «partiler yasası»nın emirlerine uymak koşuluyla, politik eylemlerine yeniden başlayabilecekleri bildirildi.

Yeni cumhurbaşkanı, anayasal yönetime dönüleceğini bol keseden vaadetti. Böylelikle de 1981 Martında yönetimden uzaklaştırılan ve muhalefetin «top ve tüfekte» ortadan kaldırılmasından yana olan general Ballestrino'dan farklı düşündüğünü ortaya koydu. Şimdi ulusun önünde duran sorunlar daha açık olarak ele alınabiliyor. Basında ve radyoda sol partilerin legalleştirilmesi gereksinimi dahil, yaratılan durumdan çıkmaya yarayacak politikayla ilgili sorunlar daha sık sözkonusu edilmektedir. Son zamanlarda, her an kapatılmak tehlikesi altında bulunsalar bile diktatörlük rejimini sert bir biçimde eleştiren muhalif dergiler çıkmaktadır. Halkın içgüdüğü ülkede yeni bir politik havanın estiğini, silâhli güçlerin erkte kalmasının gitgide daha çok güçleştiğini hissettirmektedir.

Bu hava, doğrudan doğruya plebisitte elde edilen utkunun sonucudur. Bilindiği gibi, o sıralarda halk faşist bir anayasanın dayatılması dene-

melerini suya düşürmüştür. Ne baskılar, ne de anti-komünist iftiralar hükümete yarar sağlamamıştır. Uygulanan bedensel ve psikolojik terör sonuç vermemiş, halkın daha önce görülmemiş ölçüler alan protestoları, ulusun büyük kısmının faşizme oybirliğiyle karşı çıkması diktatörlüğe ezici bir darbe indirmiştir. 30 Kasım utkusu, kendiliğindengelleme bir utku değildir. O sıralarda dillerde dolaşan rejime yönelik «hayır» sözcüğü, Lope de Vega'nın ünlü piyesi «Funte ovejuna» da halkın nefret ettiği tirana (zorba hükümdar) karşı protesto kadar etkili oldu. Bu, bazı elverişli durumların bir araya gelmesi sonucu değildi. Bu, 30 Kasım 1973'teki genel grevle başlayan ve 8 yıldır süren aktif direnişin tepe noktası oldu. Bu direniş, sendikaların etkinlik haklarının yeniden düzenlenmesinden sonra da (1) devam etti. Direnişin gücüne 1975'teki üniversite seçimlerinde demokratik örgütlerin elde ettikleri başarı ve yığınların düzenlediği grevler ve diğer eylemler tanıklık etti. Terörün 1975'te daha da tırmanması bile diktatörlüğe karşı tutumun yumuşamasını sağlamadı. Apaçık ki, halkın kararlılığı artıyor, legal olsun, illegal olsun yürütülen savaşımın biçim ve yöntemleri çoğalıyordu. Bu dönemde emekçilerin çeşitli ekonomik isteklerinin yerine getirilmesini sağlamaları bir rastlantı değildir.

Diktatörlüğün plebisitteki yenilgisi, yalnız demokratik güçlerin son yıllardaki aktif eylemleriyle değil, 1973 darbesinden önce geçen yirmi yıl içinde meydana gelen ve faşizme hayır diyen «güçlerin» etki ve eylemleriyle açıklanabilir. Yukarıda sözkonusu edilen dönemde Uruguay devrimi toplumsal bir güç olarak büyümüş ve endüstri proleteriyasıyla kırsal kesim işçilerinin önemli bir kısmını bir araya getiren Emekçiler Ulusal Birliği (CNT) o dönemde kurulmuştur. Daha sonra bu örgüt etrafında, diğer katmanların temsilcileri, üniversite öğrencileri, öğretmenler, yüksek okullardaki öğretim üyeleri bir araya gelmişlerdi. O sıralarda Komünist Partisi dahil, ilerici, anti-empyalist grup ve partileri içeren Geniş Cephe meydana getirilmiştir. Komünist Partisi, hem nicel, hem de nitel bakımdan büyümüş, üyelerinin sayısı onbinleri bulmuştu. Parti, yığınları aktif olarak yönetmekte, ilerici çevrelerle birlik politikasını başarıyla sürdürmektedir. Ülkede birçok toplumsal katmanların tutumlarında da değişiklikler olmuş, geleneksel burjuva örgütlerindeki ulusal-reformist akımlar güçlenmiştir.

Komünist Partisi gerici darbeden sonra yapısını korumuş, yönetim merkezi ülkede kalmış, illegal basın («Carta» gazetesi düzenli çıkmaktadır) etkinliğini sürdürmüş, parti yığınlarla bağlarını güçlendirmiştir. Ülkede genç işçiler ile öğrencileri Komünist Gençler Birliği bir araya getirmekte ve «Liberarce» adlı bir gazete yayınlamaktadır. Emekçilerin savaşım-

(1) Birçok işçiler kendilerine hükümet tarafından dayatılan sendikal organları reddettiler. Bunun üzerine diktatörlük bu girişimden vazgeçmek zorunda kaldı.

larını illegal bir sendikal merkez olan CNT yönetmektedir. Illegal çalışmak zorunda kalan sendikalar gazeteler çıkarmakta, yığınların protesto gösterilerini örgütlemektedirler. Bu arada üniversiteli gençlik federasyonu da aktif eylemde bulunmaktadır. Ayrıca Sosyalist Parti illegal bir bülten yayınlamaktadır. Rejimin güttüğü politika, başta Ulusal Parti olmak üzere, geleneksel burjuva partilerini de diktatörlüğe karşı savaşında yer almaya zorlamıştır. Ülkede kalanlarla göç etmiş olanlar arasındaki birlik güçlenmiştir.

Komünistlerin çabaları geniş cepheyi sürdürme ve pekiştirmeye, faşist terör ve direnişin başlıca güçlerine karşı uygulanan kanlı baskı koşulları içinde dile getirilemeyen demokratik eğilimlere dayanan iç muhalefeti genişletmeye yöneliktir.

Savaşın büyümesinde Uruguay Demokratik Birliği'nin (UDB) ⁽²⁾ meydana getirilmesi büyük bir rol oynamıştır. Bu örgüt, ülkede diktatörlük rejimine karşı oluşan muhalefet ile yabancı ülkelerde halkımızın ilerici güçlerini destekleyenler arasında «birleştirici» bir rol oynamış ⁽³⁾, diktatörlüğe karşı olan tüm güçlerin birleşmesi görüşünü ortaya almıştır. Eylem birliğine yönelik olan bu çağrı aktif olarak desteklenmiştir. Ülke dışına çıkmak zorunda kalan Ulusal Parti lideri W. F. Aldunate bununla ilgili olarak şunları söylemiştir: «Ortak güçlerin birleştirilmesine karşı hangi kanıt ileri sürülebilir? Bazıları, bir kısmımızı diğerlerinden ayıran ideolojik çelişkilerin çok derin ve birbiriyile uyumsuz olduğunu söyleyebilir, beñ Blanco ⁽⁴⁾ partisinin geleneksel yandaşım ve bu partiye karşı büyük yakınlık duymaktayım . . . Ama «Blanco»cu olmam, komünistlerle, sosyalistlerle ve diğer örgütlerin temsilcileriyle birlikte savaşım yürütme engel midir? Onlar şu veya bu partinin üyesi olsalar da benimle aynı savaşım hattında bulunmuyorlar mı? Karşılarında benim gördüğüm aynı düşmanı görmüyorlar mı? Yurttaşlarımızın düşüncelerine göre ayrı kamplara bağlı sayılmaları, şu veya bu politik doktrinin veya toplumsal kazanımın değil, yurdun kendisinin tehlikeye düştüğü (ki bu, rastgele söylenmiş bir söz değildir) bir zamanda ulusal geleneklerimizle, Uruguay'ın güzelim gelenekleriyle çelişmektedir. Biz, öz yurdumuzdan yoksun olmak tehlikesiyle karşı karşıya gelmiş durumdayız.» ⁽⁵⁾ Halkın plebisiti örgütleyenlere karşı koymak için seferber olması, Geniş Cephe üyesi

⁽²⁾ UDB, görüşlerini resmen ortaya koymayan çeşitli politik partilerin temsilcilerini bir araya getirmektedir. Grubun başında bulunan Juan Ferreira, Ulusal Parti'nin yöneticisi W. F. Aldunate'nin oğludur.

⁽³⁾ 1980 Kasımındaki utkunun elde edilmesinde uluslararası dayanışma önemli bir rol oynamıştır.

⁽⁴⁾ Ulusal Parti'ye, diğer geleneksel burjuva partisi «Colorado»dan ayırmak için verilen ad. (Not red.)

⁽⁵⁾ «Boletín exterior del Partido Comunista de Uruguay», sayı 3, 1981, s. 17-18.

partilerin ve geleneksel burjuva örgütlerinin ortak eylemleri muhalefetin birleşmesi görüşünün ne kadar yararlı olduğunu ortaya koymuştur.

Direnış hareketi güçlendikçe, ülke yöneticilerini geri adımlar atmaya zorlamıştır. 1 Mayıs bayramını kutlamaya hazırlanan sendikal örgütlerle çarpışmaktan kaçınan diktatörlük rejimi, 1 Mayıs'ın iş günü olmasını ilân eden kararnemeyi yürürlükten kaldırmıştır. Ülkede ücretlerin artırılması, işsizliğin ortadan kaldırılması için proletaryanın eylemleri artmakta, üniversitelerde öğrenim hakkının kısıtlanmasına karşı gösteriler birbirini izlemektedir. Öğrenciler, yetkililerin ayrımcı önlemlerini protesto etmek için onbinlerce imza toplamışlardır. Bu haklar uğrındaki istekler, toplumun ünlü temsilcileri tarafından desteklenmekte, geleneksel burjuva partilerinin yöneticileri demokratik haklara dönülmesini açıktan açığa istemekte, devlet konseyine katılmayı reddetmektedirler. Uruguay'dan binlerce insan ulusal partinin lideri W. F. Aldunate'yi selâmlamak üzere Brezilya'nın Porto Alegre kentine gitmiştir.

Diktatörlüğün erke geleli beri içine düştüğü yalıtlanmayı, Şikago ve Stenford okulları «teorisyenleri»nin önerilerine göre düzenlenen ekonomik doğrultunun zararlı sonuçları da artırmıştır. Hükümet bu alandaki politikasını haklı gösterebilmek için brüt iç üretimin ve Merkez Bankası'nın döviz yedeğinin belirli ölçüde artırılması yoluna gitmiştir. Böyle olsa da, 1980 yılında dış satımın % 55'ine eşit olan ticaret açığını kasten açıkla lamamış, yıl boyunca % 30 oranına varan enflasyondan hiç söz etmemiştir. Hükümet darbesinden bu yana geçen süre içinde ülkenin dış borçları üç kat artmıştır.

İç üretimin oylumunda elde edilen belirli artışa gelince, bunu bir yandan komşu Arjantin'in Uruguay mallarına karşı ilgisinin artması, öte yandan ise, enflasyonun tırmandırılmasıyla ayakta kalan kuruculuk patlamasının devam etmesi sağlamaktadır. (6) Nitekim 1980–1981 yıllarında konjonktürel etkenler işlemez olunca ekonomik veriler, en elverişli yıl olan 1979'a kıyasla bir hayli düşmüştür. Uluslararası para rezervlerine gelince, bunların oluşması dış borçlarla ve yabancı döviz hesaplarıyla bağlıdır. Bu para geliri Uruguay'daki yüksek faizlerden yararlanarak vurgunlar vurmak için oraya yönelen uluslararası ve «göçebe olan» Arjantin sermayesinin spekülasyonu yoluyla sağlanmıştır. Parasal operasyonlar ülkede en kârlı iş haline gelmiştir.

Diktatörlük sermayenin yoğunlaşmasını ve merkezleştirilmesini, finans çevrelerinin ve transnasyonal (uluslarüstü) korporasyonların çıkarlarını gözettiği için desteklemektedir. Bu arada ulusal endüstrinin birçok kol-

(6) Enflasyon sürecinin hızlanmasıyla «paradan kaçma başlıyor», burjuvazi parasını taşınmaz mallara, değeri düşmeyecek mallara yatırmaya çalışıyor. (Not Red.)

larını yazgısıyla başbaşa bırakarak (ki bunlar iç pazarla yetinmektedir) büyük ihracatçıları desteklemektedir. Bunun sonucu olarak ülke yabancı mallarla tika basa doludur.

Böyle bir politika yalnız gelirleri korkunç derecede azalan emekçiler tarafından değil, aynı zamanda orta katmanlar, köylüler, geniş sanayici ve tüccar çevreleri (büyük çiftlik sahipleri ile üstenciler ve en büyük ithalâtçılar bin yana) tarafından protesto edilmektedir. 1981 yılının ortalarında tarımsal ürünler üreticilerinin kongresi yapıldı. Burada, ülkenin ekonomik gelişmesinden sorumlu olanlara karşı güvensizlik dile getirildi. Diktatörlük döneminde ekonomi kâr biriktirme ve spekülasyon aracı haline getirilmişti. Bu suçlama, solcu görüş sahibi oldukları ileri sürülemyecek kişiler tarafından yapılmaktadır. Büyük çiftlikçilerin ve üstencilerin devlete olan astronomik borçları gizlenemez hale gelmiştir. Finans kapital, yalnız yüksek banka faizleri (7) aracılığıyla değil, ayrıca kuruculuk işlerine (her ne kadar bu alanda durgunluk başladıysa da) ve en çok kâr getiren diğer alanlara da sızmaktadır. Örneğin, 1978 yılının Ağustos ayında, finans kapitalin en başta gelen temsilcileri hükümetin kendilerine sağladığı ayrıcalıktan yararlanacak hayvan ticaretine el atmışlardır ve ülkede bugün tarımda görülen bunalım bunun sonucudur.

Halk yığınlarının hoşnutsuzluğu ordunun yüksek katlarında süregiden keskin çelişkileri daha da artırmıştır. Yüksek subaylar arasında rejimin çıkmaz sokağa girdiği, yürütlen ekonomi politikasının başarısızlığa uğradığı, işkence ve terörün arttığı, yüksek rütbeli subayların karanlık işlere karıştığı bugünkü koşullar içinde, ulusal silâhli güçler arasındaki uçurumun aşılmasız ölçüler aldığı kanısı yer etmektedir. Bunun büyük toplumsal çalkantılara gebe bir durum yaratması doğaldır. Bilindiği gibi, nazi görüşleriyle tanınan general Ballestrino görevinden bazı göze batar yolsuzluklar nedeniyle uzaklaştırılmış, işleri bakanı general Nunez ve birçok yüksek memurlar istifa etmek zorunda kalmışlardır. Alvarez'in cumhurbaşkanlığına getirilmesi de ordu ileri gelenleri arasında karşılıklı suçlamalara yol açmıştır.

Bu durumda yüksek rütbeli subayların büyük çoğunluğu, ülkede durumun yavaş yavaş ve denetimli olarak «normalleştirilmesinden» yanadır. Muhalefet ise, diktatörlük sisteminde meydana gelen çatlaklıkları gitgide genişletmek amacındadır. Bizim kollarımızı bağlayıp, Alvarez ile diğer generallerin açık olmaktan uzak bulunan vaatlerine dayanarak hayal kurmamız yanlışlık olur. Tam tersine, yığınların ve partilerin savaşımına dayanarak gerçek değişiklikler istemeliyiz. Demokrasiye dönüş, bütün kovuşturmalardan vazgeçilmesi, politik tutukluları, sürgünleri, işten atılanları kapsayacak genel af ilân edilmesi, sendikal ve demokratik hakların

(7) 1981 yılında faiz oranı % 55'i bulmuştur.

yeniden tanınması, ülkenin yazgısını saptayacak anayasal meclisin toplanması, uçuruma yol açan ekonomik politikadan vazgeçilmesi gereklidir.

Solcu güçlerin, Geniş Cephe'nin ve bu örgüte üye partilerin hakları tanınmadan demokrasiye dönüşten, durumun normalleşmesinden söz edilemez. İşçi sınıfını ve nüfusun diğer sömürülmekte olan katmanlarını temsil eden partilerin legal çalışmalarını yasaklayan kararın sürüp gitmesi, sadece demokrasi ilkelerine değil, güçler dengesinin gerçeklerine de aykırıdır. 1971 yılında yapılan son seçimlerde, saygınlık sahibi bir ilerici kişiliği olan ve diktatörlük tarafından darbenin ilk gününde tutuklanan general Liber Seregni, Geniş Cephe'nin adayı olarak oyların %20'sini alırken, seçimi kazanan Bordabery'nin aldığı oyların oranı %22'yi aşmamıştır. «Halkın generali» diye adlandırılan Seregni, gitgide daha popüler bir kişilik kazanmaktadır.

Uruguay gazetelerinden «El Día» (ki en iyi niyetle bile bu gazetenin solculara sempati gösterdiği söylenemez) bundan bir süre önce yayınladığı bir başyazıda şunları belirtmiştir: Seçimlerde seçmenlerin dörtte birinin oylarını halk cephesi gibi, bütün baskılara karşın yığınlar tarafından desteklenen ve ülke yaşamında önemli bir rol oynayan bir örgüte verdiklerini görmezlikten gelme olanağı yoktur. Gazete devamla şöyle demiştir: Uruguay'da demokrasiye dönüşü, yasalara ve anayasal normlara saygı ancak tüm politik güçlerin eylemleri sağlayabilir. Gerek bu sorunlar, gerekse çetinleşmekte olan sosyal-ekonomik sorunlar ancak halk yığınlarının katılmasıyla çözüme bağlanabilir. (*)

Ülkedeki askersel rejim, muhalefeti parçalayabilmek için Marksizm-Leninizm'e saldırmaktadır. (Bunu cumhurbaşkanı Alvarez de yapmaktadır.) Bu saldırılarla ilgili olarak Uruguay Komünist Partisi Genel Sekreteri Rodney Arismendi şunları söylemiştir: «Bilindiği gibi, bu çareye Marksist olsun olmasın tüm demokratlara saldırmak için başvurulmaktadır. Fakat, herhangi bir kimse ulus adına konuştuğunu ileri sürdüğü zaman, ulusal gerçeklikte yasal olarak kök salmış olan ve demokratik geleneklerin bir bölümünü oluşturan akımlara karşı ideolojik savaş ilân edemez. Demokrasinin ilân edilmiş ilkelerini yadsımadan hiç kimse komünistlere, sosyalistlere kara çalamaz.» (1)

Hiç kuşku yok ki, partimiz, Geniş Cephe ve sendikalar yeni koşullar içinde illegal yapılarını koruyarak ortaya çıkan legal olanaklardan yararlanmaktadır.

Ne var ki, politik örgütlerin legalleşmesi kolay olmayacaktır ve bu, geleneksel burjuva partileri için de geçerlidir. Silâhlı kuvvetler arasında

(*) Bak: «Desde Uruguay», sayı 20, 1981, s. 7.

(1) «Boletín exterior del Partido Comunista de Uruguay», sayı 9, 1981, s. 2.

muhalefet güçleri karşısında ciddi tavizlerde bulunma düşüncesine bile yanaşmayanlar var. Finans oligarşisi bugünkü ekonomik politikanın sürdürülmesi için hükümet üstünde baskılar yapmaktadır. ABD ise, daha fazla silâh satabilmek için ülke üzerindeki baskıyı artırmıştır, Uruguay'ı emperyalist niyetlerine daha sıkı bağlamak isteyen Reagan yönetimi, ülkeye durmadan sivil ve askersel danışmanlar göndermektedir.

Ülkemiz karmaşık günler yaşamaktadır: Diktatörlük artık egemenliğini eski biçimde sürdürme perspektifinden yoksun kalmış, muhalefet ise, henüz çözümleyici darbeyi indirecek duruma gelememiştir. Eğer işçi sınıfı ve tüm halk güçlü bir eyleme girişmez, ya da askersel-politik bunalım ciddi çatışmalara yol açacak derecede değişmezse (ki böylesi durumun kökten değişmesine yol açabilir) kanımıza göre süreç, küçükten büyüğe doğru gelişecektir. Bu durumda en önemli olan şey, «küçüğü» birden bire «her şey» haline getirmemeye dikkat etmek, fakat «küçükle» yetinmeyerek sistemdeki bütün çatlaklıkları ve boşluklukları genişletmeye, ülkenin önünde gerçek demokrasi yollarını açmaya çalışmaktır. Her şey, yığınların kararlı eylemlerine, partinin çalışmalarına, Geniş Cephe'nin pekiştirilmesine, muhalefetin sınıksız birleşmesine bağlıdır. Her özgürlük, savaşım ister. Diktatörlük yandaşları silâhı elden bırakmaya yanaşmayacak, rejimin yapısını değişmez hale getirme, ya da birçok özelliklerini koruma denemesinde bulunacaklardır. Demokratik güçler diktatörlük makinesini, rejimin yeni bir bunalıma girmesini beklemeden parça parça sökmek ödeviyle karşı karşıyadırlar.

Dünyada «Barut Fıçılarına» Gerek Yok

SBKP'nin 26. Kongresinin 80'li yılları kapsamına alan Barış Programındaki dışpolitika girişimleri, SSCB'nin yeni barış önlemleri ve yöneticilerinin demeçleriyle daha da geliştirilmiş oldu. Bu program tekellerin elindeki yığınsal iletişim araçlarının ardsız arasız saldırılarına hedef olmaktadır. Kapitalist ülkelerdeki gazeteler, televizyon ve radyo istasyonları ile gerici politikacılar bu önerilerin sadece Sovyetler Birliği'ne yarar sağlayacak, halklara hiçbir şey vermeyecek bir takım kurnazca tuzaklar olduğunu ileri sürmektedirler. Acaba durum böyle midir? Bu konuda sözü, yeryüzünün «Barut fıçısı» durumunda olan Yakın-Doğu, Akdeniz ve Basra Körfezi gibi bölgelerinde bulunan yetkili politikacılara ve kamuoyu temsilcilerine verelim.

SALDIRGANLARIN VE TESLİMİYETÇİLERİN POLİTİKASI KARŞISINDA SEÇENEK

Haled Mohiddin

Mısır Ulusal-İlerici (sol) Partisi Genel Sekreteri

Partimiz, temeli 19 Kasım 1977'de (!) atılan uydurma barış (daha doğru barıştan dönme) politikasını kesinlikle reddetti. Camp David anlaşmasının ilk kurbanı Mısır halkı oldu: Halkımızın bağımsızlığı ve egemenliği çiğnendi, ulusal ekonominin temelleri sarsıldı, yığınların yaşam koşulları son derece kötüleşti. Ülkede demokratik hak ve özgürlüklere saldırı başlatıldı, Ulusal İlerici Parti (UIP)'nin yüzlerce üyesi hapse atıldı. Tümünün «suçu», Mısır'ın daha önce olduğu gibi, Arap halklarının gelecek uğrundaki hareketine barış ve demokrasi koşulları içinde önderlik etmesini sağlayacak köklü bir politik değişiklik uğrunda savaşım yürütmeleiydi.

Bugün bu soylu amaca ulaşılması için ülkedeki bütün yurtsever güçler ve partiler birleşmektedir. Halk yığınları Camp David politikasına karşı çıkmakta, siyonizm tehlikesinden bile daha tehlikeli olduğu ileri sürülen sözde «Sovyet tehdidi» savlarına önem vermemektedir. Halkımız, ülkeyi Arap halklarının saflarından ayıran durumu kabul etmeye yanaşmamaktadır.

Ülkemizin bağımsızlığı ve ulusal onuru için en büyük tehlikeyi ABD emperyalistleri ve onların siyonist yardımcıları oluşturmaktadır. Bugünkü

(!) Enver Sedat'ın Kudüs'ü ziyaret ettiği gün. (Not Red.)

Washington yönetimi uluslararası yumuşamanın ABD emperyalizminin ekonomik, askersel ve diğer çıkarları için tehlike oluşturduğu görüşünü savunmaktadır. Bunun için Beyaz Saray, «soğuk savaş»a yeniden dönülmesi yolunu tutmuştur. ABD dünyayı, ileride kimsenin önüne geçemeyeceği çılgınca bir silâhlama yarışına itmektedir.

Amerikan silâhlı güçlerinin Mısır'da, diğer bazı Arap ülkelerinde, Basra Körfezi'nde ve Hint Okyanusu'nda militarist tırmanışa geçmesine karşı koyan halkımız Arap halklarının gerçek ulusal çıkarlarını dile getirmektedir. Bu durumda ABD Dışişleri Bakanı A. Haig'in Yakın-Doğu ülkelerini ziyareti sırasında İsrail'in katılacağı anti-Sovyet bir bağlaşıklık oluşturma çabalarının Arap dünyasında yankısız kalması doğrudur. İsrail'in başında bulunanların Suriye'ye karşı şantaj yapmak ve tehdide başvurmak, Irak'taki nükleer araştırmalar merkezine korsanca saldırmak ve Beyrut'un kalabalık semtlerini barbarca bombalamak gibi gansterce eylemleri Tel Aviv'in yayılmacı anti-Arap politikasının içyüzünü bir kez daha ortaya koymuştur. Bu saldırıların ışığı altında, ABD'nin saldırganı, saldırının kurbanlarıyla barıştırma plânlarının çürüklüğü bir kez daha gözönüne serilmiştir.

Sovyetler Birliği'ne karşı düşmanlık temelini dayanmak üzere emperyalistler ve siyonistlerle bir blok oluşturma görüşü, Arap devletlerinde gitgide daha az yandaş bulmaktadır. Buna Birleşmiş Arap Emirlikleri önderi Şeyh Zait ben Sultan'ın Sovyetler Birliği'nin Basra Körfezi ülkeleri için bir tehlike olduğu iddialarını tümüyle reddetmesi ve Arap halklarının gerçek düşmanının siyonist soyguncular olduğunu söylemesi (2) tanıklık etmektedir.

Bu duruma, başta Suriye, Filistin devrimci ve Lübnan'daki ulusal-yurtsever hareket olmak üzere emperyalizmin ve siyonizmin tehditleri karşısında direniş örneği olanlara gerçek tinsel ve maddesel yardımda bulunacağımız yerde dayanışmadan söz etmek gevezelikten başka bir şey değildir.

Arap halklarının haklı savaşımının pratik olarak desteklenmesi, Sovyetler Birliği'nin barışçı girişimlerinin temelini oluşturmaktadır. İş bu kadarla da kalmamaktadır; bu kompleks bir plândır ve yeryüzündeki «barut fıçısı» bölgelerinde gerginliğin artmasına yol açan Camp David politikası karşısında bir seçenektir. Sovyetler Birliği'nin önerilerinin gerçekleştirilmesi Mısırlıların ve Atlas Okyanusu'ndan Basra Körfezi'ne kadar tüm Arapların çıkarlarına yanıt verecektir. Gerginlik yuvaları bölgemiz halkları için, dünyanın hiçbir yerindeki halklar için gerekli bir şey değildir. Ancak gerçek barış koşullarında önümüzde duran ulusal ödevlerin

(2) «Al-Mustakbal», sayı 6, 1981.

çözülmesi için gerçek olanaklar Mısır yurtsever hareketinin utkusu için (böyle bir itki tüm Yakın-Doğu'da durumun kökten değişmesine yol açabilir) daha elverişli koşulları sağlanabilir.

HALK GÜÇLERİ CEPHESİ

Donis Christofinis

*Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL)
MK Politik Bürosu aday üyesi*

Emperyalizmin yumuşamaya karşı saldırısı Doğu Akdeniz bölgesinde de etkisini gösterdi. Şimdi bölgemiz, askersel üslerle çevrilmiş dev bir nükleer üs ve konvansiyonel silâhlar deposu haline getirilmiştir ve on yıldan beri savaş kıvılcımının ve zaman zaman alevinin eksik olmadığı Yakın-Doğu'nun yanbaşıında bulunmaktadır. Akdeniz'den binlerce kilometre uzakta olan Amerika Birleşik Devletleri buralarda büyük çapta deniz güçleri bulundurmakta ve askersel gücünü durmadan artırmaktadır.

Emperyalistlerin adamızı roket üssü haline, NATO'nun «batmayan uçak gemisi» durumuna getirme plânları barış için büyük bir tehlike oluşturmaktadır. Beyaz Saray'ın Yakın ve Orta-Doğu'ya karşı saldırı plânlarında özellikle ABD'nin İran'daki yeni-sömürge ileri karakolunu elinden kaçırmamasından sonra, Kıbrıs'ın askersel stratejik dayanak noktası olarak önemi artmıştır. Kıbrıs bunalımının baş nedeni, ülkemizde NATO kulislerinde tazgâhlanan bir düzeni, ya da Camp David örneğine benzer bir formülü dayatmak için emperyalizm tarafından yürütülen baltalayıcı eylemdir.

Emperyalistlerin bu kötü niyetli düşünceleri ada halkında nefret uyanırmaktadır. Geçen yılın Mayıs ayında yapılan parlamento seçimleri, Kıbrıslıların emperyalistlerin sinsî niyetlerine karşı olduklarını ve Kıbrıs sorununun, barışçı, adaletçi, demokratik yoldan çözüme bağlanması uğrunda savaşım yürüttüklerini gösterdi. Halkımız, bağımsız, egemen, top-rak bütünlüğüne saygı duyulan, federatif, bağlantısız, askersizleştirilmiş, yabancı asker ve üslerden arınmış bir Kıbrıs uğrunda savaşım yürütmektedir.

Kıbrıslı demokratlar ve yurtseverler yürüttükleri savaşımın en saldırgan emperyalist çevrelere karşı dünya ölçüsündeki direnişin bir parçası olduğunu anlamaktadırlar. Bu nedenle biz, barışçı güçlerin birliği uğrunda ardıcıl olarak savaşım yürütmekteyiz. Barış için güçlü bir cephenin yaratılmasına, ikinci dercede önemli hiçbir anlaşmazlık engel olmamalıdır.

Anlaşıldığına göre, böyle bir cephenin oluşması olanakları gitgide art-

maktadır. Dünya barışı için gerçek tehlikenin nerden geldiği gitgide daha iyi anlaşılmakta, emperyalist devletlerle sosyalist devletleri, ABD ile SSCB'yi yanyana getirmenin, Akdeniz dahil yeryüzünün çeşitli bölgelerinde gerginliğin artmasından her iki tarafı da sorumlu tutmanın ne kadar zararlı olduğu gün geçtikçe daha iyi anlaşılmaktadır. Bütün bu gerçeklerin ışığı altında Sovyetler Birliği'nin barış girişimleri tam zamanında gelmiştir. Bu girişimler Akdeniz'in askersel-politik çatışmalar bölgesi halinden çıkarılarak askersizleştirilmiş bölge haline, atomuz, sağlam bir barış ve işbirliği bölgesi haline getirilmesi önerisi dolayısıyla Kıbrıs'ta hararetle ve oybirliğiyle onaylanmıştır. Fakat bu girişim çok büyük önem taşısa da Sovyetler Birliği'nin yeryüzündeki «barut fıçısı» bölgeleri ile ilgili girişimler zincirinin sadece bir halkasını oluşturmaktadır. Sovyetler Birliği'nin barış taarruzu, bütün barışçılar için değerli olan bir kaniya dayanmaktadır; Özellikle başka bölgelerde savaş tehlikesi arttığı sıralarda dünyanın bir bölgesinde güvenlik için savaşım yürütmek yetersizdir. Yaşama hakkı, bütün halklar için dokunulmaz bir haktır. Bizim için kuşal amaç, bunu sağlamaktır.

DIKTAYA KARŞI

Izzettin Ali Amer

Sudan Komünist Partisi MK üyesi

ABD emperyalistlerinin artan saldırganlığı, bölgemizde olduğu kadar belki de hiçbir yerde bu kadar küstahça kendini göstermemiştir. Amerika Birleşik Devletleri E. Sedat'ın öldürülmesi üzerine Mısır'daki olaylardan vakit geçirmeden yararlanarak ve bölgedeki askersel güçlerini artırarak egemen, bağımsız devletleri dolaysız olarak tehdiye başladı. Doğu Akdeniz bölgesinde uçak gemileri ve deniz piyadeleri dahil, savaş gemilerinin sayısı artırıldı, 6. Filo ile «çevik kuvvetler» alarmına geçirildi. Bu kuvvetlerin katılmasıyla Mısır ve Sudan topraklarında yapılan askersel manevraların çapı genişletildi. Böylelikle müdahale politikasının yeni bir aracı olan stratejik savunma güçlerinin meydana getirilmesi süreci hızlandırıldı. Bu güçler, ileri sürülen iddialara bakılacak olursa, başka ülkelerin topraklarında «her zaman ve her yerde» Pentagon tarafından belirlenen hedeflere havadan darbeler indireceklerdir. Böylelikle ABD, dünyanın karşısına yeniden, iradesini halklara zorla dayatmak isteyen bir jandarma olarak çıkmaktadır.

Ne yazık ki, bölgemizde yazgılarını emperyalizme sıkı sıkıya bağlamış olan ve kendi bencil çıkarları uğruna ABD'nin halk düşmanı hegemonya

plânlarına hizmet etmeye hazır bulunan kimseler vardır. Sudan Cumhurbaşkanı C. Nimeyri'nin güttüğü politikaya başka nasıl bir değer biçilebilir? Nimeyri, güttüğü politikanın neden olduğu felâketleri perdelemek, halkın durmadan artan hoşnutsuzluğunu gemlemek amacıyla emperyalist efendilerinin saldırılarını serüvenlerine seve seve ortak olmuş, Libya topraklarında baltalama ve terör hareketlerine katılmayı üstlenmiş, hattâ komşu ülkeye bir «uyarı darbesi» indirmeye, yani savaş açmaya hazır olduğunu açıklamıştır. Bu tutumunu haklı göstermek için, «komünist tehlikesi'nden», «Libya'nın tehditlerinden» söz etmiştir. Oysa, Sudan rejimi çoktandır, Nimeyri'nin Okyanus ötesindeki efendilerinin, anti-emperyalist politikasını bir türlü affedemedikleri Libya'nın durumunu sarsmak politikasına âlet olmaktadır.

Sudan'ı savaş çatışmalarına iten Washington parayı esirgememektedir. Geride bıraktığımız yıl, Nimeyri rejimine, daha önce plânlanan yardım dışında ivedi olarak 100 milyon dolar tutarında silâh sağlanmıştır. Beyaz Saray, 1981 yılında Sudan'a yapılan askersel-ekonomik yardımı 200 milyon dolar tutarında arttırmıştır. Bugün ülke, Amerika «güvenlik şemsiyesi» altındadır. Başka bir deyişle ülkemizi saldırılar için, kurtulmuş devletlere ve bölgedeki ulusal kurtuluş hareketine karşı yıkıcı eylemler için bir üs haline getirmeyi plânlayan ABD militaristlerinin partnördür. Arap dünyasına egemen olma niyetlerini besleyen yabancılar için Yakın-Doğu sorununun hakça çözüme bağlanması yararlı değildir. Anlaşmazlığın sürüp gitmesi saldırganlarla onların arkasında bulunanların işini kolaylaştırmakta ve bölgedeki bazı devletlerin politikası ve halkların yazgısıyla oynama denemelerinde bulunmalarına olanak sağlamaktadır. Arap dünyasında sadece Umman Sultanı Kabuz gibi bir kuklanın açıktan açığa desteklemek cesaretini gösterdiği teslimiyet politikasını benimseyen Nimeyri, bunalım ocağının daha da alevlenmesine ve siyonistlerin tepegözlüğünün artmasına yardımcı olmaktadır.

Emperyalizmin askersel-politik diktasının, bölgemizdeki ülkelerin bağımsızlığı, egemenliği ve uluslararası güvenlik için oluşturduğu büyük tehlikeyi SSCB hükümetinin ABD hükümetine gönderdiği (Ekim 1981) Deklerasyon ciddi biçimde ortaya koymuştur. Sovyetler Birliği'nin adalet ideallerini savunmak ve Yakın-Doğu'da sağlam bir barışın kurulmasına yardımda bulunmak niyeti SBKP'nin 26. Kongresinde Filistin Kurtuluş Örgütü dahil, tüm ilgili tarafların katılacağı uluslararası bir konferans toplanması konusunda yapılan öneride yankısını bulmuştur. Daha sonra bu öneri SBKP MK Genel Sekreteri, SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı L. İ. Brejnev tarafından geliştirilmiş ve somutlaştırılmıştır. Sovyetler Birliği'nin bu barışçı girişimi gerçekleştirildiği takdirde Yakın-Doğu sorunu bölgedeki tüm halkların ve genel barışın çıkarlarına uygun olarak çözüme bağlanabilir.

SAĞDUYUYA SESLENME

Muhtar Abdel Latif

Bahreyn Ulusal Kurtuluş Cephesi Yönetim Komitesi üyesi

Günümüzde Basra Körfezi ülkeleri, emperyalist devletlerin diplomatik aktifliklerini artırdıkları bölge olmaktadır. Bu ülkeleri gezen yüksek düzeydeki yabancı konuklar arasında Federal Almanya Cumhuriyeti Başbakanı, Büyük Britanya Başbakanı ve Savunma Bakanı ve ABD Dışişleri Bakanı yer almıştır. Bunların her birinin amacı yerli yöneticilerin Basra Körfezi'nde ve körfeze komşu olan bölgede «güvenliğin» sağlanmasıyla ilgili Amerikan görüşünü benimsemelerini sağlamaktır. Bilindiği gibi, bu görüşün temelini, Yakın-Doğu ve Güney-Batı Asya'nın her tarafında karadaki ve denizdeki üstlerden yararlanarak askersel cezalandırma operasyonları yapabilecek Amerikan-Batı Avrupa «çevik kuvvetleri» yaratılması oluşturmaktadır.

Ne var ki, iş bu kadarla bitmemektedir. Şimdi bölgedeki ülkeler üzerine askersel potansiyellerini artırmaları, daha fazla silâh satın almaları, ABD ve NATO üyesi diğer devletlerin danışmanlarına daha geniş ölçüde başvurulması için büyük baskılar yapılmaktadır. Emperyalizmden yana gerici rejimler askersel ve yarı askersel güçlerini hızla artırmakta, Pakistan, Mısır ve Fas'tan danışmanlar «davet etmekte» ve askersel alandaki eylemlerini daha sıkı koordine etmektedirler. Basra Körfezi ülkelerinin topraklarında, bu ülkelerin ulusal gereksinimlerini kat kat aşan çapta askersel tesisler kurulmuştur. Bunlar, «çevik kuvvetlerin» işine yaramaya son derece elverişlidir.

Yapılan askersel hazırlıkların temelinde, Suudi Arabistan'lı bazı yetkililerin bir açıklaması dikkat çekici bir nitelik taşımaktadır. Bunlara göre, 1981 yılının Mayıs ayı sonlarında meydana getirilen Basra Körfezi Devletleri İşbirliği Konseyi'nin (1) amaçlarından biri, yerel orduların silâhlarını bir model yapmak, dolayısıyla aynı kaynaklardan sağlamaktır. Bununla, meydana getirilecek silâh depolarının «çevik kuvvetler»in askersel operasyonları için gerekli yedek silâhları sağlaması amaçlı güdülmektedir. Umman'ı yöneten sultan Kabuz, adı geçen örgütün tam bir askersel nitelik taşımasını açıktan açığa istemekte, her türlü perdeleme denemesinden vazgeçerek Basra Körfezi ülkelerinin saldırgan NATO bloku ile birleştirilmesi görüşünü savunmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri ile bağlaşıklarının bölgemizdeki askersel

(1) Kuruluşu, Suudi Arabistan, Kuveyt, Birleşmiş Arap Emirlikleri, Bahreyn, Katar ve Umman devlet başkanlarının toplantısında resmen gerçekleştirilmiştir. (Not Red.)

etkinliklerinin artması gerginliğin yükselmesine neden olmakta ve halkların güvenliğini ve egemenliğini tehlikeye düşürmektedir. Bu nedenle, bölgedeki ülkelerin kamuoyu Sovyetler Birliği yöneticilerinin ve her şeyden önce SBKP MK Genel Sekreteri ve SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı L. İ. Brejnev'in, bölgedeki devletlerin haklarına ve seçtikleri bağılantısızlık statüsüne saygı gösterilmesi, topraklarında yabancı askersel üsler kurulmaması, bu topraklara yığınsal kırım silâhlarının yerleştirilmemesi, bu ülkelere karşı güce başvurulmaması ve güce başvurma tehdidinden yararlanılmaması, içişlerine karışılmaması konusundaki demeçlerini kıvanç ve umutla karşılamışlardır.

Sovyetler Birliği'nin girişimleri, Washington tarafından ileri sürülen ve bağlaşıklarınca benimsenen bir savı yerle bir etmiştir. Bu sav, ABD'nin «önemli yaşamsal çıkarları»nı temsil ettiğini ileri sürdüğü petrol bakımından zengin Basra Körfezi'nin Sovyetler Birliği'nin «tehdidi» altında bulunduğu. Amerika Birleşik Devletleri, Hint Okyanusu'nda ve Basra Körfezi'nde durumun normalleştirilmesi için SSCB tarafından yapılan önerileri reddetmekle, saldırgan niyetler beslediğini bir kez daha ortaya koymakta; onun kuklası olan Arap ülkeleri ise, Okyanus ötesi efendilerinin emrinde olduklarını, kendi halklarının çıkarlarını hiçe saydıklarını yeniden göstermektedirler.

Sovyetler Birliği'nin yapıcı girişimleri, bölgemizdeki yurtsever ve demokratik güçler tarafından olduğu gibi birçok devletlerin resmi çevreleri tarafından da gitgide daha geniş ölçüde desteklenmektedir. Bahreyn Ulusal Kurtuluş Cephesi, Sovyetler Birliği'nin 80'li yılları kapsayan Barış Programı'nı sevinçle karşılamıştır. Çünkü bu program, barış içinde yaşamayı, gerçek bağımsızlığı, demokratik gelişmeyi ve sosyal ilerlemeyi özleyen halkların istemlerine yanıt vermektedir.

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin 1981 yılında ele aldığı temel konular

Değerli «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi temsilcileri,

Biz derginin sürekli okurlarıyız, tüm sayılarını topluyoruz ve tarih sırasına göre koruyoruz. Ama şu veya bu somut sorunla ilgili gereksindiğimiz bilgiyi, bunun üstüne yazılan yazıları arayıp bulmak için yüzlerce sayfa karıştırmak gerekiyor. Çünkü her sayıda ve yıl sonunda yayınlanan yazıların belirtildiği bölümde şu veya bu yazıda hangi konunun işlendiği belirtilmemektedir. İşte biz bundan ötürü Sizden yazıların konulara göre nasıl dağıldığını, bunların hangi sayıda ve hangi sayfada bulunduğunu gösteren bir cetvel yayınlamanızı rica ediyoruz.

Kuşkusuz bunu yapmak için bir hayli çalışmak gerekecektir, ama inanınız ki o zaman dergide yayınlanan yazılardan daha etkin biçimde yararlanılacaktır.

Mondon-Essex, İngiltere

Renata ve Arthur Simson
Yoldaş selâmlarıyla

Daha birçok okuyucumuz dergimize yazdıkları mektuplarda ve düzenlediğimiz ankete verdikleri yanıtlarda ve buldukları önerilerde bunu belirtiyorlar. Bunları gözönünde bulundurarak 1981 yılında dergide yayınlanan yazıları konulara göre gruplaştırarak bir liste yayınlıyoruz.

GENEL TEORİK SORUNLAR. PARTİLER BİLİMSEL KOMÜNİZM SORUNLARINI İŞLİYORLAR. IDEOLOJİK SAVAŞIM

Kollektif hazırlanmış materyaller

	Sayı	Sayfa
xx: Emperyalizme karşı, sosyal ilerleme uğrunda . . .	2 . . .	132
	3 . . .	254
	4 . . .	352
xx: Çevreyi koruma hareketi ve komünistler	3 . . .	298
xx: Sınıf savaşımında yığınların ekolojik protestolarının yeri. Uluslararası sempozyum materyalleri	5 . . .	—

(*) Sayfa numarası belirtilmeyen yazılar «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin Türkçe baskısı olan «Yeni Çağ»da yayınlanmamıştır.

	Sayı	Sayfa
xx: İşçi hareketinde ulusal ve uluslararası etkenler . . .	7 . . .	706
	8 . . .	763
	9 . . .	913
	10 . . .	983
xx: Kategorilerin diyalektiği sorunu üstüne	11 . . .	1113

YAZILAR

A. Indra: Çağımızın bayrakları Sovyetler Birliği	1	27
H. Florakis: Devrimci sürecin iki etkeni	1	49
T. Jivkov: Lenin'in Partisi üstüne	2	105
G. Cohen: Anti-komünizmin Britanya varyantı	3	—
Y. Sedenbal: Teori aydınlattı, pratikte sınıandı	3	209
R. Kukulu: «Kültür tüketimi» ya da büyük ideallere hizmet	4	—
A. Lilov: Leninizm'de teori ve politikanın diyalektiği	4	328
G. Husak: Bizim yolumuz ve çıkardığımız dersler	5	449
E. Scharf: Leninizm ve devrim	5	—
M. Hudson: Monetarizm	6	612
L. Paso: Propagandanın bilimsel temelleri	6	590
M. Davis: Günümüzde fenimiz	7	—
G. Marçuh: Çağdaş aşamada bilimin sosyal rolü	7	—
E. Wimmer: Leninizm ve reformlar stratejisi	7	656
V. Benke: Sosyalist demokrasi sisteminde çıkarlar	8	—
E. Papaioannou: Uluslararası ve ulusal çapta «sınıflar üstü» birleşme sorunu	8	745
R. Richta: Yeni tip uygarlığın oluşması	8	—
P. Fedoseev: Toplumsal yaşamın diyalektiği	9	893
K. Fonvihan: Sosyalizme geçiş stratejisi	9	881
E. Casar: Panik yaratanlar	11	—
J. Lenart: Oktobr'dan doğan yasallıklar	11	1057
İ. Minz: Devrim ve aydınlar	12	1164
W. Silbermayr: Adaletsiz toplumda eşitlik görüşü	12	—
A. Volhov: Üretim yönetimi	12	—

BARIŞ SAVAŞIMININ GÜNCEL SORUNLARI

Kollektif hazırlanmış materyaller

<i>S. Goldbloom, E. Boatswain, I. Clayd</i> : Uzak kıtalar da barış istiyor	4	—
xx: Nükleer felâket-uygarlık için büyük ber tehlikedir	6	—
xx: Tarihten çıkarılan güncel dersler	9	849
xx: Yılın ana konusu. Dünya barış hareketinin seçkin eylemcileri konuşuyorlar. <i>R. Çandra</i> : Gerçeklik, iyimserlik, metanet; <i>F. Brown</i> : 80'li yılların fenomeni; <i>İ. Zakariya</i> : Emekçi insanların iradesi; <i>K. Toth</i> : Gezegenimizin referandumu	12	1153
xx: Doktorların görüşü. Nükleer savaş insanlık için felakettir	12	—

YAZILAR, YORUMLAR

<i>R. Çandra</i> : 80'li yıllar: Savaşın ertelenmesi veya barışın garantilenmesi davası	1	39
<i>E. Rodriguez</i> : Latin Amerika neden yumuşamadan yanadır ve buna kim engel oluyor?	2	—
<i>K. Engelhardt</i> : Askersel üretim işsizliği artırıyor	2	—
<i>M. V. Tuominen</i> : Eşitlik, gelişme, barış	3	223
<i>G. Kade</i> : Yumuşama sürdürülmelidir	3	—
<i>S. Thüi</i> : Güneydoğu Asya'da Çin'in yayılmacı planları	3	233
<i>A. Becchetti</i> : Politik «yıldırım savaşı» nereye götürüyor	4	—
<i>İ. Nörlund</i> : Savaş tehlikesine karşı savaşımında sol güçlerin sorumluluğu	5	492
<i>O. Palme</i> : Adım adım silâhsızlanmaya doğru	5	—
<i>A. Maresyev</i> : Tarih günümüzün ve geleceğin hizmetindedir	6	557
<i>H. Schmitt</i> : Emperyalizmin artan saldırganlığına karşı	6	—
<i>R. Arismendi</i> : Yine tümel düşüncesizlik üstüne	7	641
<i>R. Collure</i> : Hint Okyanusu barış bölgesi olacak mı?	7	—
<i>A. Vassalo</i> : «Batmayan uçak gemisi mi?» ... Hayır, «barış gemisi»	8	—
<i>B. Ponomaryov</i> : Savaş tehlikesi nereden geliyor ve nasıl önlenir?	10	953

	Sayı	Sayfa
L. Werner: Silâhsızlanma Kuzey Avrupa'dan başlayacak mı?	10	—
G. Hall: Dünya egemenliği tehlikeli doktrini	11	1081
R. V. Vivo: 1981 yılı – Playa Giron simgesi altında	12	1179
M. Dugersuren: Asya'da iki politika, iki doğrultu	12	—
J. Carrera: Dünya egemenliği planlarına karşı	12	1199

Kısa yorumlar

E. Yorgen: Bir yalanın üç varyantı	5	—
xx: Emperyalizmin saldırı plânlarına «HAYIR»	10	1013
J. Nkosi: Saldırının dayandığı korkunç mantık	11	—
J. Carrera: Karayipler bölgesinde kim rüzgar ekliyor?	11	—
J. West: Büyük yalanın tırmanışı	12	1209

Belgesel-çözümsel materyaller, yanıtlar

xx: Pekin nasıl bir bağlaşıklık kurmak istiyor?	1	89
M. Bechtel: Efsane efsanedir. /BD basınına bir bakış	2	—
xx: Washington'un «Sertlik politikası»	4	—
xx: İyi komşuluk girişimleri karşısında düşmanca tutum	5	515
xx: Uluslararası ilişkilerin güçlenmesinde ticaretin rolü	5	520
P. Boychuck: Kimin yararınadır?	6	626
G. Petschke: Avrupa'da bir askersel dengesizlik var mıdır?	7	729
xx: Nükleer savaş tehlikesine karşı savaşımın ön sıralarında	8	—
S. Maung: Pekin'in ele geçirmek istediği topraklar	8	826
xx: Komünistler, sosyalistler ve barış savaşımı	9	—
xx: Barış için, baltalama taktiğine karşı	10	—
xx: Savaş aleyhtarı hareketler ve örgütler	12	—

**KARDEŞ PARTİLERİN POLİTİKASI VE EYLEMLERİ,
KOMÜNİSTLERİN SAVAŞIM DENEYİMİ**

Komünistlerin Kongrelerinden

F. Muhri: Yeni durum, yeni ödevler. Avusturya Komünist Partisi'nin 24. Kongresi'nin sonuçları	4	—
---	---	---

	Sayı	Sayfa
<i>G. Filipov</i> : Yaratıcı çalışmalar. Bulgaristan Komünist Partisi'nin 12. Kongresi'nin sonuçları	6	580
<i>H. Axen</i> : Gerçeklik, geleceğe güven. ASBP'nin 10. Kongresinin sonuçları	7	684
<i>T. Toubi</i> : Eşit haklılığa ve ilerlemeye götüren yol. İsrail Komünist Partisi'nin 19. Kongresinin sonuçları	7	—
xx: İspanya Komünist Partisi'nin 10. Kongresi	10	—
<i>G. Vieira</i> : Demokrasiye götüren yol. Kolombiya Komünist Partisi'nin 13. Kongresi'nin sonuçları	4	—
<i>J. R. M. Ventura</i> : Devrimci iyimserlik ve enerji. Küba Komünist Partisi'nin 2. Kongresinin sonuçları	4	342
<i>D. Molomjamz</i> : Ana doğrultu-entansifleştirme. MDHP'nin 13. Kongresinin sonuçları	9	—
<i>S. Olszowski</i> : Bunalımdan çıkış yolu. PBİP'nin 9. Olağanüstü Kongresinin sonuçları	10	975
<i>J. West, R. V. Vivo, V. Seme</i> : Lenin'in bayrağı altında, Lenin'in yolunda. SBKP'nin 26. Kongresinden reportaj	4	321
<i>M. Suslov</i> : SBKP'nin 26. Kongresinin tarihsel önemi	5	433
<i>F. Macapagal</i> : «Böl ve egemen ol» politikasına nasıl karşı koyuyoruz? Filipinler Komünist Partisi'nin 8. Kongresinin sonuçları	7	—
<i>A. Saarinen</i> : Barış, demokrasi, sosyalizm belgisi altında. Finlanda Komünist Partisi'nin 19. Kongresi sonuçları	9	—
<i>H. Gautier</i> : Halkın savaşa karşı birliği zorunludur. Alman Komünist Partisi'nin 6. Kongresinin sonuçları	9	904
<i>M. Jakes</i> : Başta gelen amaç: İnsanın genliği. Çekoslovakya Komünist Partisi'nin 16. Kongresi'nin sonuçları	7	675

Yazı, Reportaj, Kollektif hazırlanmış materyaller

<i>P. Hentges</i> : Tabanda eylem birliği	1	61
<i>H. Mies</i> : 80'li yılların getirdikleri	2	—
<i>R. Martelli</i> : Fransız toplumunda komünistler	3	—
<i>A. N. Muhammed</i> : Devrimi savunma adına	3	245
<i>U. Barulli</i> : Komünistler hükümette	4	—
<i>W. Dymarski, V. Mayer</i> : Birliğe doğru. Belçika'dan reportaj	5	—
<i>A. Mukherji</i> : Özeleştirisel çözümleme	6	—

	Sayı	Sayfa
xx: Parti ve gelişmiş sosyalizm kuruculuğu. DAC bilim adamlarının kollektif demeci	6	537
S. Zukasov: Öncünün olgunluğu. Küba'dan reportaj	7	—
D. Fatogun: Parti yaşıyor ve savaşıyor	10	—
P. Boychuck, P. Morozov: Savaş boyu. İsrail komünistlerinin şovenizme karşı, Yahudi-Arap kardeşliği için savaşımı	11	—
B. Teixeira, W. Feldmann: Partinin işçi çekirdeği	11	1097
A. Fava: Kaçınılmaz değişiklikler eşliğinde	12	1187
W. Gerns: Tarihi neden öğreniyoruz?	12	—

Yeni deneyim üstüne

A. Müller: (Avustralya) Saygınlığımız artıyor	7	—
M. Daneş: (Afganistan) Halk devrimi cephesi	9	—
R. Francis: (Belçika) Gençliği anlamalıyız	3	—
R. Jacobs: (Belçika) Komünistler ve kentin sorunları	3	—
O. Clees: (FAC) Politik şarkılar	1	—
G. Kwiatowski: (FAC) Genç komünistler ile parti yönetimi arasında diyalog	5	—
S. Mayer: (FAC) Yürüyüş neyi gösterdi?	12	—
J. Peua: (Dominik Cumhuriyeti) İlegal koşullarda	1	—
S. Zorbalas: (Yunanistan) Yüzlerce gönüllü yardımcı, binlerce dinleyici	8	—
B. Chevannes: (Jamaika) «Türkü söyleyen ada» ne türküsü söylüyor?	12	—
Z. Barakat: (Yemen DAC) Gazetinin doğuşu	9	—
P. Boychuck: (Kanada) Gerekli karşılık	2	—
A. Michaelides: (Kıbrıs) Gençler arasında çalışma	11	—
R. Valbuena: (Kolombiya) Demokrasiyi savunurken	10	—
F. Ntsiba: (Kongo) Kongo: Önemli değişimlerin özü	4	—
R. Urbany: (Lüksemburg) Marksist Araştırma Merkezi: İlk adımlar	5	—
xx: Bizim gereksindiğimiz şey barıştır (Pakistan)	2	—
A. Villarreal: (Panama) Ekonomik bilgi sahibi olmadan başarıya ulaşamaz	4	—
A. Maidana Palacios: (Paraguay) Diktatörlüğe karşı olanların eylem birliği	8	—

	<i>Sayı</i>	<i>Sayfa</i>
<i>C. Carvalhas</i> (Portekiz) Önemli savaşım cephesi . . .	2 . . .	—
<i>R. Collure</i> : (Sri Lanka) Küçük bir başarı mı? . . .	5 . . .	—
<i>B. Degeu</i> : (İsviçre) Yığınları kazanma savaşımının özellikleri . . .	11 . . .	—
<i>K. Hamami</i> : (Suriye) İşçilerle bağları güçlendirerek . .	12 . . .	—
<i>M. Salibi</i> : (Suriye) Çalışmalar planlı olursa . . .	7 . . .	—
<i>T. Ritter</i> : (Macaristan) Canlı bağlar . . .	6 . . .	—
<i>M. Perez</i> : (Uruguay) «Hayır» ulusun belgisi olursa . .	6 . . .	—
<i>J. West</i> : (ABD) Çok önemli bir kampanya . . .	1 . . .	—
<i>P. Ortega Diaz</i> : (Venezuela) Ortak çalışma pratiği . .	3 . . .	—
<i>Ho Si Baug</i> : (Vietnam) İlk kez parti cüzdanı . . .	10 . . .	—

Partilerin jübile yıldönümleri

<i>R. Francis</i> : Halkın yazgısı için sorumluluk. Belçika Komünist Partisi'nin 60. kuruluş yıldönümü üstüne . . .	9 . . .	—
<i>xx</i> : Sınıfsal ilkelere bağlılık. Lüksemburg Komünist Partisinin 60. kuruluş yıldönümü üstüne . . .	2 . . .	—
<i>J. Carrera</i> : Halkla birlikte yarım yüzyıl. Venezuela Komünist Partisi'nin 50. kuruluş yıldönümü üstüne . . .	3 . . .	—
<i>E. Pahad</i> : Güney Afrika halkının kurtuluşu uğrunda. Güney Afrika Komünist Partisi'nin 60. kuruluş yıldönümü üstüne . . .	8 . . .	—

SOSYALİZMİN KURULUŞU, YASALLIKLARI, REEL SOSYALİZMİN BAŞARILARI VE SORUNLARI

Yazılar, kolektif hazırlanmış materyaller

<i>J. Hoos</i> : Günümüz sosyalizmi: Ekonomik gelişme . . .	1 . . .	—
<i>W. Biermann</i> : Toplumsal yeniden üretim . . .	2 . . .	—
<i>L. Ler</i> : Kompleks yaklaşımımızın özü . . .	2 . . .	—
<i>B. Ponomaryov</i> : Barış ve yaratıcı çalışmalar yolunda .	2 . . .	218
<i>P. Verner</i> : ASBP: Ekonomik entegrasyonun geliştirilmesi doğrultusunu uygulama . . .	3 . . .	—
<i>S. Şatalin</i> : Artan gereksinimler . . .	3 . . .	—
<i>W. Cazacu</i> : Yeni toplumu kuranların öncüsü . . .	5 . . .	—
<i>xx</i> : Sosyalizmin politik sisteminde sendikaların yeri .	7 . . .	693

	<i>Sayı</i>	<i>Sayfa</i>
<i>Truong Thin</i> : Utkuya ulaşan halkın Anayasası	8	—
<i>A. Muresan</i> : Eşit haklılıktan tam eşitliğe doğru	10	—
<i>Pen Sovan</i> : Yeni Kampuçya'yı kurmak ve savunmak	11	—
<i>E. Hristov</i> : Ekonomik mekanizmada yeni öge	11	—

Reportajlar

<i>R. Bauer, M. Novikov, C. Rohee, A. Salim</i> : Yüzyılı sıçrayarak gelişme. Moğolistan'dan reportaj	1	—
<i>I. Nörlund, R. Francis, M. Kabrin</i> : Otomatüğün işsizliğe yol açmadığı koşullarda. Macaristan'dan reportaj	4	—
<i>N. Aşhab, R. Bauer, J. Carrera, B. Gruşin, J. West</i> : Sosyalist yurtseverliğin oluşması. Bulgaristan'dan reportaj	9	—
<i>I. O'Flaherty, K. Kervan</i> : İnsanın hizmetindeki toplum. Çekoslovakya'dan reportaj	10	1028
<i>M. Pawlova-Silwanskaja</i> : Tasarruf yoluyla sağlanan üretim artışı. DAC'nden reportaj	12	—

Belgesel materyaller

xx: İki dünyanın gelişmesi	6	622
xx: Planlamaya yeni yaklaşım	6	—
xx: Krediler ve politika: İki yaklaşım	11	1136

ENDÜSTRİCE GELİŞMİŞ KAPİTALİST ÜLKELERDE SINIF SAVAŞIMININ SORUNLARI. KOMÜNİST PARTİLERİNİN DEMOKRASİ VE SOSYALİZM UĞRUNDA SAVAŞIMI

Yazılar, kollektif hazırlanmış yazılar

<i>B. Teixeira</i> : Seçimler bitti, savaşım sürüyor	1	—
<i>E. Hayes</i> : Elektronik emekçilere karşı	2	—
<i>A. Cunhal</i> : Portekiz devrimi gericiliğin saldırılarına karşı direniyor	5	461
<i>P. Vais</i> : 1 Mayıs. Kapitalizmin kalelerinde sınıf savaşımı	5	—
xx: Para sistemindeki çelişkilerin anatomisi	7	707
<i>L. Cuyvers</i> : Belçika: Kapitalist gelişme yasalarına göre gelişme	8	—

	Sayı	Sayfa
G. Deumlich: Komünistler ve yığınsal iletişim araçları	8	756
S. Shaw: ABD: reendüstrileşme kimin yararınadır?	8	—
L. van Geyt: Birliğin gerçek platformu	10	—
G. Farakos: Teknolojik bağımlılık yolunda	10	—
G. Mattahews: İşçi Partisi'nin bölünmesinden çıkarılan bazı dersler	10	—

Kitap eleştirileri, belgeler, yanıtlar

xx: Emperyalizmi suçlama belgesi	1	86
B. Magnuson: Sendikaların bağımsızlığı	3	297
P. Anderson: Zorbalık yeğlendiği zaman	5	—
J. West: Tekelci ahtapotların dokunaçları	5	—
D. Vital: Çocukluk çağı olmayan çocuklar	6	—
E. Henry: «Tarihe hız verenler» mi, yoksa katiller takımımı mı?	7	720
xx: Sınıf savaşımının keskinleşmesi koşullarında, 1980–1981 yıllarında endüstrice gelişmiş kapitalist ülkelerde grev hareketi	7	—
F. Mugameed: Terörizm devlet politikası olursa	8	—
S. Ullrich: Neo-faşizm gerçek tehlikedir	8	820
M. Ramos: Yasalar kimden yanadır?	10	820
xx: Emperyalist propogandanın araçları, mekanizması ve amaçları	11	1136
C. Spektor: Kârlı bir iş: Sendika avlama	12	1236

ASYA, AFRIKA, LATİN AMERİKA ÜLKELERİNDE
ANTI-EMPERYALİST, ULUSAL KURTULUŞ HAREKETİ

Kollektif hazırlanmış materyaller

A. Castro, G. Toriello: Birlik yolunda yeni bir adım	3	—
xx: Bütün kıta savaşım alanı	6	598
xx: Latin Amerika'da durum neden gerginleşti?	8	—
A. Ferreto, A. Salom, M. Marti, R. Gutierrez: Sol koalisyon: Yakın gelecekte gelişme perspektifleri	9	—
xx: Çelişkili evrim	12	1211

Yazılar, reportajlar

<i>Eh. Jagan</i> : Guyana'da olumlu gelişmeler olanaklıdır	1	—
<i>N. Guevara</i> : Belirleyici savaş öncesinde	1	—
<i>G. Rabesahala</i> : Yurtseverler partisi, enternasyonalistler partisi	1	—
<i>N. İsa Conde</i> : Dominik biçimi sosyal-demokrasi	3	—
<i>Y. Dadoo</i> : Yeni-sömürgecilğin stratejisinde askersel politik eğilimler	5	473
<i>A. Fava</i> : Arjantin'de politik seçenek	5	482
<i>F. Dixon</i> : Bolivar'ın gerçek ve sahte kalıçları	5	501
<i>B. Karmal</i> : Halkla kopmaz bağlar	6	567
<i>R. Lewis</i> : Gerilemeye karşın	6	—
<i>R. Sevortyan</i> : Afrika'da sosyalist yolu seçenler. Reportaj	6	—
<i>C. F. Chamorro</i> : Savaşımın ön sıralarında	6	—
<i>S. C. Carpio</i> : Birliğe doğru gelişme	7	—
<i>N. Kiyanuri</i> : Yurtsever güçlerin birliği sorunu	7	667
xx: Namibiya kurtuluşun eşiğinde	7	—
<i>A. Suhostat</i> : Devrimi savunurken	8	806
<i>H. Fazio</i> : Dış borçların yükü altında bağımlılık artıyor	8	793
xx: 80'li yılların başında Afrika	9	—
<i>L. Müller, F. Rische</i> : AET'nin yeni-sömürgecilik stratejisinin bazı yanları	10	—
<i>C. Perez</i> : Zaman akışına karşı	10	—
<i>H. Bağdaş</i> : Günümüzde ulusal kurtuluş hareketi	11	—
<i>G. Dias</i> : Demokratikleşme en ivedi sorundur	11	1088
<i>N. Kiyanuri</i> : İran devriminin dostları ve düşmanları	11	1078
<i>R. Rose</i> : Yeniden kuruluş döneminde	11	—
<i>C. Rohee</i> : Bizim güç kaynağımız	12	—

Baskı ve kovuşturmalara karşı

Kolombiya'da	12	—
Sudan'da	1	—
Türkiye'de	8	1095
Uruguay'da	11	—
GAC'nde	2	—

Bildiri

Türkiye işçi sınıfı, tarihinde gördüğü en ağır saldırılardan biriyle karşı karşıya. Politik görüşleri birbirinden farklı, komünist, sosyalist, dindar binlerce işçi koğuşturmaya uğruyor. Bu baskılar, 52 DISK yöneticisinin idam istemiyle yargılanmasıyla tepe noktasına tırmanıyor.

DISK yöneticilerinin yaşamı tehlikedir. Ülkeyi Amerikan emperyalizminin dümen suyunda tehlikeli serüvenlere doğru itenler 1961 Anayasasını yırtmaya çalışanlar ve bunalımın yükünü amansızca işçilerin, emekçilerin sırtına yüklemek yolunda yürüyenler, hep bir ağızdan işçi önderlerinin kellesini istiyor. Öyleyse 52 DISK yöneticisinin idam istemiyle yargılanması, yalnız sendikacıların yaşamları konusunda değil, ulusal bağımsızlığımız ve güvenliğimiz, özgürlüğümüz ve ekmeğimiz için tehlikeli bir sinyal sayılmalıdır. Bunlar, cuntanın, «demokrasiye dönüş» sözlerinin bir menevra olduğunu kanıtıyor.

Sendikacılar, faşist yöntemlerle yargılanıyor. Binlerce yurttaşın kanına giren ve DISK Genel Başkanlarından Kemal Türkler'i «başbuğ»larının emriyle öldüren faşistlere bile uygulanmayan «savaş hali», DISK'e karşı uygulanıyor. Görülüyor: Cunta işçi sınıfına karşı savaş ilân etmiştir.

Sıkıyönetim mahkemesinin açtığı dava, yalnız 52 sendikacıya karşı değil, milyonlarca işçiye karşı açılmıştır. Mahkeme savcısı, sendikacıları «terörist eylemler»le suçlayabilecek bir tek kanıt bile gösteremiyor. Çünkü böyle kanıtlar yoktur. Buna karşılık, savcı DISK yöneticilerin yüzbinlerce işçinin, emekçinin eylemlerinden, milyonluk grevlerinden, görkemli 1 Mayıs gösterilerinden ötürü idamlarını istiyor. Öyleyse, yalnız 52 sendikacının yaşamı tehlikede değildir. Tehlikede olan, gelecekteki sözümona «demokratik» rejimde de işçilerin tüm özgürlükleri, grev, sendika ve sözleşme haklarıdır. 52'leri kurtarmak, işçinin özgürlük ve ekme davasıdır.

Ünlü kontrgerillanın adamı Süleyman Takkeci adındaki savcı, DISK yöneticilerini ölüm cezasına çarptırabilmek için, bir de, DISK'in TKP'ye «bağlı bir örgüt» olduğunu öne sürüyor. Partimiz, bu kaba iftirayı her zaman yalanlamıştır. DISK'in ve ona bağlı sendikaların, partimizle en küçük bir örgütsel bağı yoktur. TKP, sendikaların örgütsel bağımsızlığını savunuyor. Evet, sendikalar her şeyden önce burjuvazinin devletinden bağımsız olmalıdır ve DISK'i yargılayanlar sendikaları burjuva devletinin amansız hegemonyası altına almaya çalışıyorlar. Kuşkusuz, sıkıyönetimciler, işçi sınıfının, birçok durumda işçi temsilciliklerine, sendika yönetim

lerine komünist işçileri seçmiş olduklarını gördüler ve buna karşı gürültü bir kampanya yürütüyorlar. Sendikal savaşımın bu gidişi durdurulmaz. İşçiler bizim partimizin üyelerini dün de, bugün de yalnızca işçi sınıfının haklarını, çıkarlarını en ardıcıl, en yiğitçe savundukları için destekliyorlar. Bu, DISK'in TKP'ye bağımlı olduğunun değil, milyonlarca işçinin ve emekçinin bu zorbalık ve sömürü düzenine karşı kendi sınıfsal çıkarlarının bilincine vardıklarının en açık belgesidir.

Türkiye'deki tüm gelişmeler 52'lerin yargılanması, emperyalizmin, Reaganların ve iç gericiğin maskesini de düşürüyor. Onlar Polonya için timsah gözyaşı dökerken, Türkiye'de binlerce sendikacı işçi için koğuş-turma açan, 52 DISK' yöneticisini idam istemiyle yargılayan, bine yakın ilericiyi TKP üyesi oldukları gerekçesiyle zindanlara dolduran diktatörlüğü destekliyorlar.

52 sendikacının ölümlerine tehdit edilmesinin amaçları ortadadır. İşçiler, demokratik sendikal haklarından yoksun bırakılmak isteniyor. Gelecek sözde «demokrasi»de de işçi sınıfı zincire vurulmak isteniyor. İşçiler, buna boyun eğmeyin!

Cunta, DISK'in 15 yıllık şanlı savaş tarihini karalamak için her yola başvuruyor. Yüzbinlerce işçinin kan, can pahasına yürüttükleri iş, ekme-k ve özgürlük uğrunda grevler, 1 Mayıs'lar bir avuç teröristin, halk düş-manı faşistlerin cinayetleriyle eşit tutuluyor. Bunun amacı işçi sınıfımızın bilincinden, kendi devrimci savaş geleneklerini kazıdır.

Türkiye Komünist Partisi, tüm işçi sınıfımızı, tüm emekçileri ve tüm özgürlük yanlısı yurttaşları DISK'le dayanışmaya çağırıyor. 52'lere özgürlük! Cunta mahkemelerinde işlenmek üzere olan cinayeti önleyelim! DISK'in açılması, Türk-İş üstündeki baskıların sona ermesi için tüm işçilerin eylem birliği zorunludur. Şimdi her işçi, sendikal bölünmenin işbirlikçi, tekelci burjuvaziye nasıl fırsatlar verdiğini daha iyi anlıyor. Oyleyse, birlik sendikaları için güçlerimizi yeniden toplayalım!

52'leri kurtarmak ve sendikal hak ve özgürlükler savaşımını başarıya ulaştırmak için olanaklar gerçekte sanılandan geniştir. Cunta, iç ve dış demokratik baskılar karşısında seçim tarihini açıklama manevrasına başvurmak zorunda kaldı. Bu, diktatörlüğün bir yandan halk üstündeki baskıyı arttırırken, öte yandan zayıfladığını gösteriyor. 52'lere karşı yargı-lama, ülkemizde artan tepkilerle karşılanıyor. Yeryüzünün tüm sendika-ları: Dünya Sendikalar Federasyonu, Uluslararası Hür Sendikalar Kon-federasyonu, Dünya Emek Konfederasyonu yüz milyonlarca işçi, DISK'le dayanışmada birleşmiştir.

52'lere özgürlük!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

8 Ocak 1982

Mr, R. Reagan, ABD Başkanı

Mr. Reagan

Biliyorsunuz, NATO üyesi Türkiye'de, 12 Eylül 1980'den bu yana askersel bir diktatörlük rejimi kurulmuştur. Bir askersel devirmeye erke gelen generaller, Anayasa'yı, parlamentoyu kaldırdılar, partileri dağıttılar. Yüzbinlerce üyesi olan sendikaları yasakladılar. Tüm temel demokratik hakları, işçi ve sendika özgürlüklerini yokettiler. Onaltı aydır ağır bir sıkıyönetim uygulanıyor. Cezaevleri onbinlerce komünist, sosyalist ve yurtseverle dolduruldu. Polis işkence ve operasyonlarında şimdiye kadar 500'ü aşkın ilericu öldürüldü.

Askersel cunta, şimdi de, hiçbir geçerli suç kanıtı öne sürmeden sıkıyönetim mahkemesinde 52 sendikacıyı idam istemiyle yargılıyor. Yüzbinlerce işçinin katıldığı yasal sendikal eylemler nedeniyle idamı istenen sendikacıların, 24 Aralık günü başlayan duruşmaları, savaş hali hükümlerine göre yürütülüyor.

Siz, aynı günlerde yaptığınız Noel konuşmanızda, Polonya'ya karşı boykot uygulamanızı, işçi ve sendika haklarını, sendikacıları koruma çabasında olduğunuzu öne sürerek savundunuz.

Bu durumda, sendikal hakları yokedilen, önderleri darağacına sürüklenen milyonlarca Türkiye işçisi adına, onaltı aydır tutuklu bulunan 52 sendikacının aile ve yakınları adına, Size şu soruyu sormak isteriz: İşçi ve sendika haklarından yanaysanız, sendika önderlerini koruyorsanız, o zaman, tüm dünyanın gözü önünde Türkiye'de adalet, hukuk, insan hakları böylesine ayaklar altına alınırken, niçin sessiz kalıyorsunuz?

Siz, bir NATO ülkesindeki bu barbarlığı yalnız portesto etmekle kalmıyorsunuz, tüm Türkiye'yi bir toplama kampına döndürme çabasındaki cunta yönetimine ilk günden beri açık destek veriyorsunuz. Bugün NATO içinde ABD dışında hiçbir ülke Türkiye'deki cuntaya böylesine açık destek vermeye cesaret edemiyor. Ama Harp Bakanınız Mr. Weinberger Aralık ayında Ankara'da generallere ABD desteğinin sürdürüleceğini bir kez daha duyurdu. Açıkılır: Sizin, ülkemizi NATO içinde tutabilmek için verdiğiniz bu destek olmasaydı, ülkemizdeki baskı ve terör bu boyutlara varamazdı. Bu durumda, Siz de, ağır bir sorumluluk altına giriyorsunuz. Tıpkı 1887'de Chigaco'de asılan 1 Mayıs sendikacıları gibi, Türkiye'de 52 sendikacıyı suçsuz yere idam etmek isteyenlerin suç ortağı oluyorsunuz. Halkımız bunu böyle biliyor.

Siz sosyalist Polonya'nın iç işlerine karışma girişimlerinizi perdelemek amacıyla, 30 Aralık konuşmanızda, hiç bir kanıt göstermeden Sovyetler Birliği'ni Polonya'nın iç işlerine karışmakla, Birleşmiş Milletler ve Hel-

sinki anlaşmalarını çiğnemekle suçlamaya yeltendiniz. Sovyetler Birliği'nin sözünü ettiğiniz uluslararası anlaşmaları çiğnediğinin geçmişte de, bugün de hiçbir kanıtı yoktur. Ne ki yabancı ülkelerin iç işlerine karışma, tehdit, baskı, yaptırım, ambargo gibi yöntemlerin ABD dış politikasının temelini oluşturduğuna sayısız kanıtlar vardır.

Ülkemiz halkı bu gerçeği son otuz yılın acı deneyleriyle gördü, öğrendi. Geçmiş ABD yönetimleri gibi, Sizin yönetiminiz de, Helsinki anlaşmasını ABD gibi imzalamış olan Türkiye'nin iç işlerine kabaca karışıyor. Üstelik Siz bunu en aşırı boyutlara vardırıyorsunuz.

Ülkemizi 12 Eylül 1980'deki askersel devirmeye sürükleyen terörizmin, günde 20–30, can alacak boyutlarda tırmandırılmasında, CIA'nın etkin bir işlev gördüğünü halkımız çok iyi biliyor. Bu CIA'nın ülkeleri karıştırma ve iç gerginlikler yaratma stratejisinin gereğidir. Bu konuda, dilerse, bugün yardımcınız olan eski CIA şefi Mr. Buch ile gene bugün Pentagon'da bakan yardımcısı olan o zamanki CIA ikinci şefi Mr. Carlacci, Size ayrıntılı bilgiler sunabilirler.

Bugün Sizin yönetiminiz, uluslararası gerginlikleri artırma ve çatışma politikanıza uygun olarak kurulan «Çevik Kuvvetler» adını taktığınız saldıırı birliklerine, ülkemizde üs ve kolaylık sağlanması için, Ankara üzerine uzun süredir ağır baskı ve dayatmalar uyuyluyor. Önümüzdeki günlerde Dışişleri bakanınız Mr. Haig'i ülkemize göndermeye hazırlanıyorsunuz. Amacınız ülkemizi kendi çıkarlarınız için NATO dışında da serüvenlere sürüklemektir.

Bugün Sizin yönetiminiz, ülkemizin Sovyetler Birliği ile, öteki sosyalist ülkelerle yararlı ilişkilerini baltalamak için dayatmalarda bulunuyor. Siz, iç gericiği, anti-sovyetik çevreleri destekliyorsunuz. CIA ajanlarınızın ülkemiz topraklarında komşumuz İran'a karşı operasyonlarda bulunduğunu «Washington Post» gazetesi bile yazdı. Komşumuz Yunanistan'ın ABD üslerini sökmesini, NATO'dan çıkmasını önlemek amacıyla, bugünlerde, Türkiye ile Yunanistan arasında yeni gerginlikler yaratmak için çabalar harcadığınız da bir sır değildir.

Üstelik, Sizin yönetiminiz, ülkemizin iç işlerine böylesi kabaca karışmalarında, her seferinde, denetiminde olan İMF gibi örgütlerin ekonomik yaptırımlarını, ABD silah ve para yardımını bir koz olarak kullanıyor.

Siz, Polonya ve Sovyetler Birliği'ne karşı uygulamaya çalıştığınız ambargoya insancıl ve ahlaksal nedenlerle başvurduğunuzu öne sürüyorsunuz. Oysa Siz bugün, Polonya'daki karşı-devrimcileri korumak için bu ülkeye boykot uyguluyor, onun iç işlerine karışıyorsunuz. Karşı-devrimcilere karşı alınan yasal önlemleri, dünya çapında gerginlikleri artırmak, Batı Avrupa'ya atom füzelerinizi yerleştirebilmek için bahane yapıyorsunuz. Sovyetler Birliği'ne karşı barış düşmanı girişimlerinize, Polonya'nın

yasal yönetiminin yasal önlemlerini gerekçe yapmaya çalışıyorsunuz. Oysa siz, hiçbir yasallığı olmayan Türkiye'deki cuntayı destekliyorsunuz. Bunu kendi çıkar bölgeniz ilan ettiğiniz Orta Doğu'daki uğursuz amaçlarınıza ulaşmak için yapıyorsunuz. Erkteki generallerin çoğu Sizin okullarınızda eğitilmişlerdir. Halka karşı uyguladıkları baskıda kullandıkları silahların çoğu Sizden alınmıştır. Sizin Türkiye'deki askersel diktatörlüğe verdiğiniz açık destek, halkımıza açlık, yoksulluk, baskı ve zorbalıktan başka birşey getirmiyor. Açıktır: Sizin insancıl ve ahlaksal nedenlerden hareket ettiğiniz yolundaki sözlerinize dünyada en son inanacak olan halk Türkiye halkıdır.

Bugün Türkiye işçi sınıfı ve demokrasi güçleri 52 sendikacıyı kurtarmak için savaşım veriyor. Tüm dünyadaki sendikalar, tüm dünya demokratik kamuoyu bu savaşımda bize destek oluyor. Kuşkusuz, Sizin gibi, kendi ülkesinin sendikacılarını zincire vurdurtan bir yönetimden, Türkiye'deki sendikacılarla dayanışma içinde olmasını kimse beklemiyor. Tıpkı Polonya işçileri ve komünistleri gibi, bizim de, Türkiye işçi sınıfı ve demokrasi güçleri adına Size diyeceğimiz yalnızca şudur: Kirli ellerinizi güzel ülkemizden çekin!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

11. 1. 1982

Orgeneral Kenan EVREN Milli Güvenlik Konseyi Başkanı

ANKARA

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, 52 DİSK yöneticisine karşı idam istemiyle açılan davada ortaya çıkan durum üstüne, Sizi, bu cinayet girişimine karşı uyararak gereğini duymuştur.

İstanbul 2 Numaralı Sıkıyönetim Mahkemesi'nde açılan davada tüm insanlığın gözü önünde adalet, hukuk, insan haklarıyla alay ediliyor. Binlerce yurttaşın kanını döken faşist şefi Türkeş ve katil çetesine bile uygulanmayan «savaş hali» hükümleri, sendika önderlerine karşı uygulanıyor. Darağacı altına getirilen bu sendikacılar fiilen savunma hakkından yoksun bırakılıyor. Onlar, demokratik özgürlükleri yok eden, anayasayı kaldıran bir diktatörlük rejiminde, faşist yöntemlerle yargılanıyorlar. 52 sendikacının yaşamı tehlikededir.

52 DİSK yöneticisi yalnızca sendikal eylemlerinden ötürü idam edilmek isteniyor. Sıkıyönetim Mahkemesi'nin savcısı 52 sendikacıyı suçlayacak bir tek terörist eylemden söz edemiyor. «Suç» diye yüzbinlerce işçinin, emekçinin eylemleri, grevleri, 1 Mayıs gösterileri öne sürülüyor . . . İşte bu yüz kıvartıcı gerekçe ile 52 sendikacının kişiliğinde, Türkiye işçi sınıfının, emekçilerin en doğal hakları, iş ve ücretleri korumak, yaşam koşullarını iyileştirmek için, sendikalaşma, grev yapma özgürlükleri yok edilmek isteniyor. Yargılama yalnız 52 sendikacıya karşı değil, emeğiyle geçinen milyonlarca insana karşı yöneltilmiştir.

DİSK yöneticilerine yöneltilen suçlamalardan biriside, DİSK'in TKP ile «örgütsel bağı» olduğu savıdır. Bu tümüyle uydurmadır. DİSK ve ona bağlı hiçbir sendika ile partimiz arasında örgütsel en küçük bir bağ yoktur. Ne ki, işçiler partimizin üyelerini, işçi sınıfının çıkarlarını en ateşli, en ardıcıl bir biçimde savundukları için destekliyorlar . . . Buradan DİSK'in TKP ile «örgütsel bağı» olduğu değil, işçi sınıfının giderek daha çok sınıf bilincine ulaştığı sonucu çıkarılabilir. Gerçekte, yargılamanın bir amacı da DİSK'i illegal bir örgüt gibi göstermektir. Öteki amacı, sendikalarda demokrasiyi boğmak, hangi politik görüşte olursa olsun her işçinin sendikalara üye olma ve yönetime seçilme haklarını yok etmektir, «sendika ağalığını» savunmaktır.

12 Eylül'den bu yana, ordu yönetiminde en gerici, Amerikancı ve faşizm yanlısı öğelerin gide gide aktifleştiği MGK'nin artan sallantılarında, çelişkili adımlarında yansıdı. «Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle iyi komşuluk ve işbirliği»nden söz edilirken giderek «Sovyet tehlikesi» yalanı piyasaya sürülmeye başlandı. «Terörizmi Önleme» belgisi, «komü-

nistleri, sendikacıları, yurtseverleri tutuklama» belgisiyle yer değiştirdi. Faşist MHP'nin «orduya sızma ve devirme» planları unutulmaya, onun yerine «DISK'in devleti yıkma» yalanı yayılmaya başlandı. MHP davasında faşist ele başların teker teker salıverilmesi ve MHP'nin ordu yönetimindeki ilişkileri üstüne olan duruşmaları gizli yapma çabaları neyi gösteriyor? Ordudaki MHP ortaklarının açığa çıkarılmaması için Türkeslerle Sizin yönetiminiz arasında nasıl bir pazarlık yapılıyor?

ABD emperyalizminin uluslararası gerginliği arttırdığı koşullarda bu gidiş daha da tehlikeli boyutlara ulaşıyor. Türkiye'yi Reagan yönetiminin savaş arabasına koşmak isteyenler, saldırılarının sivri ucunu işçi sınıfına, onun sendikal ve politik örgütlerine çeviriyorlar.

Biz bu gidişe, silahlı kuvvetler içinde Atatürkçü subay ve assubayların kaygıyla baktıklarını görüyoruz. Atatürkçü olduğunu söyleyen askersel cuntayı başlangıçta desteklemiş olan Kemalist çevreler, artan ölçüde bu gidişin karşısına çıkıyor. 52 sendikacıya karşı idam istemiyle yargılama, işte ordunun bu yurtsever kesimlerini de halkla karşı karşıya getirme amacı taşıyan bir provokasyondur. Böylece geleceğin sözde demokratik rejiminde de ordu tümüyle gericiğin hizmetine sokulmak isteniyor.

Binlerce sendikacı ve işçi temsilcisine, ilerici güçlere karşı yönelen baskılar, altında Türkiye Cumhuriyeti'nin de imzası olan Helsinki sözleşmesine taban tabana aykırıdır. Üstelik Sizin yönetiminiz, NATO'nun dümen suyunda, Polonya'yı Helsinki anlaşmasına dayanarak suçlamaya kalkışıyor. Sosyalist Polonya'da askersel devirmeye erke el koyan bir hükümet değil, yasal bir hükümet, parlamento ve geçerli bir anayasa var. Ve bu ülkenin yasal hükümeti, erki zorla ele geçirmek için ekonomiyi baltalayan, ülkeyi iç savaş eşliğine getiren sosyalizm düşmanlarına karşı haklı önlemler alıyor. Türkiye'de ise, binlerce yurttaşın katillerini salıveren, 52 sendikacıyı ölüm cezasına çarptırmak isteyen, on binlerce yurttaş tutuklayan, siyasal partileri yasaklayan Sizin erkiniz hiçbir yasal temele dayanmıyor. Hayır, Polonya ile Türkiye aynı kefeye konamaz! Polonya'da «insan hakları savunuculuğu», gerici diktatörlük Türkiye'sinin üstünde, böylesi diktatörlükleri destekleyen gülünç ABD ve NATO üyelerinin üstünde bir giysi gibi duruyor.

Ülkemizde 52 sendikacının yargılanması binlerce işçinin kovuşturulması tüm ülkelerdeki özgürlük yanlısı güçle ce büyük bir öfke ve nefretle karşılanıyor. TKP, bugün askersel diktatörlüğün barbarca baskılarına göğüs gererken, DISK'e ve işçi sınıfımıza karşı yönelen saldırıları da geriletme savaşına ara vermiyor, vermeyecektir. TKP MK adına, ben, ülkemizin tüm namuslu insanların 52 sendikacıyla birlikte olacağına inanıyorum.

Bu yargılama Sizin açıklamalarınızdaki «demokrasiye dönüş» sözleriyle de çelişiyor. Bu sözlerin bir manevra olmaktan çıkması için ön koşul 52 DISK yöneticisinin, ve terörle ilgisiz binlerce yurtseverin özgürlüğe

kavuşmasıdır. DISK'in açılması, Türk-İş'in üstündeki baskıların sona ermesidir. Faşist MHP dışındaki tüm politik partilerin üstündeki yasağın kalkmasıdır.

«Mahkemeler bağımsızdır» gerekçesiyle hiç bir Konsey üyesi bu cinayet girişiminin dışında kaldığını söyleyemez. Milli Güvenlik Konseyi Başkanı olarak Siz Türkiye halkı önünde, bu ağır suçun sorumluluğundan kurtulamazsınız. Bu nedenle Sizi bir kez daha uyarıyoruz.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

12 Ocak 1982

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

SBKP Merkez Politik Büro üyesi ve Merkez Komitesi Sekreteri Mihail Andreyeviç Suslov yoldaşın ölümünü derin bir acıyla öğrendik.

Suslov yoldaşın ölümüyle Lenin'in partisi ve ülkesi, uluslararası komünist hareketi seçkin bir savaşerini yitirmiştir. Türkiye Komünist Partisi, Türkiye işçi sınıfı Suslov yoldaşı Marksizm-Leninizme sınıksız bağlı, proletarya enternasyonalizmi ilkelerinin ateşli bir savunucusu, Türkiye emekçilerinin yakın bir dostu olarak tanıyor, ona Leninci bir politikacı ve teorisyen olarak büyük değer veriyor.

Suslov yoldaşın ölümüyle duyduğunuz derin acıyı paylaşır, Sovyet komünistlerine bütün Sovyet halkına başsağlığı dileriz.

Türkiye komünistleri, Türkiye işçi sınıfı Suslov yoldaşın anısını her zaman canlı tutacaktır.

*Komünist selamlarımızla
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

28 Ocak 1982

Şili Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri, ülkemiz işçi sınıfı ve tüm emekçileri adına, kardeş Şili Komünist Partisi'nin 60. kuruluş yıldönümünü candan kutlar, devrimci savaş selamlarını gönderir.

Şili Komünist Partisi, kurulduğu günden bu yana Şili işçi sınıfının ve halkının emperyalizme ve egemen oligarşiye karşı savaşımının en ön sıralarında yer aldı. İşçi sınıfının sendikal birliğinin sağlanması için savaşımında, çok önemli bir rol oynadı. Geniş demokrasi güçlerinin, anti-emperyalist güçlerin birliğinin sağlanması yolunda ardıcıl olarak çalıştı. Şili Komünist Partisi 60 yıllık tarihi boyunca, sevinçli olduğu kadar, acılı günler de yaşadı. Ama egemen güçlerin en ağır baskıları, komünistler üzerindeki barbarca terör uygulamaları karşısında bile Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerini hiçbir zaman elden bırakmadı. Bugün de savaşımını, faşist diktatörlüğün tüm ağır saldırılarına karşın, derin illegal koşullarda, Şili halkının birleşik eyleminin utkusu yönünde ve özgür ve demokratik bir Şili için büyük bir özveriyle sürdürüyor.

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi, ülkemiz ilerici güçleri, Şili komünistleri ve Şili halkıyla dayanışmaya büyük bir değer biçiyor. Gerici askersel diktatörlük koşulları altında, çetin koşullarda savaşımını sürdüren ülkemiz demokrasi güçleri her zaman en derin dostluk, dayanışma ve kardeşlik duygularıyla yanınızdadır. Türkiye Komünist Partisi, Şili Komünist Partisi'yle Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temeli üzerinde kardeşçe bağlarla bağlıdır.

Şili Komünist Partisi'nin 60. kuruluş yıldönümünün, faşist Pinochet rejimine karşı savaşımında, yeni atılımlar ve başarılar yılı olmasını dileriz.

*Komünist selamlarımızla
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
I. Bilen*

2 Ocak 1982

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
xx: «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin çalışmalarını değerlendirme görüşmelerinin sonuçları hakkında bildiri	1
<i>Nikolay Tihonov</i>	
Gelişmiş sosyalizm koşullarında ekonomik ve sosyal politikanın birliği	3
<i>Gus Hall</i>	
ABD emperyalizmi ve çağımızın gerçeklikleri	17
<i>Pavel Auersperg</i>	
1982 yılı varsın barış yılı olsun!	28
xx: Sosyalist ülkeler komünist ve işçi partileri MK sekreterlerinin danışma toplantısı	38
<i>Bohumil Nemec</i>	
Komünist örgütün niteliği üstüne	43
<i>Clement Rohee</i>	
Öncünün kararlılığı	52
xx: Kurtulmuş Doğu ülkelerinin gelişme eğilimleri	57
<i>Eduarde Viera</i>	
Politik hava değişiyor	72
xx: Dünyada «barut fıçılara» gerek yok	79
xx: «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi hangi sorunları ele alıyor?	86

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi	96
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın ABD Başkanı R. Reagan'a mektubu	98
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın MGK Başkanı Or-general Evren'e mektubu	101
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın SBKP Merkez Komitesine mesajı	103
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Şili Komünist Partisi Merkez Komitesine mesajı	104